

АГАТА КРИСТИ

КЛУБ „ВТОРНИК ВЕЧЕР“

Превод от английски: Божидар Илиев, 1995

chitanka.info

ГЛАВА I

КЛУБ „ВТОРНИК ВЕЧЕР“

— Неразгадани мистерии.

Реймънд Уест издуха облаче дим и с преднамерено подчертана наслада повтори думите си:

— Неразгадани мистерии.

Той се огледа със задоволство. Стаята беше старомодна, с широки черни греди, които опасваха тавана. Беше обзаведена както подобава, с хубава, стара мебелировка и затова в погледа на Реймънд Уест се четеше одобрение. Той беше писател по професия и обичаше атмосферата около него да е идеална. Къщата на леля му Джейн винаги го изпълваше със задоволство, тъй като бе съвсем подходяща за индивидуалността на собственичката. Той погледна към камината насреща, където тя седеше изправена в голямото си кресло с облегалки.

Мис Марпъл бе облечена в черна брокатена рокля, силно стеснена в талията. Отпред под корсажа се спускаше мехеленска дантела, нагласена така, че да пада в пищни дипли. Носеше още черни дантелени ръкавици без пръсти и боне, кацнало върху събраната и вдигната нагоре гъста снежнобяла коса. Тя плетеше нещо бяло, меко и пухкаво. Бледите ѝ сини очи — кротки и добри — оглеждаха племенника ѝ и неговите гости с тихо задоволство. Погледът ѝ се спря първо на самия Реймънд — с винаги пресилена веселост, после върху Джойс Лемприер — художничката с късо подстригана черна коса и зеленикави, лешникови очи и най-сетне върху изискания светски мъж — сър Хенри Клидъринг. В стаята имаше още двама души: доктор Пендър — възрастния енорийски пастор и мистър Педъррик — адвоката — съсухрено малко човече, което гледаше над, а не през очилата си. Мис Марпъл за кратко насочи вниманието си към всичките тези хора и се зае отново с плетката си с кротка усмивка на устните.

Мистър Педъррик сухо се покашля — действие, което обикновено предшестваше забележките му.

— Какво беше това дете каза, Реймънд? Неразгадани мистерии ли? Ха! И какво?

— Нищо — каза Джойс Лемприер. — Просто Реймънд обича да слуша звука на думите и себе си, докато ги произнася.

Реймънд Уест ѝ отправи укорителен поглед, при който тя отметна Глава назад и се разсмя.

— Той е фразьор, нали, мис Марпъл? — попита тя. — Сигурна съм, че го знаете.

Мис Марпъл кротко ѝ се усмихна, ала не отговори.

— Самият живот е една неразгадана мистерия — важно каза пасторът.

Реймънд се изправи в креслото си и с импулсивен жест захвърли цигарата си.

— Нямах това предвид. Не философствах — рече той. — Мислех си за действителните, сухи и прозаични факти, за нещата, които са ставали, но никой не е успял да обясни.

— Знам какво точно имаш предвид, скъпи — обади се мис Марпъл. — Например вчера сутринта мис Каръдърс имаше едно много странно преживяване. Купила си два джила^[1] чистени скариди от Елиътс. Отбила се сетне в още два магазина и когато се прибрала у дома, открила, че скаридите не са у нея. Върнала се в двата магазина, които била посетила, но от скаридите ни следа. Ето това ми се струва доста чудато.

— Много съмнителна история — важно каза сър Хенри Клидъринг.

— Има, разбира се, много възможни обяснения — започна мис Марпъл, а бузите ѝ леко порозовяха от вълнение. — Например някой друг е...

— Скъпа лельо — рече Реймънд леко развеселен, — нямах предвид селски случки от този род. Мислех си за убийства, за изчезвалия — за неща, които сър Хенри би могъл да ни разкаже през следващия един час, ако пожелае.

— Но аз никога не говоря за работа — скромно заяви сър Хенри. — Не, никога не говоря за работа.

До неотдавна сър Хенри Клидъринг бе работил в Скотланд Ярд като комисар.

— Предполагам, че има доста убийства и случаи, които полицията не е разкрила — каза Джойс Лемприер.

— Смятам, че това е всепризнат факт — рече мистър Педъррик.

— Чудя се — започна Реймънд Уест — какъв тип ум наистина би се справил най-добре с разрешаването на дадена загадка. Хората обикновено са на мнение, че редовият полицейски детектив би трябвало да страда от липса на въображение.

— Това е становище на лаиците — сухо отбеляза сър Хенри.

— Необходими са ви повече поддръжници — рече Джойс с усмивка. — Тъй като въображението и склонността към философстване са присъщи на писателите... — Тя иронично се наклони към Реймънд, но той остана сериозен.

— Писателското изкуство дава възможност да се вникне в човешката природа — каза той сдържано. — Вероятно писателят вижда подбуди, които обикновеният човек би подминал.

— Зная, скъпи — обади се мис Марпъл, — че твоите книги са много умни. Но няма наистина мислиш, че хората са толкова неприятни, колкото ти ги изкарваш?

— Скъпа лельо — меко каза Реймънд, — ти си имаш своите схващания. Опазил ме Бог да ги променя по някакъв начин!

— Искях да кажа — започна мис Марпъл, като леко сбърчи чело, докато броеше бримките на плетката си, — че на мен много хора ми се струват просто твърде глупави, нали разбираш, а не добри или лоши.

Мистър Педъррик отново сухо се покашля.

— Не мислите ли, Реймънд — рече той, — че придавате твърде голямо значение на въображението? А то е много опасно нещо, както ние адвокатите добре знаем. Да си в състояние да пресееш доказателствата безпристрастно, да погледнеш фактите такива, каквито са — струва ми се, че това е единственият логически метод, по който се стига до истината. Мога още да добавя, че само той единствено успява, съдейки по моя опит.

— Да-да! — извика Джойс и възмутено отметна глава назад. — Обзалагам се, че на тази игра ще ви бия всичките! Аз не съм само жена — но каквото и да кажете, жените имат интуиция — аз съм и човек на изкуството! Аз виждам неща, която вие не виждате. А и като такава съм се сблъсквала с най-различни типове хора и ситуации. Познавам живота така, както дори и милата мис Марпъл не го познава.

— Що се отнася до това, скъпа, не съм толкова сигурна — каза мис Марпъл. — Понякога из селата стават много обезпокоителни неща.

— Може ли да кажа нещо? — рече доктор Пендър с усмивка. — Зная, че в днешно време е станало модно да се пренебрегва авторитета на духовенството, но ние научаваме неща, опознаваме една страна на човешкия характер, която за външния свят е затворена книга.

— Е — каза Джойс, — струва ми се, че сме една доста представителна сбирка. Какво ще кажете да сформираме клуб? Какъв ден сме днес — вторник? Да го наречем клуб „Вторник вечер“! Ще се срещаме всяка седмица и всеки от нас последователно ще трябва да излезе с една загадка. Загадка от неговия личен опит, на която той, разбира се, знае отговора. Да видя колцина сме — един, двама, трима, четири, пет. Но всъщност трябва да сме шестима.

— Забравихте мен, скъпа — рече мис Марпъл и лъчезарно се усмихна.

Джойс леко се изненада, но бързо прикри това.

— О, чудесно, мис Марпъл — каза тя. — Не мислех, че ще искате да играете.

— Смятам, че ще бъде много интересно — каза мис Марпъл. — Особено след като тук има толкова умни господа. Боя се, че аз самата не съм особено умна, но животът в Сейнт Мери Мийд през всичките тези години ме е дарил с проникателност спрямо човешката природа.

— Сигурен съм, че вашето участие ще е много полезно — любезно каза сър Хенри.

— Кой ще започне пръв? — попита Джойс.

— Мисля, че няма съмнение по въпроса — каза доктор Пендър. — След като имаме щастието сред нас да се намира такава видна личност като сър Хенри... — Той не довърши изречението си и вежливо се поклонил по посока на сър Хенри.

Последният помълча минута-две, накрая въздъхна, размени кръстосаните си крака и започна:

— Малко ми е трудно да подбера точно такъв случай, какъвто искате вие, но мисля, че случайно знам за една загадка, която съвсем точно отговаря на тези условия. Може би сте чели за този случай във вестниците преди година. Той бе изоставен навремето като неразгадана мистерия, но неговото разрешение случайно достигна до мен преди

няколко дни. Фактите са съвсем прости. Трима души седнали да вечерят. В храната им между останалите неща имало и консервиран омар. Късно през нощта и на тримата им станало лошо и се наложило бързо да извикат лекар. Двама от тях оздравели, третият — умрял.

— А! — възкликна одобрително Реймънд.

— Фактите, сами по себе си, били съвсем ясни. Приело се, че смъртта е настъпила в резултат на отравяне с птомаин^[2]. Въз основа на това заключение бил издаден смъртен акт, а жертвата — надлежно погребана. Но нещата не спрели дотук.

Мис Марпъл кимна.

— Предполагам, че са тръгнали слухове — рече тя. — Винаги става така.

— А сега трябва да опиша действащите лица в тази малка драма. Ще нарека съпрузите мистър и мисис Джоунс, а компаньонката на съпругата — мис Кларк. Мистър Джоунс бил търговски пътник на някаква фирма — производител на фармацевтични продукти. Той бил мъж с грубовата привлекателност, на възраст около петдесетте. Съпругата му била съвсем обикновена жена, на около четиридесет и пет години. Компаньонката мис Кларк била на около шестдесет години — сърдечна, закръглена жена с лъчезарно, румено лице. Човек би казал, че никой от тях не е бил нещо особено. Неприятностите започнали по един доста любопитен начин. Предната нощ мистър Джоунс бил пренощувал в малък хотел за търговски пътници в Бирмингам. Станало така, че попивателната хартия в папката него ден била сменена с нова и камериерката, която изглежда си нямала друга работа се забавлявала да изучава в огледалото попивателната хартия точно след като мистър Джоунс бил писал писмо. След няколко дни в пресата се появило съобщение за смъртта на мисис Джоунс, която починала в резултат на консумацията на консервиран омар. Камериерката тогава споделила със своите колежки думите, които успяла да разчете на подложката за поливане. Те били следните: „Изцяло съм зависим от жена си... когато тя умре, аз ще... стотици и хиляди...“ Може би си спомняте, че тогава имаше друг подобен случай за жена, отровена от съпруга си. Малко било нужно, за да се разпали въображението на прислужничките. Мистър Джоунс бил планирал да премахне жена си и да наследи стотици, хиляди лири! Случайно една от прислужниците имала роднини в малкото търговско градче, където

живеели и семейство Джоунс. Тя им писала и на свой ред получила писмо от тях. Изглежда мистър Джоунс проявявал определен интерес към дъщерята на местния лекар — красива млада жена на тридесет и три години. Започнали да се носят слухове.

Бил уведомен дори министърът на вътрешните работи. В Скотланд Ярд се заизсипаха огромни количества анонимни писма и всички те обвиняваха мистър Джоунс в убийството на жена му. Мога да кажа, че нито за миг не се усъмнихме, че в това има нещо повече от празни приказки и селски клюки. Въпреки това, за да се успокои общественото мнение, бе изискана ексхумация. Това беше един от онези случаи на хорско суеверие, които не почиват на нищо солидно, но съвсем ненадейно съмненията се оказаха оправдани. При аутопсията в тялото открихме голямо количество арсеник, от което стана съвсем ясно, че покойната е починала от отравяне именно с арсеник. Скотланд Ярд трябваше заедно с местните власти да установи как е бил поет арсеникът и кой й го е дал.

— А! — възкликна Джойс. — Чудесно! Това се казва загадка!

— Естествено подозренията паднаха върху съпруга. Той биваше благодетелстван от смъртта на жена си. Не чак в размер на стотици хиляди лири, както романтично си го е представяла хотелската камериерка, но наследяваше солидното количество от осем хиляди. Няма друг доход, с изключение на парите, които припечелвал, а бил човек с доста екстравагантни навици и афинитет към женското съсловие. Проучихме възможно най-деликатно слуха за неговия интерес към дъщерята на доктора, но макар да стана ясно, че между тях навремето е имало тясна дружба, два месеца преди това те внезапно били скъсали и оттогава изглежда не се срещали повече. Самият доктор — прям и доверчив възрастен човек — бе смаян от резултата от аутопсията. Той бил извикан някъде около полунощ и заварил и тримата да се превиват от болки. Веднага осъзнал колко е сериозно положението при мисис Джоунс и изпратил човек до своята аптека за някакви болкоуспокояващи таблетки. Въпреки всичките му усилия обаче тя умряла, но той нито за миг не заподозрял нещо нередно. Бил убеден, че смъртта й се дължи на някаква форма на ботулизъм^[3]. Вечерята включвала консервиран омар, салатата, трайфъл^[4], хляб и сирене. За зла беда от омара нищо не било останало, бил целият изяден, а кутията му — изхвърлена. Докторът разпитал

младата прислужница Гладис Линч. Тя била ужасно разстроена, доста разтревожена и много плачела. Трудно му било да я накара да се придържа към същността на въпроса. Тя не спирала да повтаря, че кутията със сигурност не била издута и че омарът ѝ се сторил в отлично състояние. Ето такива бяха фактите, над които трябваше да работим. Ако Джоунс умишлено бе дал арсеник на жена си, изглеждаше съвсем ясно, че не е могъл да стори това посредством нещата, консумирани на вечеря, тъй като и тримата били яли от тях. Има и нещо друго — самият Джоунс се е прибрал от Бирмингам точно когато са сервирали вечерята на масата, така че той не е имал възможност да добави нещо към храната преди това.

— А компаньонката? — попита Джойс. — Закръглената жена с добродушно лице?

Сър Хенри кимна.

— Ние не пренебрегнахме мис Кларк, уверявам ви. Но ни се струваше съмнително, че тя би имала някакъв мотив за извършването на това престъпление. Мисис Джоунс не ѝ беше оставила нищо в завещанието си и крайният резултат от смъртта на работодателяката ѝ бе този, че тя трябваше да си търси нова работа.

— Това явно я изключва от подозрение — замислено рече Джойс.

— Един от моите инспектори скоро след това откри показателен факт — продължи сър Хенри. — След вечерята същия ден мистър Джоунс слязъл в кухнята и поискал купа с царевична каша за жена си, която се оплаквала, че не се чувства добре. Изчакал там, докато Гладис Линч я приготви, а после сам я занесъл горе в стаята на жена си. Това, признавам, усложни случая.

Адвокатът кимна.

— Мотив — рече той и запресмята с пръсти. — Възможност. Като търговски пътник на фирма за лекарства той е имал лесен достъп до отрови.

— И е бил човек с не особено висок морал — обади се пасторът.

Реймънд Уест гледеше втренчено сър Хенри.

— Тук има нещо — каза той. — Защо не го арестувахте?

Сър Хенри се усмихна доста кисело.

— Това е неприятната част в този случай. Дотук всичко вървеше като по вода, но ето че се натъкнахме на проблем. Джоунс не бе

арестуван, защото при разпита на мис Кларк научихме, че цялата купа с царевична каша била изядена от нея, а не от мисис Джоунс. Да, изглежда тя отишла в стаята на мисис Джоунс както обикновено. Мисис Джоунс седяла изправена в леглото си, а купата била до нея. „Не се чувствам много добре, Мили — рекла тя. — Предполагам, че така ми се пада, задето ядох омар толкова късно. Помолих Албърт да ми донесе купа царевична каша, но сега пък нещо не я ща.“ „Жалко — каза мис Кларк, — че е и добре приготвена, не е на бучки. Гладис наистина е добра готвачка. В днешно време много малко момичета могат да правят истинска царевична каша. Право да ви кажа, аз пък не бих имала нищо против, толкова съм гладна!“ „Хич не се учудвам, щом още продължаваш с онези глупости“ — отвърнала мисис Джоунс. Трябва да поясня — спря сър Хенри, — че мис Кларк, разтревожена от нарастващата си пълнота, започнала да гладува за отслабване. „Не ти се отразява добре, Мили, наистина — настояла мисис Джоунс. Щом Бог те е направил пълничка, значи иска да си такава. Изяж тази купа с царевична каша и ще се почувстваш много по-добре.“ И мис Кларк тозчас се заела с купата и буквално дъното ѝ лъснало. Виждате, значи, че това разби на пух и прах нашите обвинения срещу съпруга. Когато го накарахме да обясни думите върху попивателната хартия, Джоунс, без да се замисли, ни даде своя отговор.

Писмото, поясни той, било в отговор на молба от брат му в Австралия, който се обърнал към него за пари. Той му писал, като изтъкнал, че бил изцяло зависим от жена си. След нейната смърт щял да разполага с парите ѝ и тогава, ако било възможно, щял да помогне на брат си. Съжалявал, че нямал възможност да го направи сега и добавил, че по света имало стотици и хиляди хора в същото нещастно положение.

— И така, случаят се провали? — попита доктор Пендър.

— И така, случаят се провали — мрачно потвърди сър Хенри. — Не можем да поемем риска да арестуваме Джоунс, след като нямахме на какво да се опрем.

Настъпи тишина, а после Джойс каза:

— Това е всичко, нали?

— Така изглеждаше случаят, когато трябваше да го изоставим миналата година. Истинското разрешение сега е в ръцете на Скотланд Ярд и след два-три дни вероятно ще прочетете за него във вестниците.

— Истинското разрешение — замислено произнесе Джойс. — Дали ще е така? Нека поразмишляваме пет минути и след това да коментираме.

Реймънд Уест кимна и засече времето по часовника си. Когато петте минути изтекоха, той погледна към доктор Пендър.

— Ще започнете ли вие? — попита той.

Възрастният човек поклати глава.

— Признавам — рече той, — че съм напълно объркан. Не мога да не си мисля, че съпругът по някакъв начин е свързан с престъплението, но как го е направил — не мога да разбера. Мога само да допусна, че вероятно ѝ е дал отровата по начин, който е останал неразкрит, въпреки че не мога да си представя как след толкова време нещата са излезли на бял свят.

— Джойс?

— Компаньонката! — категорично отсече тя. — При всички положения е компаньонката! Откъде знаем какъв мотив е имала? Била е стара, дебела и грозна, но от това не следва, че не е можела да се влюби в Джоунс. Може да е мразела жена му и по някакви други причини. Представете си какво е да си компаньонка — винаги трябва да си любезна, да се съгласяваш с всичко, да се сдържаш и потискаш всичко в себе си. Един ден не е могла вече да издържи и тогава я е убила. Вероятно е сложила арсеника в купата с царевична каша и цялата тази история, дето сама я била изяла, е лъжа.

— Мистър Педърк?

Адвокатът допря връхчетата на пръстите си.

— Едва ли бих могъл да кажа. При тези факти едва ли бих могъл да се произнеса категорично.

— Но трябва, мистър Педърк — рече Джойс. — Не можете да се въздържите от оценка, без това да повлияе на участието ви и, както вие бихте казали, „без ущърб на правата“. За да сте пълноправен член, трябва да играете.

— Към тези факти — започна мистър Педърк — няма какво повече да се добави. Това е моето лично мнение, след като съм виждал, уви, твърде много подобни случаи, когато виновен е съпругът. Единственото обяснение, което съответства на фактите, явно е това, че мис Кларк по една или друга причина умишлено го е прикрила. Между тях може да е имало някакво финансово споразумение. Той сигурно е

съзнавал, че ще бъде заподозрян, а тя, виждайки, че в бъдеще я грози бедност, може да се е съгласила да разкаже историята за това, че тя е изяла царевичната каша в замяна на солидна сума, която да ѝ бъде изплатена тайно. Ако нещата стояха така, разбира се, всичко изглежда твърде необичайно. Наистина твърде необичайно.

— Не съм съгласен с нито един от вас — каза Реймънд. — Забравихте най-важния фактор в този случай — дъщерята на доктора. Ще ви дам моето тълкуване на въпроса. Консервираният омар е бил развален и това обяснява симптомите на отравяне. Викат доктора. Той заварва мисис Джоунс, която е яла повече омар от другите, страдащи от силни болки. Праща да му донесат, както ни казахте, някакви болкоуспокояващи таблетки. Не отива сам. Праща друг. А кой ще даде на куриера таблетките успокоително? Естествено — дъщерята. Много вероятно е тя сама да е приготвила лекарството. Влюбена е в Джоунс и в този момент всички най-лоши инстинкти в природата ѝ се надигат и тя разбира, че средството да се осигури неговата свобода е в ръцете ѝ. Таблетките, които изпраща, съдържат чист арсеник. Това е моето обяснение.

— А сега, сър Хенри, кажете как е било — нетърпеливо изрече Джойс.

— Един момент — каза сър Хенри. — Мис Марпъл още не се е изказала.

Мис Марпъл тъжно поклати глава.

— Божичко! — възкликна тя. — Толкова ми бе интересен този разказ, че изгървах още една бримка. Много тъжна история. Напомня ми за стария мистър Харгрейвс, който живееше горе на хълма. Съпругата му нищичко не подозирала — докато той не умрял и не оставил всичките си пари на една жена, с която бил живял и от която имал пет деца. Някога тя била тяхна домашна прислужница. Такова хубаво момиче, все повтаряше мисис Харгрейвс, винаги можело да се разчита на нея, че ще обръща всеки ден дюшеците, освен, разбира се, в петък. Но ето че старият Харгрейвс държал тази жена в една къща в съседния град, а продължавал да си бъде църковен настоятел и това не му пречело всяка неделя да обикаля с дискаса.

— Скъпа лельо Джейн — рече Реймънд с известно нетърпение. — Какво общо има с този случай покойният и отдавна забравен Харгрейвс?

— Този разказ веднага ми напомни за него — каза мис Марпъл.
— Фактите толкова си приличат, нали? Предполагам, че бедното момиче вече си е признало и така сте узнали, нали, сър Хенри?

— Какво момиче? — попита Реймънд. — Скъпа леля, за какво говориш?

— За бедното девойче Гладис Линч, разбира се — онази, дете била така ужасно разстроена, когато докторът говорил с нея. И как няма да е, горката! Надявам се, че ще обесят този отвратителен човек Джоунс, задето е направил от бедното дете убийца. Предполагам, че и нея ще я обесят, горкичката!

— Мисля, мис Марпъл, че вие малко сте се заблудили — започна мистър Педъррик.

Но мис Марпъл решително тръсна Глава и погледна към сър Хенри.

— Права съм, нали? На мен ми се струва съвсем ясно. Стотиците и хилядите... и трайфъла... искам да кажа, че човек не може да не го забележи.

— Какво общо има трайфълът със стотиците и хилядите? — извика Реймънд.

Леля му се извърна към него.

— Готвачите почти винаги слагат стотици и хиляди^[5] върху трайфъла, скъпи — рече тя. — Онези малки розови и бели неща от захар. Разбира се, когато чух, че са имали трайфъл за вечеря и че съпругът бил писал някому за стотици и хиляди, съвсем естествено направих връзка между двете неща. Ето къде е бил арсеникът. В стотиците и хилядите. Той го оставил на момичето и й е казал да ги постави върху трайфъла.

— Но това е невъзможно! — бързо извика Джойс. — Всички са яли от сладкиша.

— О, не — рече мис Марпъл. — Компаньонката е била на диета, нали си спомняте. А ако си на диета, никога няма да ядеш такова нещо. Мисля, че Джоунс просто е отстранил пръчиците от своето парче и ги е оставил в чинията си. Умно, но доста подло.

Погледите на останалите бяха фиксирани върху сър Хенри.

— Чудно — рече той бавно, — но мис Марпъл откри верния отговор. Гладис Линч била забременяла от Джоунс, както гласеше мълвата. Била направо отчаяна. Той искал да отстрани жена си и

обещал на Гладис, че ще се ожени за нея, когато жена му умре. Поставил отровата в стотиците и хилядите и ѝ ги дал, като я инструктирал как да ги използва. Гладис Линч почина преди една седмица. Детето ѝ умряло при раждането, а Джоунс я бил изоставил заради друга жена. Тя призна истината на смъртния си одър.

За известно време настъпи тишина, а после Реймънд каза:

— Е, лельо Джейн, един на нула за теб. Не мога да разбера как, да му се не види, успя да отгатнеш! Изобщо не би ми минало през ум, че малката прислужница от кухнята е била свързана със случая.

— Да, скъпи — рече мис Марпъл, — но ти не познаваш живота толкова добре, колкото мен. Човек като Джоунс — недодялан веселяк... Веднага щом чух, че в къщата имало хубаво младо девойче, бях сигурна, че той непременно ще ѝ обърне внимание. Тази история е много печална, много мъчителна и не е от най-приятните теми за разговор. Не мога да ви опиша шока, който преживя мисис Харгрейвс и вълнението, което обзе селото за доста дълго време.

---

[1] Мярка за вместимост, равна на 0.142 литра. — Б.пр. ↑

[2] Алкалоид, често пъти отровен; образува се при гниенето на органична материя. — Б.пр. ↑

[3] Отравяне с месо, колбаси или консервирана храна; характерни симптоми — мускулна парализа, нарушено зрение и дишане, често с фатален изход. — Б.пр. ↑

[4] Английски сладкиш, представляващ пандишпан, напоен с вино, намазан с конфитюр и покрит с яйчен крем, разбита сметана и т.н. — Б.пр. ↑

[5] На английски стотици и хиляди се употребява като название за малки разноцветни захарни пръчици. — Б.пр. ↑

ГЛАВА II

ХРАМЪТ НА АСТАРТА

— А сега, доктор Пендър, вие какво ще ни разкажете?

Старият пастор кротко се усмихна.

— Животът ми е преминал все по тихи и спокойни места — рече той. — Бил съм свидетел на твърде малко забележителни случки. И все пак веднъж, когато бях млад, имах едно много странно и трагично преживяване.

— А! — насърчително извика Джойс Лемприер.

— Винаги ще го помня — продължи пасторът. — Навремето то дълбоко ме впечатли и до ден-днешен, с незначителни усилия на паметта си, мога отново да изпитам ужаса на онзи злокобен миг, когато видях човек да загива без никаква очевидна намеса на смъртен.

— Карате ме да настръхна, Пендър — оплака се сър Хенри.

— Тогава и аз настръгнах, както вие се изразихте — отвърна другият. — След тази случка вече не се присмивам на хората, които използват думата „атмосфера“. Наистина има такова нещо. Съществуват различни места, обитавани от добри или зли сили, където тяхното влияние е осезаемо.

— Онази къща — Дъ Ларчис — носи нещастие — отбеляза мис Марпъл. — Старият мистър Смидърс загуби всичките си пари и трябваше да я напусне, после я взеха семейство Карслейк и Джони Карслейк падна по стълбите и си счупи крака, а мисис Карслейк се наложи да замине за Южна Франция по здравословни причини. Сега там живеят семейство Бъртън и дочувам, че почти веднага след нанасянето си се наложило бедният мистър Бъртън да се подложи на операция.

— Мисля, че около такива неща съществува голямо суеверие — рече мистър Педъррик. — За жалост необмисленото разпространение на глупави слухове води до това, че на доста имоти им излиза лошо име.

— Познавах един-два „призрака“ с подчертано материално присъствие — отбеляза сър Хенри, като се подсмихна.

— Смятам — каза Реймънд, — че трябва да оставим доктор Пендър да продължи разказа си.

Джойс стана и изгаси двете лампи, оставяйки стаята осветена само от трепкащата светлина на огъня в камината.

— Атмосфера — поясни тя. — Сега можем да продължим.

Доктор Пендър ѝ се усмихна, облегна се в креслото си, свали пенснето си и започна разказа си с тих, унесен глас:

— Не зная дали някой от вас познава Дартмур. Мястото, за което ви говоря, се намира в самия му край. Беше много хубав имот, макар че когато бе обявен за продан, няколко години не можа да се намери купувач за него. Обстановката бе може би малко мрачна през зимата, но гледката бе чудесна, а и в самия имот имаше няколко странни и оригинални забележителности. Купи го човек на име Хейдън — сър Ричард Хейдън. Познавах го още от колежа и въпреки че за няколко години го бях изгубил от поглед, старите връзки на дружбата ни още съществуваха. Затова с удоволствие приех поканата му да отида в Сайлънт Гроув, както бе нарекъл новата си придобивка. Поканените не бяха много. Присъстваха самият Ричард Хейдън и братовчед му Елиът Хейдън, също някоя си лейди Манъринг със своята доста невзрачна дъщеря на име Вайълет. Там бяха още капитан Роджърс и съпругата му — хора с обветрени лица, които бяха запалени ездачи и живееха само за конете си и лова. Сред гостите бяха и Сеймъндс — някакъв млад доктор, а също и мис Дайана Ашли. Познавах бегло последната. Снимката ѝ често се появяваше в светските хроники на вестниците и тя беше една от тогавашните скандално прочути красавици. Външността ѝ наистина бе поразителна. Беше висока и тъмнокоса, с хубава кожа с цвят на бяла сметана, а полупритворените ѝ тъмни очи бяха разположени косо и това ѝ придаваше екзотичен, ориенталски вид. Имаше също и разкошен глас — плътен и звучен като камбанка. Веднага забелязах, че моят приятел Ричард Хейдън е силно увлечен по нея и предположих, че цялото събиране е замислено като декор, на който тя да изпъкне. За нейните чувства не бях сигурен. Благоразположението ѝ бе подвластно на нейните капризи. В един момент ще говори с Ричард и няма да забелязва никого другото, в следващия — ще предпочете братовчед му Елиът, като се държи така,

сякаш не е и чувала за съществуването на Ричард, после пък ще дарява тихия и затворен доктор Саймъндс с най-пленителните си усмивки. На сутринта след пристигането ми нашият домакин ни разведе навсякъде. Самата къща не беше особено забележителна — хубава, здрава, построена от девънширски гранит, издигната, за да устои на времето и ветровете. Не излъчваше романтика, но пък бе много удобна. От прозорците ѝ се виждаше цялата вълниста шир с огромни хълмове, увенчани с обрулени от времето скални венци. Върху склоновете на най-близкия до нас хълм се намираха многобройните останки на постройки от отминалите дни на късната Каменна ера. На друг един хълм имаше съвсем наскоро открита надгробна могила, в която били намерени най-различни бронзови сечива. Хейдън се интересуваше от антични предмети и ни разказваше за тях с много енергия и ентузиазъм. Той ни обясни, че точно това място било особено богато на останки от миналото. Изобилствало с находки от времето на Неолита, от друидите, римляните и дори от ранните финикийци.

„А сега погледнете най-интересното място — каза ни той. — Знаете ли как се казва? Сайлът Гроув. Е, не е трудно да се види откъде е взело името си.“^[1] И той посочи с ръка. Специално тази част на страната е доста обезлесена — само скали, пирени^[2] и орлова папрат, но на около сто метра от къщата се намираше малък лес с нагъсто разположени дървета.

„Този лес е останал от най-далечни времена — рече Хейдън. — Дърветата са умирали, били са засаждани други на техните места, но като цяло всичко е запазено във вида, в който някога е било — може би още от времето на финикийските заселници. Елате да видите!“

— Всички го последвахме. Когато влязохме в горичката, се почувствах странно потиснат. Мисля, че се дължеше на тишината. В тези дървета сякаш птиците не свиваха гнезда. Витаеше усещане за страх и самота. Видях, че Хейдън ме гледа с особена усмивка.

„Навява ли ти нещо това място, Пендър? — попита ме той. — Враждебност? Или пък тревога?“

„Не ми харесва“ — рекох тихо.

„Имаш право. Това тук е твърдина на един от най-древните врагове на твоята вяра. Нарича се Лесът на Асторта“.

„Астарта?“

„Астарта или Ищар или Ашторет^[3] — наречи я както искаш. Аз предпочитам финикийското ѝ име — Астарта. Мисля, че в тази страна се знае за един Лес на Астарта — на север при Стената. Не разполагам с доказателства, но ми се ще да вярвам, че тук си имаме един напълно автентичен Лес на Астарта. В тази гъста гора са се извършвали свещени ритуали.“

„Свещени ритуали — промърмори Дайана Ашли. Погледът ѝ беше замечтан и отнесен. — Чудя се какви са били.“

„Във всеки случай не много почтени — обади се капитан Роджърс и се изсмя многозначително. — Сигурно и доста разюздани.“
Хейдън не му обърна внимание.

„По принцип в центъра на Леса трябва да има Храм — рече той. — Нямам възможност да си построя нещо по-величествено, но пък си позволих да го заместя с това.“

— В този миг ние се озовахме на една малка ливада в средата на гората. В центъра се намираше нещо подобно на каменна беседка. Дайана Ашли въпросително погледна към Хейдън.

„Нарекъл съм го Храма — рече той. — Храмът на Астарта.“ — Той ни заведе дотам. Вътре, върху грубо издялана абаносова колона, бе поставена малка странна фигурка, представляваща жена, възседнала лъв, а на главата си имаше рога във формата на полумесец.

„Финикийската Астарта — рече Хейдън. — Богинята на Луната.“

„Богинята на Луната! — извика Дайана. — О, хайде да си направим една щура забава тази вечер! Да се маскираме! Ще дойдем тук на лунна светлина и ще изпълним обредите на Астарта.“

Аз направих рязко движение и братовчедът на Ричард — Елиът Хейдън — бързо се обърна към мен.

„Май не ви се нрави, нали, отче?“ — попита ме той.

„Прав сте — отвърнах мрачно аз. — Не ми се нрави.“

Той любопитно ме изглежда.

„Но това са врели-некипели. Дик не може да бъде сигурен, че тази гора е свещена. Това си е негово хрумване, харесва му да се забавлява с подобна идея. Но все пак, дори и да е...“

„Дори и да е?“

„Ами... — той неловко се засмя. — Не вярвате ѝ подобни неща, нали? Свещеник сте.“

„Не съм убеден, че като такъв не трябва да вярвам в това.“

„Но на тези неща отдавна им е минало времето и са напълно забравени.“

„Не съм сигурен — рекох аз замислено. — Знам само едно — по правило не съм податлив на такива неща като «атмосфера», но откакто влязох в тази гора, ме обзе странното усещане за някаква зла сила, която витае наоколо.“

Той ми отправи притеснен поглед през рамо.

„Да — рече той, — наистина е някак странно. Зная какво имате предвид, но предполагам, че само нашето въображение ни кара да се чувстваме така. Какво ще кажете, Саймъндс?“

Докторът помълча минута-две, преди да отговори, после тихо каза:

„Не ми харесва. Не мога да кажа защо, но така или иначе не ми харесва.“

В този миг Вайълет Манъринг дойде при мен.

„Мразя това място! — извика тя. — Мразя го! Да се махаме оттук!“

— Ние се отдалечихме и другите ни последваха. Само Дайана Ашли се помая за миг. Извърнах глава през рамо и я видях да стои пред храма и съсредоточено да се взира във фигурата вътре.

Денят бе необичайно горещ и хубав и предложението на Дайана Ашли за маскарад тази нощ бе прието с всеобщо одобрение. Всички трескаво започнаха да приготвят костюмите си тайно един от друг, а това бе придружено с обичайните шеги и закачки и когато дрехите ни бяха готови преди вечеря, настъпи весела глъч както винаги биваше в такива случаи. Роджърс и съпругата му бяха облечени като обитатели на колиби от Неолита, което обясни внезапното изчезване на килимчетата пред камината. Ричард Хейдън бе финикийски моряк, а братовчед му — разбойнически главатар. Доктор Саймъндс бе главен готвач, лейди Манъринг — медицинска сестра, а дъщеря ѝ — черкезка робиня. Самият аз бях пременен като монах в твърде топли дрехи. Дайана Ашли слезе последна и донякъде ни разочарова — беше загърната в безформена черна мантия.

„Непознатата — самодоволно обяви тя. — Това съм аз. А сега, в името на богинята, хайде на вечеря.“

След като се нахранихме, излязохме навън. Беше прекрасна нощ — топла и тиха, а луната точно изгряваше. Скитахме се наоколо и

бъбрехме, а времето бързо си течеше. Трябва да е било час по-късно, когато забелязахме, че Дайана Ашли не е сред нас.

„Не вярвам да си е легнала“ — каза Ричард Хейдън.

Вайълет Манъринг поклати глава.

„О, не — рече тя. — Видях я да се отдалечава в тази посока преди четвърт час.“ — При тези думи тя посочи към гората, която изглеждаше черна и призрачна на лунната светлина.

„Чудя се какво ли е намислила — обади се Ричард Хейдън. — Кълна се, че това ще е някоя дяволия. Да идем да видим!“

Всички се запътихме натам, обзети от любопитство какво си беше наумила мис Ашли. Колкото до мен обаче, аз усетих странна неохота да навляза в този мрачен и злокобен лес. Нещо по-силно от мен явно ме възпираше и ми подсказваше да не отивам там. Повече от всякога бях сигурен, че това място е обладано от злото в най-висша степен. Мисля, че някои от другите изпитваха същото, въпреки че едва ли биха си го признали. Дърветата бяха толкова нагъсто засадени, че лунната светлина не можеше да проникне сред тях. Около нас се носеха многобройни тихи звуци — шепот и въздишки. Усецането бе крайно зловещо и по взаимно съгласие ние не се отделяхме един от друг. Внезапно се озовахме на ливадата в средата на гората и се заковахме на място от удивление. Защото там, на прага на храма стоеше една фигура, обгърната в ефирен газ, който проблясваше на лунната светлина. Изпод гъстите ѝ, тъмни коси се подаваха два рога във форма на полумесец.

„Господи!“ — извика Ричард Хейдън, а по челото му изби пот. Но Вайълет Манъринг се оказа по-наблюдателна.

„А, Дайана! — възкликна тя. — Какво е направила със себе си? О, изглежда съвсем променена!“ фигурата на прага вдигна ръце, направи крачка напред и занарежда с висок, приятен глас:

„Аз съм жрицата на Астарта. Внимавайте да не ме доближите, защото в ръцете си нося смърт.“

„Стига, скъпа! — запротестира лейди Манъринг. — Тръпки ме побиват от това, наистина!“

Хейдън се хвърли към нея.

„Господи, Дайана! — извика той. — Чудесна си!“

— Сега вече очите ми бяха привикнали към лунната светлина и виждах по-ясно. Тя наистина изглеждаше, както каза Вайълет, съвсем

променена. Лицето ѝ бе точно като на ориенталка, очите ѝ — още по-притворени, с жесток блясък в тях, а по устните ѝ играеше странна усмивка, каквато не бях виждал преди.

„Внимавайте! — извика предупредително тя. — Никой да не се доближава до Богинята! Ако някой ме докосне — ще умре!“

„Чудесна си, Дайана! — извика Хейдън. — Но стига вече! Така или иначе не ми... не ми харесва.“

Той се придвижваше към нея през тревата и тя протегна ръка към него.

„Спри! — извика Дайана. — Още една стъпка и ще те поразя с магията на Астарта!“

Ричард Хейдън се изсмя и ускори крачка, когато изведнъж се случи нещо странно. Той се поколеба за миг, после залитна и падна по очи. Не се изправи, а остана проснат там, където бе паднал. Изведнъж Дайана започна истерично да се смее. Този странен, ужасен звук разцепи тишината над поляната.

Елиът изруга и се хвърли напред.

„Стига! — извика той. — Ставай, Дик! Ставай, човече!“

Ала Ричард Хейдън не помръдна от мястото си. Елиът коленичи до него, протегна ръка и внимателно го преобърна. Надвеси се над тялото, като се взираше в него. После рязко се изправи на крака и започна да се олюлява.

„Докторе — издума той. — Докторе, бързо, за Бога! Аз... аз мисля, че той е мъртъв.“

Саймъндс се втурна напред, а Елиът с бавни крачки се отправи към нас. Гледаше ръцете си по непонятен за мен начин. В този миг Дайана диво изпищя.

„Аз го убих! — извика тя. — О, Боже! Не исках, но го убих!“ — И падна като покосена на тревата.

Мисис Роджърс изпищя:

„Да се махаме от това ужасно място! — простена тя. — Тук всичко може да се случи. О, ужасно е!“

Елиът ме стисна за рамото.

„Не може да бъде, човече — промълви той. — Казвам ви, че не може да бъде. Човек не може да бъде убит току-така. Това е... това е противоестественно!“ Опитах се да го успокоя.

„Има известно обяснение — рекох аз. — Вашият братовчед може би е страдал от неподозирана слабост на сърцето. Шокът и възбудата...“

Той ме прекъсна:

„Не разбирате“ — рече той и вдигна ръце пред очите ми и аз забелязах по тях червени петна.

„Дик не е умрял от шока. Бил е пронизан... пронизан в сърцето, но оръжието липсва.“

Аз го изгледах невярващо. В този миг Саймъндс се изправи след прегледа на тялото и тръгна към нас. Беше блед и целият трепереше.

„Полудели ли сме всички? — попита той. — Що за място е това — че тук могат да стават подобни неща?“

„Значи е истина?“ — попитах аз.

Той кимна.

„Раната изглежда е причинена от дълга тънка кама, но там... там няма такова нещо.“ Спогледахме се.

„Но трябва да има! — извика Елиът Хейдън. — Сигурно е изпаднала. Трябва да е някъде на земята. Нека огледаме.“ Претърсихме мястото, но напразно. Вайълет Манъринг внезапно каза:

„Дайана държеше нещо. Нещо като кинжал. Видях го. Видях го да проблясва, когато го заплашваше.“

Елиът Хейдън поклати глава.

„Ричард изобщо не се е доближавал на по-малко от три метра от нея“ — възрази той.

Лейди Манъринг се беше надвесила над проснатото на земята момиче.

„В ръката ѝ сега няма нищо — обяви тя. — А и на земята до нея не виждам да има нещо. Сигурна ли си, че си го видяла, Вайълет? Аз не съм.“

Доктор Саймъндс се приближи до девойката.

„Трябва да я занесем в къщата — рече той. — Роджърс, ще ми помогнете ли?“

Отнесохме припадналото момиче в къщата. После се върнахме за тялото на сър Ричард.

Доктор Пендър спря, огледа се и се заизвинява:

— В днешно време човек е наясно с тия неща — рече той — благодарение на детективските романи. Всяко момче от улицата ще ви

кажа, че трупът не трябва да се мести. Но тогава ние не знаехме това и съответно отнесохме трупа на Ричард Хейдън в спалнята на неговата квадратна гранитна къща. Икономът бе изпратен с велосипед да извика полицията. Дотам пътят беше около осемнадесет километра.

Тогава Елиът Хейдън ме дръпна настрана.

„Вижте — рече ми той. — Аз се връщам в гората. Това оръжие трябва да бъде открито.“

„Ако изобщо има такова“ — усъмних се аз.

Той сграбчи ръката ми и яростно я разтърси.

„Оставили сте се да ви влязат тия суеверни глупости в главата. Мислите си, че смъртта му е свръхестествена. Е, аз се връщам в гората, за да разбера това.“

— Странно, но не ми се щеше той да отива там. Направих всичко възможно да го разубедея, но безрезултатно. Самата идея за онзи плътен пояс от дървета ми бе противна и аз бях завладян от силното предчувствие за предстояща беда. Но Елиът бе твърдоглав. Мисля, че той самият също бе уплашен, но не си го признаваше. Тръгна изпълнен с решителност да разбули тази загадка. Беше страховита нощ, никой от нас не можеше да заспи, нито пък се опита. Когато полицията дойде, изрази своето искрено недоверие в цялата тази работа. Полицаяте изявиха голямото си желание да подложат мис Ашли на кръстосан разпит, но за това трябваше да се съобразяват с доктор Саймъндс, който енергично се противопостави. Мис Ашли се бе съвзела от припадъка или транса си и той ѝ бе дал приспивателно. Тя в никакъв случай не бивало да бъде безпокоена до другия ден. Едва около седем сутринта се сетихме за Елиът Хейдън и тогава Саймъндс изведнъж попита къде е той. Обясних какво бе намислил Елиът и мрачното лице на Саймъндс стана още по-навъсено.

„Ще ми се да не беше го правил. Това е... това е безумие!“ — рече той.

„Не мислите, че може да му се е случило нещо лошо, нали?“

„Надявам се, че не. Отче, мисля, че ще е по-добре, ако ние двамата отидем да проверим.“

— Знаех, че е прав, но трябваше да събера целия си кураж, за да се реша на това. Тръгнахме заедно и отново влязохме в тази злокобна гора. Повикахме го два пъти по име, но не получихме отговор. След миг-два излязохме на ливадата, която на ранната утринна светлина

изглеждаше бледа и призрачна. Саймъндс ме стисна за ръката и аз неволно възкликнах. Снощи, когато бяхме тук на лунна светлина, на тревата по очи лежеше тяло на мъж. Сега, на ранната утринна светлина, пред очите ни се разкри същата гледка. Елиът Хейдън лежеше точно на същото място, където беше лежал и братовчед му.

„Господи! — извика Саймъндс. — И него!“

Втурнахме се през тревата. Елиът Хейдън беше в безсъзнание, но дишаше едва-едва и този път нямаше никакво съмнение кое беше причинило трагедията. Дълго тънко бронзово острие бе останало в раната.

„Пронизан е в рамото, не в сърцето. Имал е късмет — отбеляза докторът. — Честна дума, не знам какво да мисля. Във всеки случай той е жив и ще успее да разкаже какво се е случило.“

— Ала точно това Елиът Хейдън не може да ни каже. Разказът му бе изключително мъгляв. Напразно търсил камата, докато накрая се отказал от издирването и се приближил до храма. Тогава увереността му, че някой го наблюдава откъм горския пояс, нараснала. Съпротивлявал се на това усещане, но не можел да се отърси от него. Каза ни, че започнал да духа някакъв странен студен вятър, който сякаш не идвал откъм дърветата, а от вътрешността на храма. Извърнал се и надникнал вътре. Видял малката фигурка на Богинята и почувствал, че е под влияние на зрителна измама, фигурата сякаш се уголемявала все повече и повече. После изведнъж усетил, че нещо го удря между очите и залитнал назад, а докато падал, почувствал остра, пареща болка в лявото рамо. Този път камата бе идентифицирана като идентична на онази, която е била изровена от надгробната могила на хълма и откупена от Ричард Хейдън. Дали я е държал в къщата или в храма в гората, никой не знаеше. Полицията бе и винаги ще бъде на мнение, че той умишлено е бил прободен от мис Ашли, но предвид колективните ни показания, че тя въобще не се е доближавала на по-малко от три метра от него, те не можеха да поддържат обвинението си срещу нея. Така че тази работа бе и си остана загадка. Настъпи тишина.

— Нищо не може да се каже — рече накрая Джойс Лемприер. — Всичко е така ужасно и... и невероятно. Вие имате ли някакво обяснение, доктор Пендър?

Старецът кимна.

— Да — рече той. — Имам... нещо като обяснение. Доста е странно, но... за мен все още някои факти остават необяснени.

— Била съм на спиритически сеанси — рече Джойс. — И можете да казвате каквото си щете, но се случват много необясними неща. Мисля, че би могло да се обясни с някакъв вид хипноза. Момичето наистина се е превърнало в жрица на Астарта и смятам, че, така или иначе, пробола го е тя. Вероятно е метнала камата, която мис Манъринг е видяла в ръката ѝ.

— Може да е било копие — предположи Реймънд Уест. — В края на краищата лунната светлина не е особено силна. Сигурно е държала в ръце някакво копие и го е пронизала от разстояние, а после, предполагам, масовата хипноза е свършила останалото. В смисъл че всички вие сте били подготвени да видите как той бива поразен от свръхестествени сили и затова така и сте го видели.

— В мюзикховете съм виждал да се правят удивителни неща с оръжие и ножове — рече сър Хенри. — Сигурно е било възможно някой да сее криел в горския пояс и с абсолютна точност да е хвърлил нож или кама оттам. Разбира се, трябва да приемем, че е бил професионалист. Признавам, че това изглежда като изсмукано от пръстите, но ми се струва единствената приемлива теория. Помнете, че другият мъж определено е имал чувството, че в гората е имало някой, който го е наблюдавал. Колкото до мис Манъринг, която е казала, че мис Ашли е държала в ръката си кама, докато другите твърдят обратното, това никак не ме изненадва. Ако имахте моя опит, щяхте да знаете, че показанията на пет човека за едно и също нещо ще се различават толкова много, че чак не е за вярване.

Мистър Педъррик се покашля.

— Но при всичките тези хипотези ние сякаш пренебрегваме един съществен факт — отбеляза той. — Какво е станало с оръжието? Мис Ашли трудно би могла да се отърве от едно копие, както си е стояла там, в средата на ливадата. А ако един скрит убиец е хвърлил кама, то тогава тя е щяла да бъде в раната, когато сър Ричард е бил обърнат. Смятам, че ние ще трябва да се откажем от всички несъстоятелни теории и да се ограничим с реалните факти.

— И докъде ни водят те?

— Ами едно нещо изглежда съвсем ясно. Никой не е бил в близост с човека, когато ударът е бил нанесен, така че единственият,

който би могъл да го извърши, е той самият. Всъщност — самоубил се е.

— Но защо, да му се не види, ще се самоубива? — попита Реймънд Уест недоверчиво.

Адвокатът отново се покашля.

— Това отново е хипотетичен въпрос — рече той. — В момента не говорим за тази страна на нещата. Струва ми се, като изключим свръхестествената намеса, в която нито за миг не повярвах, че единственият начин, по който нещата са можели да се развият, е този. Той се е пробол и докато е падал, ръцете му са се разперили, издърпвайки камата от раната, след което тя е излетяла далеч в зоната на дърветата. Мисля, че това, макар да звучи невероятно, е напълно възможно.

— Не бих казала, че съм сигурна — започна мис Марпъл. — Всичко наистина твърде ме озадачава. Но понякога се случват странни неща. На градинското увеселение на лейди Шарпли миналата година човекът, който подреждаше игрището на часовников голф^[4], се препъна в едно от номерираните колчета, изпадна в безсъзнание и не се свести цели пет минути.

— Да, скъпа лельо — рече кротко Реймънд. — Но той не е бил прободен, нали?

— Разбира се, че не, скъпи — отвърна мис Марпъл. — Нали това казвам и аз. Има, несъмнено, само един начин, по който бедният сър Ричард е можел да бъде прободен, но преди всичко ми се ще да узная защо е залитнал. Естествено, може да се е спънал в някой корен. Ясно е, че е гледал момичето, а и на лунна светлина е много възможно човек да се спъне в нещо.

— Казвате, че има един-единствен начин, по който сър Ричард е можел да бъде прободен, мис Марпъл? — попита пасторът, като я гледаше с интерес.

— Много е тъжно и не ми се ще да мисля за това. Служил си е с дясната ръка, нали? Трябва да е било така, щом се е промушил в лявото рамо. Винаги съм съжалявала за бедния Джак Бейнс, който пострада във войната. Помните ли, че той се простреля в крака след едно много ожесточено сражение в Арас. Разказа ми, когато отидох да го видя в болницата и много се срамуваше от това. Не мисля, че клетият Елиът Хейдън е спечелил много от долното си престъпление.

— Елиът Хейдън? — извика Реймънд. — Мислиш, че той го е извършил?

— Не виждам кой друг би могъл да го стори — рече мис Марпъл и разтвори очи леко изненадана. — Искам да кажа, че ако, както мъдро каза мистър Педърк, човек погледне фактите и остави настрана цялата тази работа за „атмосфера“ и езически богини, която и без друго звучи глупаво, не може да е иначе. Той пръв е отишъл до него и го е преобърнал. Естествено, за да стори това, е трябвало да застане с гръб към всички присъстващи. След като е бил и облечен като разбойнически главатар, със сигурност ще да е имал затъкнато в пояса си оръжие. Помня как като младо момиче танцувах веднъж с човек, облечен като разбойнически главатар. Носеше пет вида ками и ножове и не мога да ви опиша колко притеснително и неудобно беше за партньорката му.

Всички погледи се насочиха към доктор Пендър.

— Узнах истината — започна той — пет години след тази трагедия. Отговорът дойде при мен под формата на писмо от Елиът Хейдън. В него той пишеше, че си е мислил как аз винаги съм го подозирал: Каза, че било просто внезапно решение. Той също обичал Дайана Ашли, но бил просто един беден адвокат, който едва си изкарвал прехраната. Ако Ричард се махнел от пътя му и той наследял титлата и имотите му, пред него щяло да се открие чудесно бъдеще. Когато коленичил до братовчед си, камата изпаднала от пояса и преди да е имал време да помисли, той нанесъл удара и отново я върнал в пояса си. По-късно намушкал и себе си, за да отклони подозренията. Писа ми в навечерието на една експедиция до Южния полюс, в случай, както каза той, че не се завърне. Не мисля, че въобще е мислил да се връща и знам, както каза и мис Марпъл, че нищо не е спечелил от престъплението си. „В продължение на пет години — пишеше той — живях в Ада. Дано поне изкупя престъплението си, като загина достойно.“

Настъпи тишина.

— Той наистина загина достойно — рече сър Хенри.

— Вие сменихте имената в разказа си, доктор Пендър, но мисля, че познах човека, за когото говорехте.

— Както казах — продължи старият пастор, — не смятам, че това обяснение напълно покрива всички факти. Все още съм на

мнение, че в онази гора наистина имаше зли сили и че именно те са направлявали действията на Елиът Хейдън. И до ден-днешен не мога да помисля за Храма на Астарта, без да ме побият тръпки.

---

[1] Сайлънт Гроув в превод от английски значи „тихата горичка“.
— Б.пр. ↑

[2] Нискорастящи храсти, които са често срещани във Великобритания. — Б.пр. ↑

[3] Семитска богиня на плодородието и сексуалната любов, почитана от финикийците и други народи. — Б.пр. ↑

[4] Игра, в която един или повече играчи се опитват да вкарат топка в малка дупка в земята от дванадесет позиции, отдалечени на равно разстояние от нея. — Б.пр. ↑

ГЛАВА III

КЮЛЧЕТА ЗЛАТО

— Не зная дали ще постъпя правилно, ако ви разкажа тази история — започна Реймънд Уест, — защото не мога да ви предоставя нейния отговор. Но все пак фактите са толкова интересни и така необикновени, че бих искал да ви я предложа като неразрешена загадка. Може би пък заедно ще успеем да намерим някакво логическо обяснение. Тези събития се случиха преди две години, когато заедно с един човек на име Джон Нюман отидохме в Корнуол да прекараме Света Троица.

— Корнуол? — рязко попита Джойс Лемприер.

— Да. Защо?

— Нищо. Само дето е странно. Моят разказ също е за едно място в Корнуол — за малко рибарско селище, наречено Ратхоул. Не ми казвай, че ще говориш за същото място.

— Не. Моето се казва Полперан и се намира на западното крайбрежие на Корнуол — пусто и скалисто място. С Нюман се бях запознал няколко седмици преди това и го намирах за извънредно интересен компаньон. Човек интелигентен и финансово независим, той бе обзет от романтични фантазии. В резултат на последното си увлечение бе наел Пол Хаус. Беше истински познавач на епохата на кралица Елизабет^[1] и много ярко и живо ми беше описал поражението на Испанската Армада^[2]. Разказът, му бе изпълнен с толкова жар, та човек би го взел за очевидец на тези събития. Някой да вярва в прераждането? Чудно, много чудно!

— Реймънд, скъпи, толкова си романтичен! — възкликна мис Марпъл и мило го погледна.

— „Романтичен“ е последното нещо, което съм — отвърна Реймънд Уест с леко раздражение. — Но този Нюман преливаше от романтика и поради тази причина ме заинтригува — оцелял от миналото чудак. Изглежда някакъв кораб от Армадата, за който се

знаело, че носи огромно златно съкровище, което пренасял от Карибско море, претърпял корабокрушение в близост до Корнуолския бряг при коварните Змийски скали. Нюман ми каза, че в продължение на няколко години били правени опити да се спаси корабът, за да се извади съкровището. Смятам, че истории от този род не са рядкост, въпреки че броят на митичните кораби със съкровища далеч превъзхожда броя на онези, които наистина са имали подобен товар на борда. Била учредена компания, но претърпяла банкрут и Нюман успял да закупи правата върху предмета й на дейност — или както там му казват — буквално за няколко пенита. Беше много ентузиазирани относно цялата тази работа. Според него всичко било въпрос на съвременно, модерно оборудване. Златото наистина съществувало и той нямаше ни най-малки съмнения, че ще може да бъде извадено. Докато го слушах, си дадох сметка колко често нещата се подреждат по този начин. Богат мъж като Нюман постига успех почти без усилия, а в същото време, по всяка вероятност, истинската стойност на находката му, изчислена в пари, не би била от голямо значение за него. Трябва да кажа, че неговият плам зарази и мен. Привидяха ми се галеони, които плаваха покрай брега, а после, понесени от вихъра, се удряха и разбиваха върху мрачните скали. Самата дума „галеон“ звучеше романтично. Изразът „испанско злато“ може да развълнува както момчето от училищната скамейка, така и зрелия мъж. Освен, това по същото време работех върху един роман, някои сцени от който се развиваха през XVI век и аз видях възможността да почерпя идеи за ценния местен колорит от моя домакин. Сутринта на онзи петък потеглих от Падингтън в приповдигнато настроение и с нетърпение очаквах пътуването. В купето имаше само един човек, който седеше срещу мен в отсрещния ъгъл. Бе висок, с военна осанка и аз не можех да се отърва от усещането, че съм го виждал някъде преди. Известно време напразно си блъсках главата, но накрая се сетих. Моят спътник беше инспектор Баджуърт. Бях попаднал на него, когато подготвях поредица от статии около Евърсънското изчезване. Припомних му кой съм и не след дълго вече водехме приятен разговор. Когато му казах, че отивам в Полперан, той отбелязва, че това е странно съвпадение, защото самият той също отивал там. Не исках да нахалствам, затова се постарях да не го питам какво го води натам. Вместо това отворих

дума за целта на моето пътуване и споменах за потъналия испански галеон. За моя изненада инспекторът изглежда знаеше всичко за него.

„Сигурно става въпрос за Хуан Фернандес — каза той. — Вашият приятел няма да е първият, който е хвърлил пари на вятъра в опита си да се сдобие с пари от този кораб. Романтично хрумване.“

„А може би цялата тази история е един мит — рекох аз. — И там въобще не се е разбивал кораб.“

„О, корабът със сигурност е потънал там — каза инспекторът. — И то заедно с много други. Едва ли знаете колко много корабокрушения са се случили в тази част на крайбрежието. Всъщност точно това ме води натам сега. Преди шест месеца в този район се разби и Отранто.“

„Спомням си, че четох за това — отвърнах аз. — Мисля, че нямаше изчезнали хора.“

„Нямаше изчезнали хора — рече инспекторът, — само че е изчезнало нещо друго. Фактът не е общоизвестен, но Отранто е пренасял кюлчета злато.“

„Така ли?“ — попитах силно заинтригуван.

„Разбира се, изпратихме водолази, които да работят по спасителните операции, но... златото е изчезнало, мистър Уест.“

„Изчезнало? — рекох аз и се опулих насреща му. — Как е могло да изчезне?“

„Това е въпросът — каза инспекторът. — Скалите пробих дупка в трезора. За водолазите не бе трудно да влязат през нея, но намерили помещението празно. Въпросът е дали златото е откраднато преди или след корабокрушението и дали въобще някога е било в трезора.“

„Случаят изглежда любопитен“ — обадох се аз.

„Много любопитен, като се вземе предвид какво представляват кюлчетата злато. Това не е диамантена огърлица, която можете да сложите в джоба си. Ако само се замислите колко тежки и неудобни за носене са те... е, цялата тази работа изглежда съвършено непонятна. Може да са ставали някакви фокуси преди отпътуването на кораба, но ако не е така, златото трябва да е изнесено през последните шест месеца. Отивам там да огледам нещата отблизо.“

— Заварих Нюман да ме чака на гарата. Той се извини, че е без колата си, която била в Тръроу за някои належащи поправки. Вместо това бе дошъл с фермерски камион, собственост на имението. Метнах

се в кабината до него и внимателно подкарахме по тесните, лъкатушещи улички на рибарското селище. Заизкачвахме се по един стръмен път с наклон, според мен, поне двадесет процента, после поехме по един криволичещ сокак и отбихме при гранитните колони на портата на Пол Хаус. Мястото бе очарователно, разположено високо на скалите с хубав изглед към морето. Част от къщата бе стара — на около триста, четиристотин години, но ѝ беше пристроено модерно крило. Зад нея, навътре в имението, се простираше обработваемата земя, заела площ от седем-осем акра.

„Добре дошъл в Пол Хаус! — каза Нюман. — И при знака на Златния Галеон.“ И той посочи към входната врата, над която висеше съвършен макет на испански галеон с опънати платна.

— Моята първа вечер там беше очарователна и много полезна. Домакинът извади старите ръкописи, в които пишеше за Хуан Фернандес. Разгъваше пред мен карти с обозначени с пунктирани линии местоположения върху тях. Показа ми още чертежи на водолазна апаратура, които, бих казал, страшно ме озадачиха. После му разказах за моята среща с инспектор Баджуърт, която силно го заинтригува.

„По тия брегове хората са доста странни — рече той замислено. — Кражбите от потъналите кораби и контрабандата са им в кръвта. Когато близо до брега потъне кораб, те гледат на него като на полагаща им се плячка, предназначена да влезе в техния джоб. Тук има един човек, с когото бих искал да се запознаеш. Той е интересно изкопаемо.“

— Утрото на следващия ден бе ясно и свежо. Нюман ме заведе в Полперан, където ме представи на своя водолаз — човек на име Хигинс, с каменно изражение на лицето, чието участие в разговора беше сведено до едносрични отговори. След като проведеха дискусия по въпроси от сложно техническо естество, ние отидохме в Трите котви. Една халба бира поразвърза донякъде езика на скъпия ни на думи приятел.

„Пристигна детектив от Лондон — изхриптя той. — Говори се, че оня кораб, дето потъна тук миналия ноември, носел ужасно много злато. Е, не е първият, дето е потънал, няма да е и последният!“

„Тъй, тъй — намеси се съдържателят на Трите котви. — Право думаш, Бил Хигинс.“

„И аз така мисля, мистър Келвин“ — отвърна Хигинс.

— Огледах съдържателя с известно любопитство. Той беше внушителен мъж, мургав и чернокос и необичайно широкоплещест. Очите му бяха кървясали и имаше странния навик да ги отмества, когато го погледнеш. Предположих, че това е човекът, за когото ми беше говорил Нюман, наричайки го интересно изкопаемо.

„Не обичаме да ни се пречат чужденци по тия места“ — рече той някак нападателно.

„Полицията ли имаш предвид?“ — запита усмихнато Нюман.

„Полицията... и разни други — отвърна Келвин многозначително. — И не го забравяйте, мистър!“

„Знаеш ли, Нюман, това ми прозвуча като заплаха“ — казах аз, докато се катерехме по хълма на път за вкъщи.

Приятелят ми се разсмя.

„Глупости. Нищо лошо не съм сторил на хорицата тук.“

— Поклатих недоверчиво глава. В Келвин имаше нещо диво и зловещо. Чувствах, че мислите му биха се отплеснали в странни, непознати насоки. Мисля, че от този момент започнах да се безпокоя. Първата нощ бях спал добре, но през следващата сънят ми бе неспокоен и накъсан. Неделното утро бе сиво и мрачно, небето бе покрито с облаци, а въздухът сякаш вещаеше буря. Не ме бива да прикривам чувствата си и Нюман забеляза промяната в мен.

„Какво става с теб, Уест? Тази сутрин си като кълбо от нерви.“

„Не зная — признах аз, — но ме преследва ужасяващото чувство за зла прокоба.“

„От времето е.“

„Да, сигурно.“

— Не казах нищо повече. Следобеда излязохме с моторната лодка на Нюман, но дъждът ни връхлетя с такава ярост, че бяхме доволни да се върнем на брега и да се преоблечем в сухи дрехи. И през тази нощ безпокойството не ме напусна. Навън бурята виеше и бучеше. Към десет часа тя стихна и Нюман погледна през прозореца.

„Прояснява се — рече той. — Не бих се учудил, ако до половин час времето се оправи. Ако нощта е хубава, ще излезе да се поразтъпча.“

Аз се прозях.

„Ужасно ми се спи — рекох. — Снощи не си доспах и мисля тази вечер да си легна рано.“

— Така и направих. Предната нощ наистина бях спал малко. Тази потънах в тежък, но в същото време неспокоен сън. Все още ме гнетеше ужасното предчувствие, че ще се случи нещо лошо. Сънувах страшни неща: например как ходя покрай страховити бездни и дълбоки пропасти, съзнавайки, че едно мое подхлъзване би било смъртоносно. Когато се събудих, видях, че стрелките на часовника ми показват осем часа. Имах силно главоболие и все още ме преследваше ужасът от моите кошмари. Усещането беше толкова силно, че когато отидох до прозореца и го отворих, отскочих назад, изпълнен с нов прилив на страх, защото първото нещо, което видях навън или поне си помислих, че виждам, беше мъж, който копаеше гроб. Нужни ми бяха минута-две, за да се съвзема и тогава осъзнах, че „гробарят“ беше градинарят на Нюман. „Гробът“ пък бе предназначен за три нови розови храста, които лежаха на тревата в очакване да бъдат засадени. Градинарят вдигна поглед, видя ме и докосна за поздрав шапката си.

„Добро утро, сър. Хубава сутрин, сър.“

„Дано да е такава“ — изрекох колебливо, все още неспособен да се отърся докрай от моите потискащи мисли. Ала както каза градинарят, утрото наистина беше чудесно. Слънцето ярко блестеше, а чистото бледосиньо небе обещаваше денят да бъде хубав. Слязох да закуся, като си подсвирквах. Прислужниците на Нюман не ношуваха в къщата. За да удовлетворяват скромните му нужди, две сестри на средна възраст идваха от съседната ферма да му прислужват. Когато влязох в стаята, едната от тях точно слагаше на масата каната с кафе.

„Добро утро, Елизабет — казах аз. — Мистър Нюман още ли не е слязъл?“

„Сигурно е излязъл много рано, сър — отвърна тя, — защото, когато дойдохме в къщата, него го нямаше.“

Изведнъж безпокойството ме обзе отново. През изминалите два дни Нюман бе слизал на закуска доста късничко и не можех да си представя как изведнъж е започнал да става рано. Подтикнат от предчувствията си, изтичах до спалнята му. Беше празна и освен това не личеше въобще да си е лягал, защото леглото му бе оправено. Един кратък оглед на стаята ми разкри още две неща. Ако Нюман бе излязъл да се поразходи, трябва да е било през нощта, тъй като липсваха

дрехите, които носеше предната вечер. Сега вече бях сигурен, че злокобните ми предчувствия са били верни. Нюман беше излязъл, както ми каза, да се поразходи, но по една или друга причина не се беше прибрал. Защо? Случило ли му се е нещо? Да е паднал от скалите? Трябваше веднага да го потърсим! След няколко часа успях да събера многобройна дружина помощници и заедно тръгнахме да го търсим. Претърсвахме във всички посоки, както около зъберите, така и около скалите долу. Но от Нюман не открихме и следа. Накрая изгубих надежда и потърсих инспектор Баджуърт. Лицето му стана мрачно, когато му разказах за случилото се.

„Струва ми се, че намирисва на престъпление — рече той. — По тези места се срещат не дотам добросъвестни граждани. Виждали ли сте Келвин — съдържателя на Трите котви?“ Отговорих утвърдително.

„Знаете ли, че преди четири години е лежал в затвора за нападение с телесна повреда?“

„Не ме изненадва“ — отвърнах аз.

„По всеобщо мнение тук изглежда вашият приятел обича да си пъха носа в работи, които не го засягат. Дано не му се е случило нещо лошо!“

— Подновихме търсенето с удвоена енергия. Чак късно следобед усилията ни бяха възнаградени. Намерихме Нюман в един дълбок трап на територията на собственото му имение. Ръцете и краката му бяха здраво завързани с въже, а в устата му бе натъпкана носна кърпа, за да не може да вика за помощ. Беше ужасно изтощен и тялото го болеше. Ала след като разтрихме китките и глезените му и му дадохме да се подкрепи от плоското шише с уиски, от което той здравата си сръбна, беше в състояние да ни разкаже какво се бе случило. След като нощта се прояснила, той излязъл да се поразходи около единадесет часа. Отдалечил се на известно разстояние, движейки се по скалите и стигнал до едно място, познато като „Залива на контрабандистите“, наречено така заради многобройните пещери там. Тук той видял някакъв човек да разтоварва нещо от малка лодка и слязъл долу да види какво става. Какъвто и да бил товарът, изглежда доста тежал, а го пренасяли в една от най-отдалечените пещери. Нюман не заподозрял нищо нередно, но въпреки това се зачудил. Приближил се съвсем близо, без да бъде забелязан. Изведнъж се чул предупредителен вик и тутакси двама здрави моряка се нахвърлили върху му и го пребили до

безсъзнание. Когато дошъл на себе си, усетил, че лежи в камион или нещо такова, който подскачал по неравностите на пътя и доколкото Нюман можел да прецени, това бил пътят, свързващ брега със селото. За голяма негова изненада камионът спрял пред портата на собствения му дом. Там, след разговор, проведен шепнешком между мъжете, бил изваден навън и хвърлен в един трап, който бил достатъчно дълбок, за да не може да го открият поне за известно време. После камионът потеглил и, както му се сторило, излязъл през друга порта, някъде на около половин километър по пътя към селото. Не можеше да ни даде никакво описание на нападателите, освен че определено били моряци и, съдейки по говора им, корнуолци.

Инспектор Баджуърт бе силно заинтригуван.

„Сигурен съм, че това е мястото, където са криели товара — извика той. — Изваден е бил някак си от потъналия кораб и е бил складиран в някоя отдалечена пещера в залива. Известно е, че претърсихме всички пещери в «Залива на контрабандистите» и че сега се придвижваме нататък. През нощта те явно са премествали товара на място, което вече е претърсено и където е малко вероятно да търсим отново. За наше нещастие са разполагали поне с осемнадесет часа, за да се отърват от него и след като снощи са хванали мистър Нюман там, то аз се съмнявам, че сега ще намерим нещо.“

Инспекторът бързо нареди да се проведе претърсване. Откри съвсем недвусмислени доказателства, че златото е било складирано там, както се предполагаше, но е било повторно премествано, а нямаше следа, която да укаже пътя към новото му скривалище. И все пак имаше една нишка и на другата сутрин инспекторът лично ми я посочи.

„По този път много рядко минават превозни средства — ми рече той, — а на едно-две места открихме съвсем ясни следи от гуми. От едната гума липсва триъгълно парче и тя оставя следа, която не може да се сбърка. Това показва, че са влезли през тази порта, а при другата порта личат отпечатъците, оставени на излизане. Почти няма съмнение, че това е търсеното от нас возило. Но защо не са излезли там, откъдето са влезли? Изглежда съвсем ясно, че камионът е на някой от селото, а там не са много хората, които притежават камион. Най-много двама-трима. Келвин, собственикът на Трите котви, е един от тях.“

„Какво е работил Келвин преди?“ — попита Нюман.

„Странно е, че ми задавате такъв въпрос, мистър Нюман. На младини той е бил професионален водолаз.“

Ние с Нюман се спогледахме. Мозайката изглежда започваше да се подрежда, парченце по парченце.

„Не разпознахте ли Келвин в някой от мъжете, които ви нападнаха на брега?“ — попита инспекторът.

Нюман поклати глава.

„Боя се, че не мога да кажа нищо определено — рече той със съжаление. — Не ми остана време да видя каквото и да било.“

Инспекторът бе така добър да ми позволи да го придружа до Трите котви. Гаражът беше малко по-нагоре в една уличка. Големите врати бяха затворени, но след като минахме отстрани, намерихме една по-малка врата, от която също се влизаше в него. Тя беше отворена. Един кратък преглед на гумите бе достатъчен за инспектора.

„Пипнахме го, дявол го взел! — възкликна той. — Ето го белегът върху задната лява гума! Е, мистър Келвин, ха да видим сега дали сте достатъчно хитър, за да се изплъзнете!“

Реймънд Уест внезапно спря.

— Е? — каза Джойс. — Засега не виждам нищо неясно... освен дето не са могли да открият златото.

— Наистина не го откриха — рече Реймънд. — Но не можаха също да обвинят и Келвин. Мисля, че той се оказа по-хитър от тях, но не ми е ясно как го е направил. Както си му е редът, той бе арестуван във връзка с уличаващия го белег върху гумата. Но се появи необикновена пречка. Точно срещу портала на гаража се намираше една къща, която бе наета от една художничка за лятото.

— Ах, тези художнички! — рече Джойс през смях.

— Именно! „Ах, тези художнички!“ Тази точно няколко седмици била болна и затова в дома ѝ идвали две медицински сестри. Дежурната през въпросната нощ сестра придърпала креслото си до прозореца, а транспарантът бил вдигнат. Тя заяви, че камионът не би могъл да напусне гаража отсреща, без тя да го види и се закле, че той въобще не е излизал през онази нощ.

— Не мисля, че това е кой знае какво — намести се Джойс. — Сестрата, разбира се, е заспала. Те винаги заспиват.

— Знаем, че... ъ-ъ-ъ... това се случва — рече трезво мистър Педъррик. — Но ми се струва, че приемаме фактите без необходимата проверка. Преди да повярваме на показанията на медицинската сестра, трябва доста щателно да проучим доколко е била искрена. Алиби, което се появява толкова навреме, винаги буди съмнения.

— Художничката също даде показания — каза Реймънд. — Тя заяви, че се чувствала много зле, останала будна почти през цялата нощ и че със сигурност щяла да чуе камиона, тъй като шумът му бил доста характерен, а след бурята била много тихо.

— Хм — каза пасторът, — този факт не е за пренебрегване. Самият Келвин имал ли е алиби?

— Той ни каза, че си бил у дома и си легнал в десет, но не намери свидетели, които да потвърдят думите му.

— Сестрата е заспала — рече Джойс, — също и пациентката й. На болните все им се струва, че не са мигнали цялата нощ.

Реймънд Уест погледна въпросително към доктор Пендър.

— Знаете ли, ужасно ми е жал за този Келвин. Този случай ми напомня поговорката: „Каже ли се, че едно куче е бясно — бясно си остава“. Келвин е лежал в затвора. Ако оставим настрана белега върху гумата, което определено ми се струва твърде странно съвпадение, изглежда срещу него няма нищо друго, освен лошото му досие.

— Вие, сър Хенри?

Сър Хенри поклати глава.

— Случайно — каза той и се усмихна, — аз знам нещичко за този случай. Така че, естествено, не трябва да говоря.

— Добре, да продължим. Лельо Джейн, ти имаш ли нещо да кажеш?

— Минутка, скъпи — каза мис Марпъл. — Боя се, че обърках броенето. Две наопаки, три налице, една пропускам и пак две наопаки... да, точно така. Какво рече, скъпи?

— Какво е твоето мнение?

— Моето мнение няма да ти допадне, скъпи. Забелязала съм, че на младите то никога не допада. По-добре да си мълча.

— Глупости, лельо Джейн, хайде казвай!

— Е, скъпи Реймънд — започна мис Марпъл, като остави плетката и погледна племенника си. — Наистина смятам, че трябва да бъдеш по-внимателен в подбора на приятелите си. Толкова си доверчив

и наивен, скъпи. Мисля, че това е така, защото писателите имат прекалено развито въображение. Испански галеон, как ли пък не! Ако беше по-възрастен и с по-голям житейски опит, щеше още от началото да си нашрек. Та ти си познавал този човек едва от няколко седмици!

Сър Хенри изведнъж гръмогласно се разсмя и се плесна по коляното.

— Казаха ви го, Реймънд! — рече той. — Мис Марпъл, вие сте чудесна! Вашият приятел Нюман, момчето ми, си има друго име... Всъщност не са едно и две. В момента той не е в Корнуол, а в Девъншир — в Дартмур, за да бъдем съвсем точни — излежава присъда в Принстънския затвор. Не го хванахме при кражбите на златни кюлчета, но го пипнахме при обира на трезора на една лондонска банка. Направихме справка за предишното местожителство и намерихме голямо количество от краденото злато, заровено в градината в Пол Хаус. Спелучлива идея! По цялото корнуолско крайбрежие се разказват истории за потънали галеони, пълни със злато. Това обяснява наличието на водолаз, а по-късно щяло да оправдае наличието и на злато. Но била нужна изкупителна жертва и Келвин се оказал най-подходящият за тази цел. Нюман много добре си е изиграл ролята, а нашият приятел Реймънд, с неговата слава на писател, станал идеалният свидетел.

— Но белегът на гумите? — възрази Джойс.

— О, веднага се сетих, скъпа, въпреки че нищо не разбирам от коли — каза мис Марпъл. — Хората понякога си сменят гумите, нали разбираш... често съм виждала да го правят... и, разбира се, било е възможно някой да свали колелото от камиона на Келвин, да го изнесе през малката врата и да го постави на камиона на мистър Нюман. След което излиза през едната порта, слиза до брега, натоварва златото и на връщане минава през другата порта. После колелото е било поставено отново на камиона на мистър Келвин, докато в същото време мисля, че някой друг е завързал мистър Нюман и го е оставил в трапа. Било е доста неудобно за него, още повече че вероятно е очаквал да го намерят далеч по-рано. Предполагам, че човекът, който се е представял за градинар, му е помогнал за тази работа.

— Защо казваш „представял се за градинар“, лелю Джейн? — попита Реймънд с любопитство.

— Ами не може да е бил истински градинар, нали? — рече мис Марпъл. — Градинарите не работят в понеделника от Седмицата на Света Троица. Всички го знаят.

Тя се усмихна и сгъна плетката си.

— Всъщност тази малка подробност ми даде вярната следа — каза тя и погледна към Реймънд. — Когато си имаш своя къща, скъпи, и собствена градина, ще си наясно с тези неща.

---

[1] Елизабет I (1533–1603), английска кралица от 1558–1603, дъщеря на Хенри VIII. — Б.пр. ↑

[2] Авторката има предвид разгрома на испанската флотилия през 1588 г. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IV

КРЪВ ПО ПАВАЖА

— Странно — започна Джойс Лемприер, — но някак не ми се ще да ви разказвам моята история. Случи се отдавна — преди пет години, ако трябва да бъдем точни, но оттогава тя непрестанно ме преследва. На пръв поглед изглежда забавна и приятна, но всъщност от нея лъха ужас. И още нещо странно — картината, която нарисувах тогава, е пропита със същата тази злокобна атмосфера. Когато я погледнете за пръв път, ще ви се стори като най-обикновена груба скица на малка и стръмна корнуолска уличка, окъпана в слънчева светлина. Но ако я съзерцавате по-продължително време, ще забележите зловещото ѝ излъчване. Не съм я продала, но и никога не я гледам. И до днес си стои в един ъгъл на ателието ми с лице към стената. Мястото на действието се нарича Ратхоул. Странно, малко корнуолско рибарско селище, което е много живописно... може би дори повече от необходимото. Атмосферата твърде много напомня за Старата корнуолска чайна. Пълно е с дюкянчета, в които разни късо подстригани момичета във везани ризи рисуват на ръка върху пергамент. Мястото е хубаво и необичайно, но по свой собствен начин.

— Като че ли не знам! — изпъшка Реймънд. — Проклятието на шофьора. Тесни улички, които на практика са много опасни във всички подобни живописни селца.

Джойс кимна.

— Пътищата, които водят до Ратхоул, са толкова тесни и стръмни — почти като отвесна стена. Но да продължа разказа си. Отидох в Корнуол за две седмици, за да порисувам. В Ратхоул има една стара странноприемница — Поларуит Ар ме. Смята се, че това е единствената къща, останала неразрушена от испанците, когато обстрелвали селището от корабите си през хиляда петстотин и някоя си година.

— Не от корабите — рече Реймънд Уест и се намръщи. — Опитайте се да бъдете по-точна в исторически план, Джойс!

— Добре де, във всеки случай разположили оръдията си някъде по брега, стреляли с тях, а къщите падали. Както и да е, това не е най-важното. Странноприемницата беше чудесна старинна сграда, а отпред имаше нещо като навес, поддържан от четири колони. Бях си намерила чудесно място и точно се захващах за работа, когато една кола закриволичи надолу по хълма. И разбира се, взе, че спря току пред странноприемницата, точно там, където най-много щеше да ми пречи. Отвътре излязоха двама души — мъж и жена, но не им обърнах особено внимание. Жената носеше някаква светливиолетова ленена рокля и шапка в същия цвят. След малко мъжът се появи отново и за моя най-голяма радост премести колата някъде надолу към кея и я остави там. На връщане към странноприемницата той бавно мина покрай мен. Точно в този миг още една ужасна кола започна да криволичи надолу по хълма. В нея седеше жена, облечена в най-ярката басмена рокля, която някога бях виждала — на едри алени поинсети^[1] — май така им казваха и носеше една от онези големи сламени шапки — дали не бяха кубински? — също с яркочервен цвят. Тя не спря пред странноприемницата, а продължи да кара надолу по улицата към другия автомобил. Там тя спря колата и слезе, а когато мъжът я видя, той нададе удивен вик:

„Карол — възкликна той, — чудо на чудесата! Това е невероятно! Видж ти, да те срещна на такова затънтено място. Не съм те виждал от години! Здравей. Ето я и Марджъри — съпругата ми, нали знаеш. Трябва да дойдеш да те запозная с нея.“

— Те заедно поеха нагоре по улицата към странноприемницата, а аз видях, че другата жена беше излязла и точно тръгваше към тях. Едва успях да зърна тази, която назоваха Карол, докато тя минаваше покрай мен. Достатъчно, за да видя прекалено напудрената ѝ брадичка и огненочервените ѝ устни и се зачудих — просто ми стана любопитно — дали на Марджъри ще ѝ бъде приятно да се запознае с нея. Не бях я виждала отблизо, но отдалече ми се стори старомодна, предвзета и благопристойна. Това, разбира се, не беше моя работа, но понякога в живота човек се сблъсква със странни неща, над които не може да не се замисли. От мястото, където се бяха спрели, до мен достигаха откъслечни реплики от разговора им. Говореха за морски бани. Съпругът, чието име изглежда бе Денис, изяви желание да вземе лодка и да погребее около брега. На около миля по-нататък имало някакъв

интересен залив, който си струвало да се види, говореше той. Карол също искаше да види залива, но предложи да тръгнат по скалите и да стигнат до него откъм сушата. Казваше, че не понасяла лодките. Накрая взеха следното решение: Карол поема по скалната пътека и ги чака на залива, а Денис и Марджъри ще вземат лодка и ще стигнат дотам с гребане. Като ги слушах да си говорят за къпане и на мен ми се прииска да се изкъпя. Сутринта беше много гореща и работата не ми спореше особено. Освен това смятах, че светлината на следобедното слънце ще бъде всъщност далеч по-ефектна. И така, събрах нещата си и се отправих към един малък плаж, който знаех от по-рано и който си беше мое откритие — намираше се в посока, обратна на пещерата. Прекарах си чудесно там, обядвах език от консерва и два домата, а следобед се върнах изпълнена с увереност и ентузиазирани да се заема с работата си върху моя пейзаж. Цял Ратхоул като че ли спеше. Оказах се права за следобедното слънце — сега сенките бяха далеч по-изразителни. Централният обект на моята картина бе Поларуит Армс. Сноп слънчева светлина падаше косо, отразяваше се в земята пред странноприемницата и ефектът бе доста причудлив.

Разбрах, че компанията от залива се бе прибрала благополучно, съдейки по двата бански костюма — аленочервен и тъмносин, които висяха на балкона и съхнеха на слънцето. Нещо не се получаваше както трябва в единия ъгъл на картината ми и аз се наведох над нея за малко, за да го пооправя. Когато отново вдигнах поглед, видях фигура, подпряна на една от колоните на Поларуит Армс, появила се там сякаш като с вълшебна пръчица. Човекът носеше моряшки дрехи и според мен бе рибар. Имаше дълга черна брада и ако търсех модел за зъл испански капитан, едва ли бих могла да намеря нещо по-добро. Трескаво се захванах за работа от страх да не си тръгне, въпреки че, съдейки по позата му, той изглеждаше готов като че да подпира колоната цяла вечност. Все пак се раздвижи, но за късмет не преди да получа това, което исках. Приблужи се към мен и ме заговори. О, само как говореше този мъж!

„Ратхоул — започна той — е бил доста интересно място.“

— Вече знаех това, но въпреки че му го казах, не можах да се отърва. Разказа ми цялата история на бомбардирането... исках да кажа на разрушаването на селото и за това, че съдържателят на Поларуит Армс бил убит последен — прободен на прага на собствения си дом от

сабята на някакъв испански капитан, а кръвта му бликнала върху паважа и в продължение на сто години никой не успял да я измие оттам. Всичко това се връзваше много добре със спокойния унес на сънливия следобед. Гласът на мъжа бе много приятен, но в същото време в него се долавяше нещо злоещо. Държеше се доста вежливо, но усещах, че в него се таи скрита жестокост. Накара ме да си представя по-добре от всякога Инквизицията и ужаса на всичко, което испанците са извършили. През цялото време, докато той говореше, аз не спрях да рисувам и изведнъж осъзнах, че захласната от неговия разказ, съм нарисувала нещо, което го нямаше там. Върху белия квадрат на паважа, пред входа на Поларуит Армс, където падаше снопът слънчеви лъчи, бях нарисувала петна от кръв. Стори ми с удивително как мозъкът да си играе с ръката, но когато отново погледнах странноприемницата, ме очакваше нов шок. Аз просто бе нарисувала това, което очите виждаха — кръв върху белия паваж. Гледах ги минута-две, затворих очи и си казах: „Не ставай глупава, в действителност там няма нищо.“ После отново ги погледнах — петната все още си стояха. Изведнъж усетих, мога да издържам. Прекъснах потока от думи.

„Кажете — рекох аз, — зрението ми не е ми не е както преди. Кръв ли е това там, на паважа?“

Той ме погледна снизходително.

„Кръвта отдавна я няма, мадам. Това, което разправях, се е случило преди близо петстотин години.“

„Да — измънках аз, — но сега там...“ — Но думите заседнаха в гърлото ми. Знаех си, знаех не вижда това, което виждах аз. Изправих се и с треперещи ръце започнах да си прибирам нещата. Докато вършех това, младият мъж, който пристигна тази сутрин с колата, излезе през вратата на странноприемницата и смутено огледа улицата в двете посоки. А на балкона се появи жена му, за да свали от телта банския си. Той бавно се запъти към колата си, но изведнъж се обърна, пресече пътя и се приближи до рибаря.

„Кажете, приятелю — рече той, — не знаете ли дали дамата, която пристигна днес с колата си, вече върнала?“

„Онази с роклята на цветя? Не, сър, не съм я виждал. Сутринта тя тръгна към залива през скалите.“

„Знам, знам. Къпехме се заедно, а после тя реши да се прибере пеша, но оттогава не съм я виждал. Не е възможно да се забави толкова. Скалите наоколо са опасни, нали?“

„Зависи по кой път минавате, сър. А най-добре вземете някой, който познава добре околностите“ — Той съвсем явно намекваше за себе си и точно да се впусне в безкраен монолог, когато младия мъж го прекъсна най-безцеремонно и се втурна към странноприемницата, викайки към жена си на балкона.

„Слушай, Марджъри, Карол още не се е върнала. Не е ли странно?“ Не чух отговора на Марджъри, но съпругът ѝ продължи: „Е, не можем повече да чакаме. Трябва да тръгваме към Пенридър. Готова ли си? Ще докарам колата.“

— Така и направи и не след дълго двамата потеглиха. Междувременно аз се опитвах да събера кураж, повтаряйки си колко нелепи са моите фантазии. След като колата замина, аз отидох до странноприемницата и внимателно разгледах паважа. Разбира се, там нямаше никакви кървави петна. Не, всичко е било в резултат на развинтеното ми въображение. В същото време обаче цялата работа започна да ми се струва още по-зловеща. Докато стоях там, чух гласа на рибаря. Той любопитно ме наблюдаваше.

„Сторило ви се е, че сте видели кървави петна тук, а, мадам?“

Аз кимнах.

„Интересно, много интересно. Тука си имаме едно поверие, мадам. Ако някой «види» тези петна...“ — Той спря.

„Е?“ — подканих го аз.

Той продължи да говори със спокойния си глас. Интонацията му беше като на корнуалец, но произнасяше думите благовъзпитано, с неосъзната напевност, съвсем лишена от корнуолските извивки на речта.

„Говори се, мадам, че ако човек «види» онези кървави петна, то до двадесет и четири часа някой ще умре.“ Ужас! По гърба ми пробягнаха тръпки. А той настоятелно продължи:

„В църквата има един интересен надпис за смъртта...“

„Не, благодаря“ — казах аз решително, рязко се завъртях на пети и тръгнах по улицата към вилата, където бях отседнала. Когато стигнах там, в далечината видях жената на име Карол да се връща по скалната пътека. Бързаше. На фона на сивите скали тя изглеждаше като някакво

отровно алено цвете. Шапката ѝ бе с цвят на истинска кръв... Тръснах глава. Наистина все кръв ми се въртеше в ума. После чух шума на колата ѝ. Почудих се дали и тя отива в Пенридър, но тя пое по пътя отляво, точно в обратната посока. Гледах как колата пъпли нагоре по хълма и когато се скри, задишах някак си по-леко. Стори ми се, че Ратхоул отново потъна в следобедния си сън.

— Ако това е всичко — каза Реймънд Уест, когато Джойс спря, — мога веднага да ви кажа какво е моето мнение. Лошо храносмилане и цветни петна пред очите след ядене.

— Това не е всичко — рече Джойс. — Трябва да чуete и продължението. Два дни по-късно прочетох във вестника една статия, озаглавена „Къпане в морето с фатален край“. Пишеше, че мисис Дейкър — съпругата на капитан Денис Дейкър, се удавила в залива Лендиър — малко по-надолу покрай брега. Преди това тя и съпругът ѝ били отседнали в тамошния хотел и изказали намерението си да идат да се изкъпят, но излязъл студен вятър. Капитан Дейкър решил, че времето е неподходящо за къпане, затова с още няколко души от хотела отишъл на близкото игрище за голф. Мисис Дейкър обаче споделила, че на нея студът не ѝ пречел и поела сама към залива. След като не се върнала, съпругът ѝ се разтревожил и заедно с няколко приятели отишли на брега. Намерили дрехите ѝ до една скала; но от нещастната жена нямало и следа. Тялото ѝ било намерено едва около седмица по-късно, когато било изхвърлено на брега на известно разстояние надолу по крайбрежната ивица. На главата ѝ имало голяма рана, получена преди смъртта и се изказа предположението, че тя вероятно се е гмуркала в морето и е ударила главата си о някоя скала. Доколкото успях да пресметна, смъртта бе настъпила точно двадесет и четири часа след като бях видяла кървавите петна.

— Протестирам — каза сър Хенри. — Това не е загадка, а история за духове. Мис Лемприер очевидно е медиум.

Мистър Педърк се покашля както винаги.

— Едно нещо ми направи особено впечатление — започна той, — тази рана на главата. Мисля, че не бива да изключваме възможността за убийство. Но виждам, че не разполагаме с факти в подкрепа на това. Халюцинацията или видението на мис Ламприер е определено интересно, но не ми е съвсем ясно по кой пункт от историята иска тя да се произнесем.

— Лошо храносмилане и съвпадение — каза Реймънд, — пък и все пак не можете да сте сигурни, че е ставало въпрос за същите хора. Освен това проклятието или каквото е било там, би трябвало да се отнася само за постоянните жители на Ратхоул.

— Мисля — рече сър Хенри, — че зловещият моряк има нещо общо с тази история. Но съм съгласен с мистър Педъррик — мис Лемприер ни предостави недостатъчно информация.

Джойс се обърна към доктор Пендър, който се усмихна и поклати глава.

— Безкрайно интересна история — рече той, — но се боя, че трябва да се съглася със сър Хенри и мистър Педъррик — фактите, на които бихме могли да се опрем, са твърде малко.

Тогава Джойс погледна с интерес към мис Марпъл, която в отговор ѝ се усмихна.

— Аз също смятам, че не постъпвате съвсем честно, скъпа Джойс — каза тя. — Разбира се, при мен е различно. Искам да кажа, че като жени ние придаваме по-голямо значение на дрехите. Но не мисля, че е съвсем уместно такава загадка да се поставя пред мъж. Сигурно е паднало трескаво преобличане! Каква лоша жена! И един още по-лош от нея мъж!

Джойс се ококори насреща ѝ.

— Лельо Джейн, — започна тя. — Искам да кажа мис Марпъл. Аз мисля, да, наистина мисля, че знаете истината.

— Е, добре, скъпа — рече мис Марпъл, — за мен е по-лесно, отколкото е било за вас, защото аз научих всичко, седейки си спокойно тук... а вие сте художничка и сте много податлива към „атмосферата“, нали? Аз пък, както си седя тук с плетка в ръце, мога ясно да видя фактите. Капките кръв на паважа са се отцедили от окачения горе бански костюм и тъй като той е бил червен, престъпниците от своя страна, разбира се, не са забелязали, че по него е имало кръв. Бедната, клетата млада жена!

— Извинете ме, мис Марпъл — обади се сър Хенри, — но трябва да знаете, че все още съм в пълно неведение. Вие и мис Лемприер изглежда разбирате за какво говорите, докато ние мъжете все още тънем в пълен мрак.

— Сега ще ви разкажа края на историята — каза Джойс. — Случи се година по-късно. Бях в един малък морски курорт на

източното крайбрежие и рисувах. Внезапно изпитах онова странно чувство за нещо вече преживяно. На улицата пред мен стояха двама души — мъж и жена, които поздравяваха трета — една дама, облечена в басмена рокля на алени поинсети. „Карол, но това е чудесно! Не съм и предполагал, че ще те срещна след толкова години. Познаваш ли жена ми? Джоан, това е една моя стара приятелка — мис Хардинг.“ Веднага познах мъжа. Беше същият онзи Денис, когото бях срещнала в Ратхоул. Съпругата беше друга — този път Джоан вместо Марджъри, но беше същият тип — млада, някак благопристойна и невзрачна. За миг реших, че полудявам. Те заговориха за къпане. Ще ви кажа какво направих. Моментално се запътих право към полицейския участък. Мислех, че те вероятно ще решат, че съм откачила, но не ме беше грижа. И случайно нещата се наредиха. Там беше един човек от Скотланд Ярд, пристигнал във връзка с тази работа. Изглежда... о, ужасно ми е неприятно да го кажа, но полицията била заподозряла Денис Дейкър. Това не било истинското му име — за различните случаи имал различни. Запознавал се с момичета, обикновено кротки и безлични, без много роднини или приятели, женил се е за тях и застраховал живота им за големи суми, а сетне... о, ужасно е! Жената на име Карол била истинската му съпруга и те винаги следвали един и същи план. Ето затова успели да ги хванат. Застрахователните компании станали подозрителни. Той пристигал в някое тихо крайбрежно селище със своята нова съпруга, после се появявала другата жена и те заедно отивали да се къпят. Сетне съпругата бивала премахната, а Карол обличала дрехите ѝ и се връщали с лодката. После напусkali селището, след като поразпитвали тук-там за мнимата Карол. Щом напуснали селото, истинската Карол бързо се преобличала в своята крещяща рокля и слагала ослепителния си грим. После се връщала обратно в селището и отпътувала със собствената си кола. Те проверявали посоката на морското течение в района и инсценирали смъртния случай на следващия плаж по брега, покрай който минавало течението. Карол играела ролята на съпругата, отивала до някой самотен плаж, оставяйки дрехите ѝ там до някоя скала. После си тръгвала облечена в басмената рокля на цветя, за да изчака спокойно някъде съпруга ѝ да я настигне. Мисля, че когато са убили бедната Марджъри, кръвта ѝ вероятно е опръскала банския на Карол и понеже той бил червен, те не забелязали това, както каза и мис Марпъл. Но

докато висял на балкона, кръвта се отцедила върху паважа. Пфу! — тя потръпна. — Още ми е пред очите!

— Разбира се — каза сър Хенри, — сега си спомням много добре. Истинското име на мъжа беше Дейвис. Просто съвсем ми беше изхвъркнало от ума, че едно от многобройните му фалшиви имена бе Дейкър. Те са били изключително изкусна двойка. Винаги ми се е струвало удивително, че никой не е забелязвал смяната на самоличността. Предполагам, че както каза мис Марпъл, дрехите лесно се помнят от лицата, но все пак планът е бил много хитър. Затова въпреки че подозирахме Дейвис, не беше лесно да го изобличим в това престъпление, тъй като той винаги имаше безупречно алиби.

— Лельо Джейн — каза Реймънд и я погледна с любопитство, — как го правиш? Водиш толкова спокоен живот, а все пак нищо не може да те изненада.

— В този свят винаги има едно нещо, което си прилича с друго — каза мис Марпъл. — Знаете ли, имаше една мисис Грийн, която погребва пет деца и те до едно бяха застраховани. Е, човек естествено, започва да храни подозрения.

Тя поклати глава.

— В селския живот също стават доста отвратителни неща. Дано вие, скъпи млади хора, никога да не разберете колко лош е светът.

---

[1] Цвете от семейство млечки с жълти цветове и червени листа, виреещо в Мексико и Централна Америка. — Б.пр. ↑

ГЛАВА V

МОТИВ СРЕЩУ ВЪЗМОЖНОСТ

Мистър Педърк прочисти гърлото си по-важно от друг път.

— Страхувам се, че моята малка загадка ще ви се стори доста банална — започна извинително той, — особено след сензационните истории, които чухме досега. В нея няма кръв, но според мен тя е доста интересна и заплетена и за щастие зная отговора ѝ.

— Не е свързана с ужасната правна тематика, нали? — попита Джойс Лемприер. — В смисъл — не включва точки от закони, цитати от делото „Барнаби срещу Скинър“ от 1881 и други такива?

Мистър Педърк ѝ се усмихна с разбиране, поглеждайки я над очилата си.

— Не, не, скъпа млада госпожице. Не трябва да имате опасения в това отношение. Историята, която се каня да ви разкажа, е съвършено проста и обикновена и всеки лаик би я разбрал.

— И никакви правни каламбури, нали? — обади се и мис Марпъл, като му се закани с куката за плетене.

— Но разбира се — отвърна мистър Педърк.

— Не ме убедихте докрай, но да чуем все пак вашия разказ.

— Той е свързан с един мой бивш клиент. Ще го нарека мистър Клод — Саймън Клод. Беше доста заможен човек и живееше в голяма къща, недалеч оттук. Единственият му син бе убит във войната, но беше оставил едно дете — момиченце. Майка му бе починала при раждането и, след смъртта на бащата, момиченцето бе дошло да живее при дядо си, който веднага се бе привързал към него. Малката Крис можеше да прави с дядо си всичко, което пожелае. Не бях виждал човек така изцяло отдаден на едно дете и не мога да ви опиша скръбта и отчаянието му, когато на единадесетгодишна възраст момиченцето заболя от пневмония и умря. Бедният Саймън Клод бе безутешен. Един негов брат наскоро се бе споминал в бедност и Саймън Клод великодушно предложи дома си на децата му — две момичета, Грейс и Мери и едно момче, Джордж. Но въпреки че бе мил и щедър към

племенниците си, старецът не ги удостои с онази любов и привързаност, с която бе обградил малкото си внуче. Джордж Клод започна работа в една банка наблизо, а Грейс се омъжи за учен млад мъж — химик-изследовател на име Филип Гаръд. Мери, която беше тихо и затворено момиче, продължи да живее в къщата, като се грижеше за чичо си. Мисля, че го обичаше по свой кротък и ненатрапчив начин. Както изглежда, всичко вървяло мирно и тихо. Нека добавя, че след смъртта на малката Кристобал Саймън Клод дойде при мен и поиска да изготвя ново завещание. Според това завещание неговото състояние — а то не бе никак малко — трябваше да бъде поделено поравно между племенниците му, като на всеки се падаше по една трета. Времето си течеше. Един ден случайно срещнах Джордж Клод и се поинтересувах за чичо му, когото не бях виждал отдавна. За моя изненада лицето на Джордж помръкна.

„Бих искал да се опитате да вразумите чичо Саймън — каза той унило. Честното му, но мрачно лице изглеждаше объркано и тревожно. — Тази спиритическа история ще го довърши.“

„За какво говорите?“ — попитах го аз силно изненадан.

— И тогава Джордж ми разказа всичко. Мистър Клод постепенно започнал да се увлича от спиритизъм и като капак на всичко попаднал на един американски медиум — някоя си мисис Юридис Спраг. Тази жена, която Джордж без колебание определи като изпечена лъжкия, бе придобила огромно влияние над Саймън Клод. На практика тя живеела в дома му. Непрекъснато се провеждали спиритически сеанси, в които духът на Кристобал се явявал на оглупелия старец. Тук е времето да кажа, че не принадлежа към категорията на онези, които се отнасят към спиритизма с презрение и насмешка. Както вече ви казах, аз вярвам в очевидното. И мисля, че ако погледнем непредубедено, претегляйки фактите в подкрепа на спиритизма, ще се намерят много, които не могат да се обяснят с измама и с лекота да бъдат отхвърлени. Вече подчертах, че нито вярвам в това, нито го отричам. Но има някои свидетелства, които човек не може да си позволи да пренебрегне. От друга страна спиритизмът лесно може да бъде използван от мошеници и шарлатани, а след всичко, което чух от младия Джордж Клод за тази мисис Юридис Спраг, останах с твърдото убеждение, чу Саймън Клод е попаднал в лоши ръце и че мисис Спраг вероятно е измамница от най-висша класа. Старецът — здравомислещ, що се отнася до

практическите въпроси, лесно би могъл да бъде измамен, ако се спекулира с любовта му към мъртвата му внучка. Колкото повече премислях тези неща, толкова повече притеснението ми растеше. Харесвах младите Клод — Мери и Джордж — и разбирах, че тази мисис Спраг може да им докара неприятности с влиянието си над техния чичо. При първа възможност намерих предлог, под който да посетя Саймън Клод. Заварих мисис Спраг настанена там като почитан и уважаван гост. Още щом я видях, моите най-лоши предчувствия се потвърдиха. Беше пълна жена на средна възраст, облечена крещящо, натъпкана с лицемерни фрази от рода на „обичните ни същества, които се пренесоха в отвъдното“ и други подобни. Съпругът ѝ също живееше в къщата. Мистър Абсълъм Спраг бе слаб, дългнест мъж с меланхолично изражение и изключително лукави очи. При първа възможност останах насаме със Саймън Клод и деликатно го подпитах по темата. Той бе изпълнен с ентузиазъм. Юридис Спраг била чудесна! Изпратена била в отговор на молитвите му. Нехаела за парите, достатъчна ѝ била радостта да помогне на едно опечалено сърце. Дори изпитвала майчински чувства към малката Крис. Той пък бе започнал да я възприема като своя дъщеря. После се впусна в подробности — как чул гласа на своята Крис, колко била тя щастлива при майка си и баща си. Той продължи да изрежда още сантименталности, приписвайки ги на детето, които, съпоставени с моите спомени за малката Кристобал, ми се сториха доста неправдоподобни. Тя дори била подчертала, че „татко и мама обичат милата мисис Спраг“.

„Но, разбира се — прекъсна разказа си той, — вие сте неверник, Педъррик.“

„Не съм такъв. Нищо подобно. Някои от хората, писали по тези въпроси, са личности, чиито свидетелства приемам без колебание и на всеки препоръчан ми от тях медиум бих оказал подобаващо доверие и уважение. Предполагам, че мисис Спраг има добри препоръки?“

— Саймън изрази възторга си от мисис Спраг. Тя му била пратена от Небето. Попаднал на нея в един курорт, където отишъл за два месеца през лятото. Една случайна среща с толкова прекрасно продължение! Заминах си напълно неудовлетворен. Най-лошите ми опасения се бяха оправдали и не виждах какво бих могъл да сторя. След дълъг размисъл писах на Филип Гаръд, който, както споменах, наскоро се бе оженил за по-голямата племенница — Грейс Клод.

Разбира се, изложих случая пред него много внимателно и предпазливо. Посочих му опасността, че тази жена придобиваше все по-голямо влияние над стареца. Предложих още при възможност мистър Клод да бъде запознат с човек, уважаван в спиритическите среди. Сметнах, че за Филип Гаръд не би било трудно да го уреди. И така той бе принуден да действа. Беше забелязал нещо, което на мен ми убягна — че здравето на Саймън Клод силно се бе влошило, а като практичен човек Гаръд нямаше никакво намерение да позволи полагащото се на съпругата му, сестра ѝ и брат ѝ наследство да бъде заграбено. Той посети чичо си на следващата седмица, водейки със себе си не кого да е, а известния професор Лонгмън. Лонгмън бе първокласен учен, човек, чийто познания в областта на спиритизма караха хората да се отнасят към него с респект. Той беше не само блестящ учен, но безкрайно честен и почтен мъж. Резултатът от визитата му бил доста неудачен. Изглежда Лонгмън не бе говорил много по време на посещението си. Били проведени два сеанса — не знам при какви условия. Докато бил в къщата, не се ангажирал с мнение, но след заминаването си написал писмо до Филип Гаръд. В него признавал, че не бил в състояние да изобличи мисис Спрат в измама, макар, по негово мнение, феноменът да не бил съвсем автентичен. Добавил още, че мистър Гаръд можел да покаже писмото на чичо си, ако реши, че е необходимо и предложил да свърже мистър Клод с някой медиум с безупречна репутация. Филип Гаръд занесъл писмото на чичо си, но не постигнал очаквания резултат. Старецът изпаднал в неудържима ярост. Това било заговор за дискредитирането на мисис Спрат — една злостно оклеветена и онеправдана светица. Тя вече била споделила с него, че страдала горчиво от завистта на хората в тази страна. Клод изтъкнал, че самият Лонгмън бил принуден да признае, че не е открил измама. Юридис Спрат била дошла при него в най-мрачните мигове от живота му, дала му помощ и утеха и той бил готов да я защитава, дори ако теща означавало да се изпокара с останалите членове на семейството. За него тя значела повече от когото и да било на този свят. Филип Гаръд най-безцеремонно бил изгонен от къщата, но като резултат от гневния изблик здравето на Клод определено се влошило. През последния месец почти не ставал от леглото си и вече изглеждало, че по всяка вероятност ще остане прикован към него, докато смъртта не го избави от мъките. Два дни

след изгонването на Филип бях спешно повикан и тръгнах незабавно. Клод беше в леглото си и дори за моето непрофесионално око изглеждаше наистина много зле. Бореше се за всяка глътка въздух.

„Това е краят ми — рече той, — усещам го. Не го отричайте, Педъррик. Ала преди да умра, ще изпълня дълга си спрямо едно човешко същество, което направи за мен повече от всяко друго на света. Искам да променя завещанието си.“

„Разбира се — отвърнах аз, — ако ми дадете своите указания, аз ще изготвя завещанието и ще ѝ го изпратя.“

„Така няма да стане — рече той. — Човече, та аз може да не преживея нощта. Тук съм написал какво искам — той бръкна под възглавницата си, — а вие ще ми кажете дали е направено както трябва.“ Изкара лист хартия, на който с молив набързо бяха надраскани няколко думи. Беше от ясно по-ясно. Оставяше на всеки от племенниците си по пет хиляди лири, а на Юридис Спраг — остатъка от огромното си имущество „в знак на почит и признателност“. Не ми хареса, но това беше положението. И дума не можеше да става, че старецът не е с всичкия си — беше си съвсем наред. Той позвъни за двете си прислужници, които дойдоха незабавно. Едната — Ема Гонт — висока жена на средна възраст, работеше там от дълги години и всеотдайно се грижеше за Клод. С нея дойде и готвачката — свежа и напета млада жена на възраст около тридесетте. Саймън Клод ги изгледа изпод рунтавите си вежди.

„Искам вие двете да бъдете свидетели на завещанието ми. Ема, подай писалката!“ Ема послушно отиде до бюрото.

„Не в лявото чекмедже, момиче — рече ядно старият Саймън. — Не знаеш ли, че е в дясното!“

„Не, сър, в лявото беше“ — отвърна Ема, като му я показа.

„Тогава значи миналия път не си я прибрала където трябва — възропта старецът. — Не обичам нещата да не са по местата си.“ Като не спираше да мърмори, той взе писалката от момичето и преписа черновата си, поправена преди това от мен, върху чист лист хартия. После се подписа. Ема Гонт и готвачката — Люси Дейвид, също се подписаха. Сгънах завещанието и го сложих в дълъг син плик. Това беше необходимо, нали разбирате, след като бе написано на обикновена хартия. Точно когато прислужниците се обърнаха да си ходят, Клод изохка и със сгърчено лице се отпусна на възглавницата.

Разтревожен, аз се надвесих над него, а Ема Гонт бързо се върна. След малко обаче старецът се съвзе и немощно се усмихна.

„Няма нищо, Педърк, не се притеснявайте! Във всеки случай вече ще умра спокоен, след като направих това, което исках.“

Ема Гонт ме погледна въпросително, сякаш за да разбере дали може да напусне стаята. Кимнах ѝ утвърдително и тя тръгна, но преди това се спря, за да вдигне синия плик, който бях изтървал на пода, когато се уплаших за Клод. Тя ми го подаде, аз го прибрах в джоба на палтото си и тя излезе.

„Яд ви е, Педърк — рече Саймън Клод. — Предубеден сте като останалите.“

„Не е въпрос на предубеждение — отвърнах аз. — Мисис Спрат може и да е такава, за каквато се представя и не възразявам да ѝ завеждаете нещо в знак на признателност. Но ще ви кажа съвсем честно, Клод, че не е съвсем правилно да лишите от наследство собствената си плът и кръв заради една непозната.“ При тези думи тръгнах да си вървя. Според мен нямаше какво повече да се направи. Мери Клод излезе от салона и ме пресрещна в антрето.

„Ще пиете чай, преди да си тръгнете, нали? Заповядайте, насам“ И тя ме поведе обратно към салона. Огънят в камината гореше и стаята изглеждаше уютна и приятна. Тя ми помогна да си сваля палтото и точно в този момент брат ѝ Джордж влезе при нас. Той го пое от нея и го преметна върху един стол в другия край на салона, а после се върна до огнището, където пихме чай. Стана ясно, че възникнал някакъв проблем, свързан с имота, с който Саймън Клод не искал да се нагърбва и оставил на Джордж да разреши. Джордж беше доста нервен и не смееше да се довери на своята преценка. По мое предложение след чая се оттеглихме в кабинета и аз прегледах въпросните документи. Мери Клод също беше дошла с нас. Четвърт час по-късно се приготвих да си ходя. Спомних си, че бях оставил палтото си в салона и отидох да го взема. В стаята беше само мисис Спраг, коленичила до стола, връз който бе преметнато палтото. Тя без нужда се опитваше да поправи нещо в кретонената му кувертюра. Когато влязохме, тя се изправи с пламнало лице.

„Тази покривка никога не застава както трябва — оплака се тя. — Боже, аз самата бих я скроила далеч по-добре.“ Взех палтото си и го облякох. Докато правех това, забелязах, че пликът, в който беше

завещанието, е изпаднал от джоба и лежи на пода. Върнах го обратно, сбогувах се и си тръгнах. Сега ще опиша много внимателно действията си след влизането ми в моя кабинет. Съблякох се и извадих завещанието от джоба на палтото си. Стоях до масата с писмото в ръце, когато влезе моят секретар, за да ми каже, че ме търсят по телефона, а дериватът на бюрото ми не работеше. Така че последвах служителя си в другия кабинет, където останах около пет минути, ангажиран с разговора по телефона. Когато свърших, видях, че секретарят ме чака.

„Мистър Спраг е дошъл да ви види, сър. Оставих го в кабинета ви.“ Отидох там и заварих мистър Спраг да седи до масата. Той се изправи и ме поздрави някак мазно, а после се впусна в дълга, несвързана реч. Общо взето представляваше неловък опит за оправдание на съпругата му и него самия. Боял се, че хората приказвали... и прочие и прочие. Жена му още от дете била известна с чистотата на сърцето си и безкористността на подбудите си... и така нататък и така нататък. Боя се, че аз се държах доста рязко с него. Накрая той сякаш проумя, че посещението му се оказа безуспешно и някак внезапно стана да си ходи. Тогава си спомних, че бях оставил завещанието на масата. Взех го, запечатах плика, надписах го и го прибрах в сейфа. Сега стигам до загадъчния момент в моя разказ. Два месеца по-късно мистър Саймън Клод почина. Няма да се впускам в многословие, ще ви изложа просто сухите факти. Когато запечатаният плик със завещанието бил отворен, в него се намирал само един празен лист хартия.

Адвокатът замълча, огледа слушащата го с интерес аудитория и се усмихна с голямо задоволство.

— Схващате тънкия момент, разбира се? Два месеца запечатаният плик стоя в сейфа ми. Не е било възможно да бъде подменен. Не, времето за това е било твърде малко — от момента, в който завещанието бе подписано, до момента, в който го прибрах в сейфа. Така че кой е имал възможността да извърши подмяната и кой печели от нея? Ще обобщя накратко в резюме по-важните подробности — завещанието е подписано от мистър Клод, а аз го поставям в плик — дотук добре. После аз го прибирам в джоба на палтото си. Сетне Мери поема палтото ми, подава го на Джордж, който през цялото време е пред погледа ми и той го оставя върху стола. Докато съм бил в

кабинета, мисис Юридис Спраг е имала достатъчно време да извади плика от джоба и да прочете съдържанието, а всъщност фактът, че после аз го намерих на пода, а не в джоба явно сочи, че тя е сторила точно това. Но тук стигаме до нещо любопитно — тя е имала възможността да подмени оригиналния лист с празен, но не е имала мотив. Завещанието бе в нейна полза и с подмяната тя се лишаваше от наследството, към което така отчаяно се стремеше. Същото се отнася и за мистър Спраг. Той също е разполагал с възможност. В моя кабинет, в продължение на две-три минути, е бил свършено сам, а въпросният документ е лежал на масата. Но отново е ясно, че от подобно действие той не би спечелил. И така, ние се изправяме пред интересен проблем — двамата, които са имали възможността да подменят листите, не са имали мотив да го направят, а двамата, които са имали мотив, не са разполагали с възможност. Между другото, не бях изключил от подозрение и прислужницата Ема Гонт. Беше предана на младите си господари и мразеше Спраг. Сигурен съм, че би могла да се опита да подмени листите, ако ѝ бе минало през ум. Но въпреки че тя всъщност бе държала плика, когато го вдигна от пода, за да ми го подаде, определено не е имала възможност да подмени съдържанието му. А и не би могла да размени пликовете посредством някакъв ловък трик (което така или иначе не би ѝ се удало), защото въпросният плик бе донесен в къщата от мен и не е възможно някой от хората там да е разполагал с такъв. Той сияещ огледа аудиторията си.

— Е, това е моята малка загадка. Надявам се, че изложих фактите ясно. Любопитен съм да чуя вашите мнения.

За всеобщо удивление мис Марпъл се разхихика. Изглежда нещо извънредно много я забавляваше.

— Какво има, лельо Джейн? Кажете и ние да се посмеем! — рече Реймънд.

— Сетих се за малкия Томи Саймъндс. Едно, боя се, малко палаво момченце, но понякога много забавно. От тези деца с чисти, невинни личица, които постоянно замислят по някоя лудория. Сетих се как миналата седмица в неделното училище казал: „Учителко, как е правилно да се каже — жълтъкът на яйцата е бял, или жълтъкът на яйцето е бял?“, а мис Дърстън пояснила, че всеки би се изразил: „жълтъците на яйцата са бели, или жълтъкът на яйцето е бял“, а палавият Томи отвърнал: „Е, аз пък бих казал, че жълтъкът на яйцето е

жълт!“ Разбира се, бе много невъзпитано от негова страна, а и тази шега е стара като света. Аз самата я знаех още като дете.

— Много забавно, скъпа лелю Джейн — спокойно каза Реймънд, — но това със сигурност няма нищо общо с интересната история, която мистър Педърик ни разказа.

— О, не, има — каза мис Марпъл. — Това е уловка! В историята на мистър Педърик също има уловка. Типично за адвокат. Ах, вие, скъпи ми стари приятелю! — тя укорително поклати глава към него.

— Чудя се дали наистина се досещате — рече адвокатът, като примигна.

Мис Марпъл написа няколко думи на къс хартия, сгъна го и му го подаде. Мистър Педърик разгъна хартията, прочете написаното и я погледна одобрително.

— Скъпа ми приятелко — каза той, — има ли нещо, което да не знаете?

— Известно ми е още като дете — каза мис Марпъл, — дори съм си играла с него.

— Мисля, че нищо не разбирам — обади се мис Хенри. — Сигурен съм, че мистър Педърик е измислил някакъв хитър юридически фокус.

— Нищо подобно — рече мистър Педърик, — няма такова нещо. Задачата е съвсем проста и ясна. Не трябва да обръщате внимание на мис Марпъл. Тя гледа на нещата по свой начин.

— Трябва да можем да стигнем до истината — каза Реймънд с леко раздражение. — Фактите наистина изглеждат съвсем ясни. Пет души всъщност са пипали този плик. Очевидно е, че съпрузите Спрат биха могли да бърникат в него, но е също толкова очевидно, че не са го сторили. Остават значи другите трима. Е, ако човек има удивителните способности на илюзионистите, докато правят фокуси пред очите ти, тогава ми се струва възможно листът хартия да е бил изваден и подменен с друг от Джордж Клод през времето, докато е отнасял палтото в далечния ъгъл на стаята.

— О, аз пък мисля, че е било момичето — каза Джойс.

— Смятам, че прислужницата е изтичала долу, казала ѝ е какво е станало и Мери е намерила друг син плик, подменяйки с него оригиналния.

Сър Хенри поклати глава.

— Не съм съгласен и с двама ви — каза бавно той. — Такива неща се правят от илюзионистите, ала само на сцена или в романите, обаче не смятам, че е възможно тяхното осъществяване в реалния живот, особено пред проникателния поглед на човек като моя приятел — мистър Педърик. Но имам една идея... само идея, нищо повече. Знам, че професор Лонгмън е бил на посещение там и е казал твърде малко. Просто е логично да предположим, че семейство Спрат вероятно са били притеснени за резултата от визитата му. Ако Саймън Клод не им се е доверил, което е твърде възможно, може да са погледнали на идването на мистър Педърик от съвсем различен ъгъл. Сигурно са смятали, че мистър Клод вече е направил завещание, облагодетелстващо Юридис Спраг и че новото ще бъде изготвено с цел именно нейното отстраняване — в резултат от разкритията на професор Лонгмън. Като алтернативна възможност, както вие адвокатите казвате, Филип Гаръд е привел пред чичо си доводите за „унаследяване от собствената му кръв и плът“ и ето че в този случай, предполагам, мисис Спраг е била готова да действа. Това и прави, но тъй като мистър Педърик влиза в неподходящ момент, тя няма време да прочете оригиналния документ, затова бързо го хвърля в огъня, в случай че адвокатът открие липсата му. Джойс решително поклати глава.

— Не го е изгорила, без да го прочете.

— Това разрешение звучи доста неубедително — призна сър Хенри. — Предполагам... ъ-ъ-ъ... мистър Педърик не е подпомогнал Провидението сам?

Това изявление бе, разбира се, само на шега, но дребничкият адвокат се изправи с вид на накърнено достойнство.

— Крайно неуместно предположение — каза той с известна острога.

— А какво ще ни каже доктор Пендър? — попита сър Хенри.

— Не мисля, че имам някакви кой знае колко ясни идеи. Мисля, че подмяната трябва да е била извършена или от мисис Спраг, или от съпруга ѝ, вероятно заради подбудите, които изложи и сър Хенри. Ако тя не е прочела завещанието преди заминаването на мистър Педърик, тогава би се изправила пред дилема, тъй като не би била в състояние да признае действията си. Вероятно после го е поставила сред документите на мистър Клод, като си е мислила, че то ще бъде

намерено там след смъртта му. Но защо не е открито — това не зная. Може да се предположи и следното — да речем, че Ема Гонт попада на него и преднамерено го унищожава в израз на криворазбрана преданост към работодателите си.

— Струва ми се, че решението на доктор Пендър е най-доброто — каза Джойс. — Така ли е, мистър Педъррик?

Адвокатът поклати глава.

— Ще продължа оттам, където спрях. Бях слисан и също толкова объркан, колкото сега сте и вие. Не мисля, че някога щях да открива истината... вероятно не... но скоро бях осветлен по въпроса. И то по много остроумен начин. Около месец след това отидох да вечерям с Филип Гаръд и след вечерята, в хода на разговора ни, той спомена за един интересен случай, който наскоро привлякъл вниманието му.

„Бих искал да ви разкажа за него, Педъррик, но, разбира се, трябва да си остане между нас.“

„Абсолютно“ — отвърнах аз.

„Един мой приятел възлагал големи очаквания на свой роднина и бил ужасно огорчен, когато открил, че този роднина решил да облагодетелства една съвсем недостойна личност. Опасявам се, че моят приятел е малко безскрупулен в методите си. В къщата работела една прислужница, изключително предана на интересите на онези, които бих нарекъл «законни наследници». Моят приятел ѝ дал съвсем прости инструкции. Връчил ѝ писалка, пълна с мастило, и тя трябвало да я постави в едно чекмедже на писалището в стаята на господаря си, но не в чекмеджето, където обикновено стояла писалката. При положение че господарят ѝ поиска от нея да свидетелства при подписването на какъвто и да било документ и я помоли да му донесе писалката, тя е трябвало да му даде не неговата, а другата, която била точното ѝ копие. Това било всичко, което се искало от нея. Не ѝ дал никаква друга информация. Прислужницата се оказала предано създание и доверчиво последвала инструкциите.“ Тук Гаръд прекъсна разказа си и каза: „Дано не ви отегчавам, Педъррик.“

„Ни най-малко — рекох аз. — Страшно ми е интересно.“

Погледите ни се срещнаха.

„Естествено, вие не познавате моя приятел“ — каза той.

„Естествено, че не“ — отвърнах аз. „Тогава всичко е наред“ — каза Филип Гаръд.

Мистър Педърк замълча, след което се усмихна и додаде:

— Схващате ли? Химикалката е била напълнена с вещество, познато като „симпатично мастило“ — воден разтвор на скорбяла, към който са прибавени няколко капки йод. Получава се наситена синьо-черна течност, но написаното с нея изчезва напълно след четири-пет дни.

Мис Марпъл се подсмихна.

— Симпатично мастило — каза тя. — Знам го. Като дете много пъти съм си играла с него — и тя огледа присъстващите с лъчезарна усмивка, като не пропусна още веднъж да се закани с пръст на мистър Педърк. — Все пак си беше уловка, мистър Педърк — каза тя. — Типично за адвокат.

ГЛАВА VI

ПРЪСТЪТ НА СВЕТИ ПЕТЪР

— Е, лельо Джейн, сега е твой ред — каза Реймънд Уест.

— Да, лельо Джейн, очакваме от вас нещо наистина пикантно — обади се и Джойс Лемприер.

— А, скъпи, вие ми се присмивате — кротко рече мис Марпъл.
— Мислите, че като съм живяла цял живот в това затънтено местенце, навярно не бих могла да имам интересни преживявания.

— Опазил ме Бог да смятам, че селският живот е тих и монотонен — разпалено каза Реймънд. — Не и след ужасните разкрития, които чухме от теб. Един космополитен град изглежда спокойно и мирно местенце в сравнение със Сейнт Мери Мийд.

— Е, скъпи — рече мис Марпъл, — човешката природа навсякъде е еднаква, но, разбира се, на село човек има възможността да я наблюдава отблизо.

— Наистина сте неповторима, лельо Джейн — извика Джойс. — Надявам се нямате нищо против да ви наричам „лельо Джейн“? — добави тя. — И аз не знам защо го правя.

— Така ли, скъпа? — каза мис Марпъл.

За момент тя вдигна очи, а в погледа ѝ се мярна нещо присмехулно, което накара бузите на момичето да пламнат. Реймънд Уест се размърда и се покашля някак смутено. Мис Марпъл ги погледна и отново се усмихна, сетне насочи вниманието си към плетката.

— Вярно е, разбира се, че моят живот е, както се казва, монотонен, но имам голям опит в разрешаването на различни дребни загадки. Някои от тях бяха доста заплетени, но няма да ви разказвам за тях, защото се отнасят за изключително маловажни неща, които не биха ви интересували. От рода на: Кой сръза пазарската чанта на мисис Джоунс, или защо мисис Симс облече само веднъж новото си кожено палто. За един начинаещ изследовател на човешката природа тези неща биха били доста интересни. Ала единственият случай, който си

спомням и който би представлявал интерес за вас, е историята за съпруга на моята племенница — клетата Мейбъл. Това се случи преди десет-петнадесет години и за щастие, е вече минало и забравено. Никой не си спомня за това. Човешката памет е твърде къса и винаги съм намирала, че това е едно благоприятно обстоятелство.

Мис Марпъл прекъсна разказа си и си промърмори: — Само да преброя този ред. Свивала съм малко накриво. Едно, две, три, четири, пет и после три наопаки — точно така. Та за какво говорех? О, да, за бедната Мейбъл. Тя беше моя племенница. Добро момиче, наистина добро, но човек би казал малко глупавичко. Обичаше да драматизира нещата и когато се разстроеше, имаше склонност да приказва повече, отколкото трябва. На двадесет и две години се омъжи за мистър Денман и се боя, че бракът им не беше щастлив. Много се бях надявала, че от връзката им няма да излезе нищо сериозно, защото мистър Денман бе човек с буен нрав — такъв не би изтърпял недостатъците на Мейбъл. Научих също така, че в семейството му имало душевно болни. Тогава обаче момичетата бяха точно толкова твърдоглави колкото и сега и винаги ще си останат такива. Мейбъл се омъжи за него. Не я виждах често след женитбата ѝ. Тя ме посети веднъж-дваж и на няколко пъти ме поканиха у тях, но аз всъщност не обичам много да ходя по чужди къщи и винаги успявам да си намеря някакво извинение. Бяха изминали десет години от брака им, когато мистър Денман внезапно почина. Нямаха деца и той остави всичките си пари на Мейбъл. Писах ѝ, разбира се, и ѝ предложих да отида при нея, ако желае. В отговор получих едно спокойно писмо, от което заключих, че тя не скърби чак толкова много. Реших, че е съвсем естествено, защото знаех, че от известно време не се бяха спогаждали добре.

Чак след около три месеца получих от нея едно истерично писмо, в което тя ме молеше да отида там, казвайки, че нещата вървели от зле по-зле и не можела вече да издържа. И така — продължи мис Марпъл — аз, разбира се, оставих на Клара пари и ѝ поверих домакинството, занесох сребърния поднос и халбата от времето на крал Чарлс в банката и заминах незабавно. Заварих Мейбъл силно разстроена. Домът се казваше Мъртъл Дийн и беше доста голям, с много приятна мебелировка. Там имаше готвачка, прислужница, а също и медицинска сестра, която се грижеше за стария мистър Денман

— свекъра на Мейбъл, който бил, както се казва, „не съвсем наред с главата“. Той беше кротък човечец и се държеше добре, но понякога ставаше крайно особен. Както вече казах, в семейството е имало душевно болни. Бях направо шокирана, когато видях промяната у Мейбъл. Тя се беше превърнала в кълбо от нерви и цялата се тресеше, затова ми бе особено трудно да я накарам да ми признае какво я тормози. Подходих, както човек обикновено постъпва в такива случаи, със заобикалки. Поразпитах я за едни нейни приятели, за които тя често споменаваше в писмата си — семейство Галахър. За моя изненада тя ми отговори, че в последно време дори не ги била виждала. Същия отговор получих, когато я подпитвах и за други нейни познати. Тогава й казах, че е безсмислено да се терзае и затваря в себе си, както и че е особено глупаво да се лишава от подкрепата на приятелите си. Тя избухна в ридания и ми каза цялата истина.

„Вината не е моя, а тяхна. В селото няма човек, който сега би ми проговорил. Когато вървя по главната улица, всички ме заобикалят и гледат да не ме срещнат или пък заговорят. Сякаш съм прокажена! Ужасно е, не издържам повече! Ще трябва да продам къщата и да замина в чужбина. Но защо да напускам този дом? Нищо не съм сторила:“

Не мога да ви опиша колко бях обезпокоена. По него време плетях вълнен шал за старата мисис Хей и от притеснение бях пропуснала две бримки, което открих чак след време.

„Скъпа Мейбъл — казах аз, — изумяваш ме. Но защо е всичко това?“ Още като малка Мейбъл си беше тежък характер. Изключително трудно ми беше да я накарам да отговоря ясно на въпросите ми. Говореше разни неясни неща за злонамерени приказки и безделници, които нямат какво друго да правят, освен да клюкарстват и да внушават разни работи на хората. „Цялата работа ми е съвсем ясна — казах аз. — Явно по твой адрес се носят слухове. Ти би трябвало да знаеш какви са те не по-зле от другите. А сега ми разкажи.“

„Толкова е противно“ — простена Мейбъл.

„Разбира се, че е противно — отвърнах веднага аз. — Не можеш да ми кажеш нищо ново за човешкия начин на мислене, което да ме изуми или изненада. А сега, Мейбъл, ще ми обясниш ли на чист английски какво говорят хората за теб?“ И тогава тя си каза всичко. Тъй като изглежда смъртта на Джефри Денман била внезапна и

неочаквана, започнали да се носят слухове. Всъщност — казано на чист английски — хората започнали да говорят, че тя отровила съпруга си. Знаете, че няма нищо по-жестоко от хорските приказки, както и нищо по-трудно да опровергаеш. Когато хората говорят зад гърба ти, не можеш да отречеш каквото и да било, така че слуховете растат ли растат и нищо не може да ги спре. Бях сигурна в едно — Мейбъл не бе способна да отрови човек. Не виждах защо животът ѝ трябва да бъде разбит, а домът да ѝ опротивее само защото по всяка вероятност е извършила нещо неразумно и глупаво.

„Няма дим без огън — казах аз. — Така че, Мейбъл, трябва да ми кажеш какво е породило хорските приказки. Все е тръгнало отнякъде.“ Мейбъл говореше съвсем неясно и заяви, че немало нищо... абсолютно нищо, освен, разбира се, дето смъртта на Джефри била съвсем внезапна. Същия ден на вечеря той изглеждал много добре, но през нощта му прилошало. Повикали доктор, но клетият човек издъхнал минути след пристигането му. Приели, че смъртта настъпила в резултат от отравяне с гъби.

„Е — рекох аз, — предполагам, че такава внезапна смърт може да породи слухове, но със сигурност това е всичко. Да сте се карали с Джефри или нещо от този род?“ Тя ми призна, че са се скарали предната сутрин на закуска.

„И вероятно слугите са чули?“ — попитах аз.

„Те не бяха в стаята.“

„Не, скъпа — отвърнах ѝ, — бъди сигурна, че са били зад вратата.“ Добре познавах пискливия, истеричен глас на Мейбъл. Джефри Денман също повишаваше тон, когато се ядоса.

„За какво се скарахте?“ — попитах аз.

„О, както винаги, всеки път едно и също. Започваше се с нещо дребно, после Джефри ставаше невъзможен и ми наговаряше отвратителни неща, след което пък аз му казвах какво мисля за него.“

„Значи често сте се карали?“ — попитах аз.

„Не съм виновна...“

„Скъпо дете — започнах аз, — няма значение кой е бил виновен. Не обсъждаме този въпрос. В такова село обикновено личният живот на човек повече или по-малко става всеобщо достояние. Ти и твоят съпруг постоянно сте се карали. Една сутрин сте се сдърпали повече от

обикновено, а същата нощ съпругът ти умира внезапно и мистериозно. Това ли е, или има и още нещо?“

Не знам какво разбираш под „още нещо“ — навъсено каза Мейбъл.

„Само това, което казвам, скъпа. Ако си сторила нещо неразумно, за Бога, не го премълчавай! Просто искам да направя каквото мога, за дати помогна.“

„Нищо и никой не може да ми помогне — избухна Мейбъл — освен смъртта.“

„Имай повече вяра в Провидението, скъпа — казах аз. — Хайде, Мейбъл, много добре знам, че има нещо, което премълчаваш.“ Още като дете винаги я разбирах кога не ми казва цялата истина. Отне ми доста време, но накрая я изкопчих. Нея сутрин тя отишла до аптеката и купила арсеник. Разбира се, трябвало да се разпише в регистъра. Аптекарят, естествено, се разприказвал.

„Кой е домашният ти лекар?“ — попитах аз.

„Доктор Роулинсън.“

Познавах го бегло. Мейбъл ми го беше показала преди няколко дни. С две думи бих го определила като немощен старик. Имам твърде голям житейски опит, за да вярвам в непогрешимостта на докторите. Някои от тях са способни, други — не, но много често повечето не са наясно какво ти има. Аз самата избягвам докторите и техните лекарства. Обмислих всичко, сетне си сложих бонето и отидох да посетя доктор Роулинсън. Беше точно това, което очаквах — приятен старец, добродушен, безличен и толкова късоглед, че на човек да му стане жал. Леко глух, при това обидчив и чувствителен до крайност. Още щом споменах смъртта на Джефри Денман, той вирна нос и надълго и нашироко ми заравря за различните сортове гъби — ядивни и отровни. Бил разпитал готвачката и тя признала, че една-две от гъбите били „малко странни“, но решили, че след като са пратени от магазина, трябва да са наред. И оттогава колкото повече мислела за тях, толкова повече се убеждавала, че изглеждали странни.

„Естествено — казах аз, — в началото са изглеждали съвсем като обикновени гъби, докато накрая вече се превърнали в оранжеви на лилави петна. Такива хора могат да си «спомнят» какво ли не, стига да поискат.“ Разбрах, че Денман вече не можел да говори, когато докторът дошъл при него. Не бил в състояние и да преглъща и след няколко

минути издъхнал. Докторът изглеждаше съвсем сигурен в диагнозата, която бе поставил, но доколко това се дължеше на неговото упорство и доколко той наистина вярваше в диагнозата си, не можех да бъда сигурна. Прибрах се право вкъщи и без заобикалки попитах Мейбъл защо е купила арсеник.

„Все трябва да си имала нещо наум“ — изтъкнах аз.

Мейбъл избухна в сълзи.

„Исках да свърша със себе си — проплака тя. — Бях толкова нещастна. Мислех, че трябва да сложа край на всичко.“

„У теб ли е още арсеникът?“ — попитах аз.

„Не, изхвърлих го.“

Седнах и започнах отново да премислям всичко.

„Какво се случи, когато му стана зле? Повика ли те?“

„Не — поклати глава тя. — Яростно започна да звъни. Трябва да е звънил няколко пъти. Накрая Дороти, прислужницата, го чула. Събудила готвачката и двете слезли долу. Като го видяла, Дороти се ужасила. Бълнувал и говорел несвързано. Тя оставила готвачката при него и хукнала към моята стая. Аз станах и отидох при него. Разбира се, веднага видях, че е ужасно зле. За нещастие Брюстър, медицинската сестра, която се грижеше за стария мистър Денман, отсъстваше през тази нощ, така че нямаше никой, който да знае какво трябва да се направи. Пратих Дороти да повика доктора, а с готвачката останахме при него, но след няколко минути усетих, че не издържам — беше толкова страшно. Изтичах обратно в стаята си и се заключих.“

„Безкрайно егоистично и жестоко от твоя страна — казах аз. — И без съмнение тази твоя постъпка ти е напакостила, бъди сигурна в това. Готвачката ще те е разнесла навсякъде. Тъй, тъй, лоша работа.“ После говорих с прислужниците. Готвачката понечи да ми разправя за гъбите, но аз я спрях. Тези гъби ми бяха дошли до гуша! Вместо това ги поразпитах доста обстойно за състоянието на техния господар през онази нощ. И двете бяха единодушни, че много страдал, не можел да преглъща, издавал само някакви гъгниви звуци, а като се опитвал да говори, то бивало нещо несвързано... без никакъв смисъл.

„Какво казваше, докато бълнуваше?“ — попитах с интерес.

„Не беше ли нещо за някаква риба?“ — обърна се тя към другата. Дороти потвърди:

„Купчина риба — каза тя. — Безсмислица от този род. Веднага разбрах, че клетникът не е с всичкия си.“

От това изглежда нямаше да излезе нищо смислено. Качих се да поговоря и с Брюстър, последния възможен източник на сведения. Тя бе висока жена на възраст около петдесетте.

„Жалко, че не съм била тук онази нощ — каза тя. — Явно никоой не се е опитал да направи нещо за него преди идването на доктора.“

„Чух, че бълнувал — рекох колебливо, — но това не е симптом на отравяне с птомаин, нали?“

„Зависи“ — рече Брюстър. Сетне я попитах как е нейният пациент. Тя поклати глава и рече: „Доста зле.“

„Изнемощял?“

„О, не, физически е доста здрав, ако не броим зрението, което бързо се влошава. Той би могъл да надживее всички ни, но вече започва да губи разсъдъка си твърде бързо. Казвала съм и на мистър Денман и на госпожата, че той трябва да постъпи в приют, но мисис Денман за нищо на света не ще да чуе за това.“ Трябва да кажа, че Мейбъл винаги е имала добро сърце.

Е, така стояха нещата. Огледах ситуацията от всички страни и накрая реших, че може да се направи само едно. С оглед на ширещите се слухове трябваше да бъде изискана ексхумация на трупа и съответно да бъде направена аутопсия, за да се затворят веднъж завинаги злоещите усти. Мейбъл, разбира се, вдигна голям шум, най-вече поради сантиментални причини, задето мъртвият щял да бъде обезпокоен в неговия тих и спокоен гроб и прочие и прочие. Аз обаче бях непреклонна. Няма да се впускам в подробности за следващата част от историята. Получихме съдебно решение и аутопсията бе направена. Резултатът обаче не бе кой знае колко задоволителен. Нямах и следа от арсеник — с това се изчерпваха фактите, които биха били от полза. Текстът на експертизата гласеше: „Няма нищо, от което да става видно какви са причините за смъртта на покойния.“ Виждате, значи, че това съвсем не можеше да ни избави от неприятностите. Хората продължиха да приказват за разни рядко срещани отрови, които не можели да бъдат идентифицирани и глупости от този род. Срегнах се с патолога, направил аутопсията и му зададох няколко въпроса, въпреки че той се опита да премълчи отговорите на повечето от тях. Но изкопчих от него, че смятал за малко

вероятно смъртта да е била причинена от отравяне с гъби. В съзнанието ми започваше да се оформя една нова идея и го попитах каква отрова, ако има такава, би могла да бъде използвана, за да се предизвика подобен резултат. Той се впусна в обширно обяснение, по-голямата част от което не можах да схвана, но общо взето се свеждаше до следното: Смъртта може да е предизвикана от някакъв силен растителен алкалоид. У мен се оформи следната идея — ако допуснем, че лудостта е била заложена и в кръвта на Джефри Денман, възможно ли е тогава той да се е самоубил? Известно време той е изучавал медицина и навярно е имал добри познания относно отровите и техните въздействия. Не ми звучеше много правдоподобно, но беше единственото, което успях да измисля. И мога да ви кажа, че стигнах почти до предела на умствените си възможности. Осмелявам се да забележа, че вие, съвременните млади хора, бихте ми се присмели, но когато наистина изпадна в затруднено положение, винаги си изричам една малка молитва, без значение къде се намирам — на улицата или на пазара. И винаги получавам отговор. Можеше да е някаква дреболия, на пръв поглед нямаща нищо общо с въпроса, но отговор винаги има. Когато бях малко момиченце, над леглото ми висеше забучен с карфица лист със следния текст: „Искай и ще получиш“. Онази сутрин вървах по главната улица и горещо се молах. Затворих очи и кое, мислите, бе първото нещо, което видях, когато ги отворих?

Пет лица, повече или по-малко изразяващи любопитство, се извърнаха към мис Марпъл. Със сигурност обаче би могло да се каже, че никой не се досещаше за отговора.

— Видях — рече мис Марпъл с драматизъм — витрината на рибарския магазин. На нея беше изложено само едно нещо — прясна треска.

Тя тържествуващо се огледа.

— О, Господи! — възкликна Реймънд Уест. — Ама че отговор на молитва — прясна треска!

— Да, Реймънд — каза строго мис Марпъл, — и не е нужно да сквернословяш. Пръстът Божи е навсякъде. Първото, което видях, бяха черни петна — отпечатъци от палеца на Свети Петър. Това е една легенда, нали знаете. Пръстът на Свети Петър. Ето това сложи нещата по местата им. Нужна ми бе вяра, както и най-истинската подкрепа — тази на Свети Петър. Свързах двете неща в едно — вяра... и риба.

Сър Хенри набързо издуха носа си. Джайс прехапа устни.

— И какво извика това в съзнанието ми? Разбира се, и готвачката, и прислужницата споменаха, че едно от нещата, които умиращият промълвил, било за някаква риба. Бях убедена, абсолютно убедена, че в тези негови думи се крие разрешението на загадката. Отидох си вкъщи готова да стигна до дъното на мистерията.

Тя замълча.

— Мислили ли сте понякога — продължи възрастната дама — колко често възприемаме нещата в техния контекст... мисля, че така се казваше? В Дартмур има едно място, наречено Грей Уедърс. Ако разговаряте с някой местен фермер и споменете Грей Уедърс, той най-вероятно ще заключи, че имате предвид тези големи, сиви камъни, макар че в същото време вие може да сте говорили за времето^[1]. И обратното, ако пришълец дочуе част от разговора, в която става дума за сивите камъни, може да реши, че обсъждате времето. Значи когато пресъздаваме един разговор, ние по правило не използваме същите думи, а употребяваме други, които според нас имат същото значение. Срегнах се поотделно с готвачката и Дороти. Попитах готвачката дали е съвсем сигурна, че господарят ѝ наистина е казал „купчина риба“. Тя заяви, че е сигурна.

„Това ли бяха точните му думи? — осведомих се аз. — Или той спомена някакъв точно определен вид риба?“

„Така беше — потвърди готвачката. — Ставаше дума за точно определен вид риба, но не помня каква. Куп... ъ-ъ-ъ... какво беше, я? Не е от рибите, дето често ядеш. Дали не беше щука или пък костур^[2]? Не, не започваше с «р».“

Дороти също си спомни, че господарят ѝ споменал някакъв особен вид риба.

„Чуждоземна риба, май — каза тя. — Грамада от... какво ли беше?“

„Куп ли е казал, или грамада?“ — попитах аз.

„Мисля, че беше грамада. Но ето на, наистина не съм сигурна. Толкова е трудно да си спомниш точните думи, нали, мис. Особено когато изглежда не е нищо смислено. Но като се замисля сега, съм напълно сигурна, че беше грамада, а пък рибата започваше със «с», но не беше треска или рак^[3]“. — Най-горда съм със следващата си идея — рече мис Марпъл, — защото, разбира се, нямам понятие от

лекарства. Противни и опасни неща ги наричам аз. От баба ми остана една стара рецепта за чай от вратига и тя струва повече от всичките ви лекарства. Знаех обаче, че в къщата имаше няколко медицински тома и в един от тях — списък на различни лекове. Идеята ми, видите ли, беше, че Джефри е поел някаква особена отрова и се е опитвал да произнесе името ѝ. И така проверих тези с буквата „h“, най-вече тези, започващи с „he“^[4]. Нищо, което да е с подобно звучене. После се заех с „r“^[5] и почти веднага открих... какво мислите?

Тя се огледа, удължавайки мига на своя триумф.

— Пилокарпин. Бихте ли разбрали човек, който едва може да говори и се опитва да произнесе тази дума? Как би прозвучала тя на някаква готвачка, която я чува за пръв път? Няма ли да ѝ звучи като „грамада от шаран“^[6]?

— Дявол го взел! — възкликна сър Хенри.

— Никога не бих се сетил — обади се и доктор Пендър.

— Безкрайно интересно — каза мистър Педърк. — Наистина безкрайно интересно!

— Веднага обърнах на страницата, указана в индекса. Прочетох за пилокарпина и въздействието му върху очите и за други неща, които, изглежда, нямаха връзка със случая. Накрая обаче попаднах на една изключително показателна фраза: „Пробвано с успех като антидот при отравяне с атропин.“ Не мога да ви опиша как изведнъж ми светна пред очите. Изобщо не ми се струваше вероятно Джефри Денман да тръгне да се самоубива. Да, но това ново разрешение бе не само възможно, но аз бях съвсем сигурна, че е и вярното, защото, логически погледнато, всяко нещо си застава на мястото.

— Няма да се опитвам да позная — каза Реймънд. — Продължавай, лельо Джейн, и ни кажи кое бе така потресаващо ясно за теб.

— Аз, разбира се, нищо не разбирам от лекарства — продължи мис Марпъл, — но съвсем случайно си спомних, че когато зрението ми се беше влошило, докторът ми предписа капки с атропинов сулфат. Качих се право в стаята на стария мистър Денман и започнах без заобикалки: „Мистър Денман — рекох аз, — знам всичко. Защо отровихте сина си?“ Той ме погледна минута-две — беше доста симпатичен старец — и после избухна в смях, най-зловещия смях, който някога съм чувала. Уверявам ви, че ме побиха тръпки. Само

веднъж преди бях чувала подобно нещо — когато бедната мисис Джонс откачи.

„Да — каза той, — разчистих си сметките с Джефри, Излязох похитър от него. Той искаше да се отърве от мен, нали? Да ме прати в лудница? Чух ги, като говореха за това. Мейбъл е добро момиче... тя ме защитаваше, но аз знаех, че няма да устои срещу Джефри. Накрая той щеше да постигне своето, винаги успяваше. Но аз му дадох да разбере... дадох му да разбере на моя мил, любящ син! Ха-ха! Промъкнах се долу онази нощ, беше съвсем лесно. Брюстър я нямаше. Скъпият ми син спеше, а до леглото му стоеше чаша вода. Той винаги се буди посред нощ и пие от нея. Аз излях водата, ха-ха, и сипах вътре шишенцето с капките. Той щеше да се събуди и да ги изгълта, преди да разбере какво има в чашата. Не беше повече от супена лъжица, но стигаше... стигаше. Той така и направи. А на сутринта дойдоха при мен и ми съобщиха много предпазливо. Страхувах се да не ме разстроят. Ха-ха-ха-ха.“

— Е — каза мис Марпъл, — това е краят на историята. Разбира се, горкият старец бе изпратен в лудница. Всъщност не можеше да носи отговорност за постъпката си. Истината излезе на бял свят, всички съчувстваха на Мейбъл и се надпреварваха да компенсират несправедливите подозрения, които бяха изпитвали. Но ако Джефри не бе разбрал какво е погълнал и не се бе опитал да накара незабавно да му донесат противоотрова, може би истината никога нямаше да бъде открита. Разбира се, отравянето с атропин има съвсем ясни симптоми — разширени зеници и прочие, но естествено, както вече казах, доктор Роулинсън бе доста късоглед. В онази медицинска книга бях намерила и още нещо, което бе много интересно. Описвах симптомите и на птомаиновото отравяне, а те доста си приличаха с тези на отравянето с атропин. Мога да ви уверя, че и досега като видя струпана накуп прясна треска, винаги се сецам за пръста на Свети Петър.

Последва дълга пауза.

— Скъпа приятелко — каза мистър Педъррик, — скъпа приятелко, вие наистина сте изумителна!

— Ще препоръчам на хората от Скотланд Ярд да идват да се съветват с вас — обади се и сър Хенри.

— Е, все пак, лельо Джейн — каза Реймънд. — Има нещо, което не можеш да отгатнеш.

— О, мога, скъпи — отвърна мис Марпъл. — Случи се точно преди вечеря, нали? Когато изведе Джойс да полюбувате на залеза. Всички предпочитат това място до жасминовия плет. Там млекарят попита Ани дали вече могат да кажат на всички, че ще се женят.

— Стига, лельо Джейн! — възропта Реймънд. — Не разваляй цялата романтика! Джойс и аз не сме млекар и Ани.

— Ето тук грешиш, скъпи — каза мис Марпъл. Всички хора много си приличат. Но, за щастие, те често не го осъзнават.

---

[1] На английски „овен“ (wether) и „време“ (weather) са с идентично звучене. — Б.пр. ↑

[2] На английски „perer“ и „rikea“, съответно щука и костур. — Б.пр. ↑

[3] На английски съответно — cod и crayfish. — Б.пр. ↑

[4] На английски „heart“ означава „куп“. — Б.пр. ↑

[5] На английски „pile“ означава „грамада“. — Б.пр. ↑

[6] „Pile of carp“ (пайл ъв карп) и „pilocarpine“ (пайлъкарпайн). — Б.пр. ↑

ГЛАВА VII

СИНИЯТ ЗДРАВЕЦ

— Когато бях тук миналата година... — започна сър Хенри Клидъринг и спря. Неговата домакиня, мисис Бантри, го погледна с интерес. Бившият комисар от Скотланд Ярд бе отседнал при старите си приятели — полковник Бантри и неговата съпруга, които живееха недалеч от Сейнт Мери Мийд.

Мисис Бантри, с писалка в ръка, тъкмо се бе обърнала към него за съвет кой да бъде шестият гост за вечеря.

— Да? — насърчително каза тя. — Когато бяхте тук миналата година...?

— Кажете — рече сър Хенри — познавате ли жена на име мис Марпъл?

Мисис Бантри изглеждаше изненадана. Това бе последното нещо, което очакваше.

— Дали познавам мис Марпъл? Че кой не я познава? Типичната стара мома от романите. Много мила, но безнадеждно изостанала от времето. Да не би да искате да кажете, че желаете да поканя точно нея на вечеря?

— Изненадана ли сте?

— Трябва да призная, че малко — да. Не бих и допуснала, че вие... но може би има някакво обяснение?

— То е съвсем просто. Когато бях тук миналата година, имахме навика да се събираме и да обсъждаме неразгадани мистерии. Бяхме петима или шестима. Идеята бе на Реймънд Уест, писателя. Всеки от нас разказваше по една история, чийто отговор знае само той и никой друг. Беше като упражнение по дедукция... да се види кой ще стигне най-близо до истината.

— Е, и?

— Също като в старата приказка... почти не възприемахме сериозно участието на мис Марпъл, но бяхме много внимателни с нея,

за да не обидим милата старица. А сега идва най-забавното — старата дама ни надиграваше всеки път!

— Какво?

— Уверявам ви, тръгваше право към целта като пощенски гълъб.

— Но това е изумително! Та милата стара мис Марпъл надали някога е напускала Сейнт Мери Мийд.

— Е, да, но според нея това ѝ предоставяло неограничени възможности за наблюдение на човешката природа, така да се каже, като под микроскоп.

— Мисля, че в това има нещо вярно — призна мисис Бантри. — Така поне човек опознава хорската дребнавост. Но не смятам, че сред нас има кой знае какви престъпници. Мисля, че трябва да ѝ дадем да се пробва с историята за призраци на Артър след вечеря. Ще ѝ бъде благодарна, ако успее да стигне до отговора.

— Не знаех, че Артър вярва в духове.

— О, той не вярва и точно затова се тревожа. А това се е случило на негов приятел Джордж Причард — изключително прозаична личност. За бедния Джордж беше истинска трагедия! Или тази невероятна история е истина... или пък...

— Или пък какво?

Мис Бантри не отговори. След минута-две продължи без връзка с предното:

— Знаете ли, Джордж ми е симпатичен — всички го харесват. Човек не би могъл да повярва, че той... но хората наистина вършат какви ли не необикновени неща.

Сър Хенри кимна. Той по-добре от мисис Бантри знаеше какви необикновени неща вършат хората.

Няколко часа по-късно мисис Бантри оглеждаше присъстващите на вечерта (като леко потреперваше, защото трапезарията, както повечето английски трапезарии, бе извънредно студена) и спря погледа си върху намиращата се отдясно на съпруга ѝ възрастна дама, която седеше изправена на стола си. Мис Марпъл носеше черни дантелени ръкавици без пръсти, старо дантелено фишу около врата си, а едно дантелено боне увенчаваше белите ѝ коси. Тя оживено разговаряше с възстарилия доктор Лойд за приюта за бедни и предполагаемите недостатъци на участъковата медицинска сестра.

Мисис Бантри отново се зачуди. Питаше се дали сър Хенри не си бе направил някаква странна шега — но пък в това нямаше никакъв смисъл. Интересно би ли могло да е истина това, което говореше той?

Погледът ѝ се плъзна по-нататък и се спря, изпълнен с нежност, върху червендалестото лице на широкоплещестия ѝ съпруг, който занимаваше красивата и популярна актриса Джейн Хелиър с коне. Джейн — по-красива (ако това въобще бе възможно) сега, отколкото на сцената, разтваряше огромните си сини очи и прошепваше през равни интервали: „Наистина?“, „О, фантастично!“, „Невероятно!“. Тя обаче нищо не разбираше от коне и се интересуваеше от тях още по-малко.

— Артър — каза мисис Бантри, — отегчаваш до смърт бедната Джейн. Остави конете на мира и вместо това ѝ разкажи твоята история за призраци. Нали знаеш... за Джордж Причард.

— А, Доли? О! Но аз не зная...

— И сър Хенри иска да я чуе. Споменах му за нея тази сутрин. Би било интересно да видим какво ще кажат и другите по въпроса.

— О, хайде! — възкликна Джейн. — Обожавам истории за призраци.

— Е... — поколеба се полковник Бантри, — аз по принцип не вярвам в свръхестественото, но това... Не мисля, че някой от вас познава Джордж Причард. Много добър човек! Жена му... е, тя сега е покойница, горката... Ще кажа само, че нито за минута не оставяше Джордж на спокойствие, докато беше жива. Беше от ония „полуболни“... мисля, че може и наистина да не е била съвсем добре, но от каквото и да страдаше, вдигаше шум до небето. Беше капризна, придирчива и безразсъдна. Оплакваше се от сутрин до вечер. Джордж трябваше винаги да ѝ бъде на разположение и всичко, което стореше, бе все погрешно и тя непрестанно го хокеше. Абсолютно убеден съм, че друг мъж на негово място отдавна да ѝ бе разцепил главата с брадва. А, Доли, не е ли така?

— Беше ужасна жена — категорично отбеляза мисис Бантри. — Ако Джордж Причард ѝ бе разцепил главата с брадва и в съдебното жури имаше поне една жена, той би бил триумфално оправдан.

— Не знам откъде започна всичко. Джордж даваше доста мъгляви обяснения. Доколкото разбрах, мисис Причард винаги бе изпитвала увлечение към гадатели, хироманти, ясновидци и... други такива. Джордж нямаше нищо против. Щом тя намирала нещо забавно

в това — добре. Но самият той не се превъзнасяше по тези неща и това беше още един повод за оплакване. През къщата вървеше постоянен поток от медицински сестри. Не минаваха и няколко седмици и се оказваше, че мисис Причард е недоволна от поредната. Една млада сестра също се увличаше по тия работи с гадателството и за известно време мисис Причард бе много благоразположена към нея. После внезапно се спречкали и тя настоя момичето да си замине. Върна на работа една друга сестра, работила при нея и преди — възрастна жена, тактична и опитна в отношенията си с невротични пациенти. Според Джордж сестра Коплинг била много добра жена и приятен събеседник. Понасяла избухванията и невротичните пристъпи на мисис Причард с пълно безразличие. Мисис Причард винаги обядвала в стаята си на горния етаж и обикновено по това време Джордж и сестрата се споразумявали кой какво ще прави следобеда. По правило сестрата излизала в почивка от два до четири, но „по необходимост“, както се казва, понякога си взимала свободните часове след чая, ако Джордж поискал да бъде свободен следобеда: Този път обаче споменала, че ще ходи да види сестра си в Голдърс Грийн и можела мъничко да позакъсне. Лицето на Джордж посърнало, защото той пък имал уговорка да играе голф. Сестра Коплинг обаче го успокоила.

„Не мисля, че липсата ни ще се почувства, мистър Причард — в очите ѝ се мярнали игриви пламъчета. — Мисис Причард си е намерила по-интересна компания от нашата.“

„Чия?“

„Чакайте малко — очите на сестра Коплинг заблестели още повече. — Да си спомня точно: Зарида — гадателката на Бъдещето.“

„О, Боже! — изстенал Джордж. — Тази е нова, нали?“

„Съвсем нова. Мисля, че я изпраща моята предшественичка — сестра Карстеърс. Мисис Причард още не я е виждала. Накара ме да ѝ пиша и да ѝ уредя среща за днес следобед.“

„Е, все пак ще ида да играя голф“ — рекъл Джордж и тръгнал, изпълнен с най-мили чувства към Зарида — гадателката на Бъдещето. Като се прибрал, заварил мисис Причард в състояние на огромна възбуда. Както обикновено, тя лежала в болничното си легло със стъкълце благоуханни соли в ръка, от което смъркала на определени интервали.

„Джордж — възкликнала тя. — Какво ти казвах за тази къща? Още в мига, в който влязох тук, усетих, че нещо не е наред! Не ти ли споменах за това навремето?“

Потискайки желанието си да ѝ отвърне: „Ти все това повтаряш!“, Джордж казал:

„Мисля, че не си спомням.“

„Ти никога не си спомняш онова, което засяга мен. Мъжете са необикновено безчувствени, но аз мисля, че ти си най-безсърдечният от всички!“

„О, хайде сега, Мери скъпа, това не е вярно.“

„Е, както ти казах, тази жена веднага го разбра. Тя направо... преbledня, ако разбираш какво имам предвид... на влизане застана на вратата и каза: Тук витае нещо зло — зло и опасно. Усещам го!“

Много неразумно Джордж се разсмял:

„Е, поне този следобед парите ти не са отишли на вятъра.“

Жена му затворила очи и смръкнала продължително от стъклото със соли.

„Как ме мразиш само! И на смъртния ми одър ще ми се подиграваш и присмиваш!“

Джордж възразил, а след минута-две тя продължила:

„Може и да се смееш, но аз ще ти разкажа всичко. Този дом със сигурност е опасен за мен — така каза жената.“

Предишните нежни чувства, които Джордж бе изпитвал към Зарида, мигом претърпели рязък обрат. Знаел, че жена му е напълно способна да настоява да се преместят другаде, ако се поддадеше на прищевките си.

„Какво друго ти каза?“ — попитал той.

Не ѝ се говореше, защото беше толкова разстроена. Но ми каза нещо. В една чаша бях сложила теменужки. Тя ги посочи и извика:

„Махнете ги! Никакви сини цветя! Никога не дръжте тук сини цветя! Те са гибелни за вас, помнете това! И знаеш ли — добавила мисис Причард, — винаги съм ти казвала, че синият цвят ме отблъсква. Изпитвам някакво вродено, инстинктивно усещане за заплаха.“

Джордж бил достатъчно благоразумен да премълчи, че никога преди не я е чувал да говори така. Наместо това я попитал как

изглеждала загадъчната Зарида. Мисис Причард охотно се заела с описанието ѝ.

„Черна коса, навита на букли над ушите, полупритворени очи, очертани с черно. Носеше черен воал, който закриваше устата и брадичката и говореше с един такъв напевен глас с подчертано чуждестранен акцент... мисля, испански...“

„Значи обичайния арсенал“ — весело рекъл Джордж.

Жена му веднага притворила очи.

„Чувствам се извънредно зле — казала тя. — Позвъни за сестрата! Както много добре знаеш, грубостта ти ме потиска.“

Два дни по-късно сестра Коплинг дошла при Джордж с угрижено лице.

„Бихте ли отишли при мисис Причард, моля. Получи едно писмо, което страшно я разстрои.“

Той заварил съпругата си с писмото в ръка. Тя му го подала.

„Чети!“ — наредила тя.

И Джордж го прочел. Написано било върху силно напарфюмирана хартия с едър почерк и черно мастило.

„Видях бъдещето. Трябва да ви предизвестя, преди да е станало твърде късно. Пазете се при Пълнолуние. Синята иглика означава предупреждение; синята ружа — опасност; синият здравец — смърт!“

Джордж тъкмо щял да прихне, но срещнал погледа на сестра Коплинг, която му направила бърз предупредителен жест. Той доста непохватно започнал:

„Тази жена вероятно се опитва да те уплаши, Мери. Ала както и да е, не съществуват сини иглики и син здравец.“

Но мисис Причард се разплакала и заповтаряла, че дните ѝ са преброени. Сестра Коплинг и Джордж излезли на площадката до стълбището.

„Ах, тези глупави циркаджилъци!“ — избухнал той.

„Сигурно сте прав.“

Нещо в тона на сестрата го стреснало и той учудено я загледал.

„Вие, разбира се, не мислите, сестра...“

„Не, не, мистър Причард. Не вярвам в предсказания за бъдещето — това са глупости! Но съм озадачена каква би могла да е целта на всичко това. Гадателите обикновено се стремят към някаква изгода. Ала тази жена изглежда плаши мисис Причард без някаква очевидна изгода. Не виждам връзката. А има и нещо друго...“

„Да?“

„Мисис Причард казва, че нещо в Зарида ѝ се струва смътно познато. Е, тази работа просто не ми харесва, мистър Причард, това е.“

„Не знаех, че сте толкова суеверна, сестра.“

„Не съм суеверна, но усещам, когато нещо не е наред.“

Четири дни по-късно се случил първият инцидент. За да ви го обясня, ще трябва по-напред да опиша стаята на мисис Причард...

— По-добре остави аз да го направя — прекъсна го мисис Бантри. — Беше облепена с един от онези нови тапети, на които са изрисувани букети с цветя, за да се получи нещо като цветен бордюр. Ефектът е като че ли се намирате в градина, въпреки че, разбира се, цветята изглеждат някак нереални. Искам да кажа, че те просто не може да са разцъфнали по едно и също време...

— Не се оставяй да те завладее ревностният педантизъм на градинаря специалист, Доли — обади се съпругът ѝ. — Всички знаем, че си запалена градинарка.

— Да, но все пак си е абсурд — възпротиви се мисис Бантри. — Да струпаш на едно място сини камбанки, жълти нарциси, лупини, ружи и астри!

— Крайно непрофесионално — отбелязва сър Хенри, — но да се върнем към разказа.

— Та сред тази струпани закуп цветя имало още иглики — букети от жълти и розови иглики и... о, продължи ти, Артър, това е твоята история...

Полковник Бантри продължи:

— Една сутрин мисис Причард позвънила много настоятелно. Прислугата дотърчала веднага, мислейки, че се е случило нещо необичайно. Ала ни най-малко. Тя била силно развълнувана и сочала тапета. А там, сред другите цветя, наистина имало една синя иглика...

— О! — възкликна мис Хелиър. — Колко зловещо!

— Въпросът бе — винаги ли си е била там тази синя иглика? Поне такава било предположението на сестрата и Джордж. Но мисис

Причард за нищо на света не искала да се съгласи. До тази сутрин тя не я била забелязала, а освен това предната вечер имало и пълнолуние. Това силно я било разстроило.

— Същия ден срещнах Джордж Причард и той ми разказа за случката — намеси се мисис Бантри. — Отидох да видя мисис Причард и направих всичко възможно да представя нещата откъм смешната им страна, но без успех. Тръгнах си истински загрижена и помня, че видях Джийн Инстоу, на която също разказах за това. Джийн е особнячка. Тя ми рече:

„Значи е разстроена не на шега?“

Казах ѝ, че според мен било абсолютно възможно жената да умре от страх. Тя бе болезнено суеверна. Помня, че това, което Джийн ми каза после, ме порази. А то беше:

„Може пък да е за хубаво, нали?“ Каза го толкова студено и хладнокръвно, че аз бях наистина... ами, шокирана! Зная, разбира се, че в днешно време е общоприето да си груб и пряк, но не мога да свикна с това. Джийн ми се усмихна особено и продължи: „Не ви харесва това, което казах, но то е истина. Какъв смисъл има животът на мисис Причард? Никакъв. А за Джордж Причард всичко това е направо ад. Фактът, че жена му е на път да умре от страх, е най-доброто нещо, което може да му се случи.“

Аз пък ѝ рекох: „Джордж винаги е бил ужасно добър с нея“, а тя отвърна: „Да, и заслужава награда за това, бедничкият. Той е много привлекателен, този Джордж Причард. Така мислеше и последната им сестра, онази хубавката — как ѝ беше името? Карстеърс. Това беше причината за скандала между нея и мисис П.“

Не ми харесаха думите на Джийн, но, разбира се, човек започва да се пита... — мисис Бантри многозначително замълча.

— Да, скъпа — кротко каза мис Марпъл. — Човек винаги си задава въпроси. Хубаво момиче ли е мисис Инстоу? И, предполагам, играе голф?

— Да, бива я в много игри. А и е симпатична, привлекателна, светлоруса, с кожа, която излъчва здраве и хубави, прями сини очи. Разбира се, винаги сме смятали, че тя и Джордж Причард... искам да кажа, че ако нещата стояха другояче... те толкова си подхождат.

— И са били приятели? — попита мис Марпъл.

— О, да, големи приятели.

— Мислиш ли, Доли, че бих могъл да продължа разказа си? — жалостиво се намеси полковник Бантри.

— Артър — смирено рече мисис Бантри — иска да се върне към призраците си.

— Останалата част от историята научих от самия Джордж — продължи полковникът. — Несъмнено към края на следващия месец мисис Причард била обзета от силен страх. Отбелязала на календара деня, в който щяло да има пълнолуние и същата вечер извикала Джордж и сестрата в стаята си и ги накарала внимателно да прегледат тапета. Имало само розови и червени ружи, но сред тях не се виждала синя. После Джордж напуснал стаята, а тя заключила вратата и...

— И на сутринта се е появила голяма синя ружа! — радостно каза мис Хелиър.

— Съвсем вярно — отвърна полковник Бантри, — или поне приблизително. Една ружа точно над главата ѝ била станала синя. Това изумило Джордж; само че, разбира се, колкото по-озадачен ставал, толкова по-упорито отказвал да приеме нещата на сериозно. Настоявал, че всичко това е една безвкусна шега. Той не обърнал внимание на обстоятелството, че вратата била заключена и приел, че мисис Причард първа била открила промяната дори преди сестра Коплинг. Джордж бил като зашеметен и това го направило неразумен. Жена му искала да напусне къщата, но той не ѝ разрешил. За пръв път бил склонен да повярва в свръхестественото, но не искал да си го признае. Обикновено отстъпвал пред желанията на жена си, но сега не го направил. Казвал, че Мери не трябвало да се прави на глупачка. Цялата работа била абсолютна безсмислица. И така изминал още един месец. Протестите на мисис Причард били по-слаби от очакваното. Мисля, че поради суеверието си е приела, че не може да избегне ориста си. Неспирно повтаряла: „Синя иглика — предупреждение. Синя ружа — опасност. Син здравец — смърт“. Лежала и се взирала в най-близкия до леглото ѝ букет от розовочервени цветчета здравец. Цялата ситуация била доста изнервяща. Дори сестрата прихванала заразата. Два дни преди пълнолунието отишла при Джордж и го помолила да отведе мисис Причард. Джордж се ядосал.

„И всички цветя върху тази проклета стена да се превърнат в сини дяволи, никой няма да умре от това!“ — извикал той.

„Може и да умре. Имало е смъртни случаи в резултат на силен шок.“

„Глупости!“ — казал Джордж. Той винаги си е бил малко вироглав. Не можеш да го насилваш. Мисля, че тайно е подозирал, че жена му сама е инсценирала метаморфозата и че това бил някакъв план, роден от болния ѝ истеричен разсъдък. И така, настъпила фаталната нощ. Както обикновено мисис Причард заключила вратата. Била съвсем спокойна... дори в приповдигнато състояние на духа. Сестрата се разтревожила и пожелала да ѝ даде някакъв стимулант, една инжекция стрихнин, ала мисис Причард отказала. Мисля, че в известен смисъл ѝ било забавно. Поне Джордж така каза.

— Смятам, че е съвсем възможно — рече мисис Бантри. — Цялата тази работа може би е носела някакво странно очарование за нея.

— На следващата сутрин не се чуло настойчивото звънене. Мисис Причард обикновено се събуждала около осем. Когато в осем и тридесет все още нямало никакъв знак от нея, сестрата похлопала силно на вратата ѝ. Тъй като не получила отговор, довела Джордж и предложила да я разбият. Което и сторила с помощта на длето. Един поглед към неподвижната фигура на леглото бил достатъчен за сестра Коплинг. Тя изпратила Джордж да телефонира за доктор, но било вече твърде късно. Той казал, че мисис Причард вероятно била мъртва повече от осем часа. Стъкълцето с ароматните соли лежало на леглото, до ръката ѝ, а на стената до нея един стрък розово-червен здравец бил станал тъмносин.

— Ужасно! — каза мис Хелиър и потръпна.

Сър Хенри се намръщи.

— Някакви допълнителни подробности?

Полковник Бантри поклати глава, но съпругата му бързо рече:

— Газта.

— Каква газ? — попита сър Хенри.

— Когато докторът пристигнал, в стаята се носел слаб мирис на газ и той наистина открил, че кранчето, с което се включвала газта, било леко завъртяно; толкова леко, че всъщност почти нямало ефект.

— Когато са влезли първия път, сестрата и мистър Причард не са ли го забелязали?

— Сестрата казала, че доловила лек мирис. Джордж пък не усетил газта, но нещо предизвикало в него някаква особена възбуда. Отдал това на шока и вероятно така и е било. Във всеки случай и дума не може да става за отравяне с газ. Миризмата едва се усещала.

— И това е краят на историята?

— Не, не е. Така или иначе, понесли се слухове. Прислугата, видите ли, подочула едно-друго. Например как мисис Причард казала на съпруга си, че той я мразел и че би се радвал на смъртта ѝ. И един по-скорошен разговор, когато веднъж тя казала по повод отказа му да напуснат къщата: „Много добре тогава, като умра, дано всички разберат, че ти си ме убил!“ За зла беда предния ден той приготвял някакъв препарат против бурени за лехите в градината. Една от по-младите прислужници го видяла, а по-сетне ѝ направило впечатление, че след като свършил, той занесъл чаша горещо мляко на жена си в стаята ѝ. Хората приказвали все повече и повече. Имало издаден смъртен акт — не знам как точно е бил формулиран от доктора — шок, припадък, сърдечен пристъп, вероятно с някакви медицински термини, които не говорят много. Бедната жена обаче не престояла и месец в гроба, когато била подадена молба за ексхумация и тя била уважена.

— Спомням си, че нямаше определен резултат от аутопсията — каза мрачно сър Хенри. — За пръв път случай, в който има дим без огън.

— Всичко е наистина толкова необикновено — обади се и мисис Бантри. — Например гадателката на бъдещето — Зарида. На адреса, който била оставила, никой не бил и чувал за подобна личност.

— Появява се веднъж, сякаш пада от синьото небе — намеси се съпругът ѝ. — И после безследно изчезва. Ха, от синьото небе — добре казано!

— Нещо повече — продължи мисис Бантри. — Дребничката сестра Карстеърс, която уж я била препоръчала, дори не била чувала за нея.

Всички се спогледаха.

— Загадъчна история — рече доктор Лойд. — Човек може да си прави различни предположения, но да отгатне... — той поклати глава.

— Мистър Причард ожени ли се за мис Инстоу? — попита с благия си глас мис Марпъл.

— Това пък защо ви интересува? — полюбопитства сър Хенри.

Мис Марпъл ококори кротките си сини очи.

— Мисля, че е от значение — поясни тя. — Оженили ли са се?

Полковник Бантри поклати глава.

— Ние... ами, очаквахме нещо подобно... но изминаха осемнадесет месеца оттогава. Не мисля, че изобщо се срещат.

— Това е важно — каза мис Марпъл. — Много важно.

— Значи мислите също като мен — рече мисис Бантри. — Мислите...

— Виж, Доли — прекъсна я съпругът ѝ. — Това, което се готвиш да кажеш, е безпочвено. Не можеш да обвиняваш хората без капчица доказателство.

— Не бъди толкова... с толкова „мъжко мислене“, Артър. Мъжете все се боят да кажат какво мислят. Както и да е, това ще си остане между нас. Просто имам щурата и фантастична идея, че е възможно... само възможно... Джийн Инстоу да се е дегизирала като гадателката на бъдещето. Обърнете внимание, че вероятно го е сторила на шега. Нито за секунда не допускам, че е искала да стори нещо лошо. Ако обаче го е направила и мисис Причард е имала глупостта да умре от страх... е, това е идеята и на мис Марпъл, нали?

— Не, скъпа, не съвсем — каза мис Марпъл. — Видите ли, ако аз исках да убия някого — което, разбира се, нито за миг не съм си и помисляла, защото би било много долно, а освен това не обичам убийствата — дори когато се касае за оси, макар че в техния случай това си е в реда на нещата, пък и градинарят ми го прави колкото се може по-хуманно. Тя я да видим, докъде бях стигнала?

— Ако искахте да убиете някого — подсказа ѝ сър Хенри.

— А, да. Е, ако исках, нямаше изобщо да разчитам на въздействието на уплахата. Зная, че може да се прочете за не един случай, когато хората са умирали от страх, но все пак ми се вижда доста несигурен начин, а и най-нервните хора са далеч по-смели, отколкото човек може да допусне. Бих избрала нещо по-конкретно и по-надеждно и бих си изработила по-напред един доста добър план.

— Мис Марпъл — каза сър Хенри. — Вие ме ужасявате. Дано не ви хрумне някога да ме премахнете! Вашият план би бил прекалено добър!

Мис Марпъл укоризнено го погледна.

— Струва ми се съвсем ясно обясних, че никога не бих извършила подобна низост — каза тя. — Не, просто се опитвах да се поставя на мястото на... Ъ-Ъ-Ъ... на тази личност.

— Джордж Причард ли имате предвид? — попита полковник Бантри. — Никога не бих предположил, че Джордж... въпреки че... забележете, дори сестрата е на това мнение. Някъде след около месец, по времето, когато бе извършена ексхумацията, отидох да я видя. Тя не знаеше как е било извършено... всъщност, не каза почти нищо, но беше пределно ясно, че смята Джордж по някакъв начин отговорен за смъртта на жена си. Беше убедена в това.

— Е — обади се доктор Лойд, — може би не е съвсем далеч от истината и забележете, сестрите често знаят. Не може да каже, не разполага с доказателства... но знае.

Сър Хенри се наклони напред.

— Хайде, мис Марпъл — настоя той. — Потънахте в мечтания. Няма ли да ни кажете все пак?

Мис Марпъл се стресна и порозовя.

— Извинете ме — каза тя. — Просто си мислех за нашата участъкова сестра. Изключително сложен проблем.

— По-сложен от загадката със синия здравец?

— Всъщност зависи от игликите — рече мис Марпъл. — Тоест, мисис Бантри каза, че са били жълти и розови.

Ако розова иглика бе посиняла, това разбира се, щеше съвсем точно да съответства. Но ако случайно е била жълта...

— Розова беше — обади се мисис Бантри, като я погледна втренчено.

Всички погледи изведнъж се приковаха в мис Марпъл.

— Тогава това изглежда решава въпроса — каза тя и поклати тъжно глава. — И сезона на осите, и всичко останало. А, разбира се, и газта.

— Предполагам това ви напомня за безброй много селски трагедии? — обади се сър Хенри.

— Трагедии не — отвърна мис Марпъл. — И със сигурност нищо криминално. Но пък ми напомня за едно малко недоразумение, което имахме с нашата участъкова сестра. Сестрите и те, в края на краищата, са хора и дали защото все трябва да са коректни, дали защото се налага да носят тези неудобни яки или пък да са вечно на

разположение на едно семейство... е, не е чудно, че понякога стават такива неща.

Лъч светлина озари сър Хенри.

— О, не, не сестра Карстеърс. Сестра Коплинг. Видите ли, тя е работила веднъж там и силно се е привързала към мистър Причард, за когото казвате, че бил привлекателен мъж. Смея да допусна, че тя си е помислила, бедната... е, не е нужно да навлизаме в подробности. Мисля, че не е знаела за мис Инстоу и разбира се, когато по-късно научава за нея, се е настроила срещу него и се е опитала да му навреди колкото се може повече. Естествено, писмото я е издало, нали?

— Какво писмо?

— Ами тя писала на онази гадателка по молба на мисис Причард и гадателката дошла очевидно в отговор на писмото. Но както става ясно, на онзи адрес не е живяло такова лице. Ето това показва, че сестра Коплинг е замесена. Тя се е престорила, че уж праща писмо... но какво по-правдоподобно обяснение от това тя самата да е била гадателката?

— Въобще не обърнах внимание на връзката с писмото — каза сър Хенри. — Разбира се, много важен пропуск.

— Доста дръзка стъпка — продължи мис Марпъл. — Защото мисис Причард можело и да я познае въпреки дегазацията. Макар че, разбира се, ако това беше станало, сестрата щеше да го обърне на шега.

— Какво искахте да кажете — попита сър Хенри, — когато споменахте, че ако вие бяхте на мястото на въпросната личност, нямаше да се осланяте на уплахата?

— Този начин е несигурен — поясни мис Марпъл. — Не, мисля, че предупрежденията и сините цветя са били, ако може да използвам военния термин — тя смутено се засмя — просто камуфлаж.

— А в действителност?

— Зная — извинително започна мис Марпъл, — че само оси са ми в ума. Бедничките, избиват ги с хиляди... и обикновено в някой подобен красив летен ден. Помня, че се замислих, когато видях градинаря да смесва калиев цианид с вода в едно шише — как приличат на ароматни соли. И ако на тяхно място се сложи друга смес в стъкълцето... е, клетата жена е имала навика да употребява ароматни соли. И наистина вие казахте, че били намерени до ръката ѝ. Тогава,

разбира се, докато мистър Причард е телефонирал за доктора, сестрата е можела да подмени фалшивото стъкълце с истинското и да е пуснала газта съвсем слабо, колкото да замаскира мириса на бадеми в случай че някой подуши нещо странно. Винаги съм знаела, че цианидът не оставя следи — ако се изчака известно време. Ала, разбира се, може и да греша и в стъклото да е имало нещо съвсем различно, но това не променя нещата, нали?

Мис Марпъл спря леко задъхана. Джейн Хелиър се наклони напред и каза:

— Ами синият здравец и другите цветя?

— Сестрите винаги имат в себе си лакмус, нали? — продължи мис Марпъл. — За... е, за проби. Тази тема не е особено приятна, да не се спираме на нея. Аз самата също имам малко опит като медицинска сестра — тя едва забележимо се изчерви. — Синьото става червено при киселина, а червеното става синьо при основа. Толкова е лесно да се залепи малко червен лакмус върху червеното цвете... разбира се, в близост до леглото. А после, когато бедната жена е дишала от ароматните соли, силните амонячни изпарения са оцветили лакмуса в синьо. Наистина много находчиво. Разбира се, когато са разбили вратата, здравецът не е бил син и за известно време всички са го забравили. При подмяната сестрата, според мен, е подържала за миг два стъклото с амонячните соли до тапета, за да предизвика промяната в цветя.

— Сякаш сте били там, мис Марпъл — каза сър Хенри.

— Това, което ме притеснява — рече мис Марпъл, — е бедният мистър Причард и онова хубаво момиче мис Инстоу. Вероятно всеки подозира другия и затова се избягват... но животът е тъй кратък! — тя поклати глава.

— Не се тревожете — каза сър Хенри. — Всъщност и аз държа скрит коз в ръкава си. Наскоро арестувахме една сестра по обвинение в убийство на възрастния си пациент, който ѝ бил оставил завещание. На мястото на ароматните му соли намерихме калиев цианид. Сестра Коплинг е опитала отново същия номер. Мис Инстоу и мистър Причард не би трябвало да хранят никакви съмнения относно истината.

— Не е ли прекрасно? — извика мис Марпъл. — Нямам предвид другото убийство, разбира се. Много е тъжно и показва колко покварен

е светът и как, ако веднъж само се поддадеш на покварата... което пък ми напомня, че трябва да довърша нашия малък разговор с доктор Лойд за участъковата медицинска сестра.

ГЛАВА VIII

КОМПАНЬОНКАТА

— Е, доктор Лойд — каза мис Хелиър, — вие не знаете ли някоя страшна история? — Тя му се усмихна с онази усмивка, с която всяка вечер омагьосваше театралната публика. Понякога наричаха Джейн Хелиър най-красивата жена в Англия и завистливите ѝ колежки често си споделяха помежду си: „Джейн, разбира се, не е актриса. Тя не може да играе, ако добре ме разбираш. Всичко е заради очите ѝ!“

И тези очи в момента гледаха умолително доктора — посивелия стар ерген, който през последните пет години се грижеше за болните в селото Сейнт Мери Мийд.

С несъзнателен жест той опъна жилетката си (която напоследък беше станала неудобно тясна) и трескаво напрегна ума си, за да не разочарова прекрасното създание, което така доверчиво се бе обърнало към него.

— Струва ми се — унесено произнесе Джейн, — че тази вечер бих искала да се потопя в света на престъпленията.

— Чудесно! — възкликна полковник Бантри, нейният домакин. — Чудесно, чудесно! — и се разсмя сърдечно с присъщия на военните гръмогласен смях. — Е, Доли?

Съпругата му бързо се върна към условностите и задълженията на обществения живот (тъкмо обмисляше с какво да засади цветния си бордюр до плета) и прие ентусиазирано.

— Разбира се, че е чудесно — рече сърдечно, но умът ѝ беше другаде. — Винаги съм мислила така.

— Нима, скъпа? — попита я възрастната мис Марпъл и очите ѝ леко проблеснаха.

— Знаете ли, мис Хелиър, хич ни няма, що се отнася до страхотиите и още повече тези от криминално естество тук в Сейнт Мери Мийд — рече доктор Лойд.

— Изненадвате ме — обади се сър Хенри Клидъринг. Бившият комисар от Скотланд Ярд се обърна към мис Марпъл. — Често съм

чувал от нашата приятелка тук, че Сейнт Мери Мийд определено е развъдник на престъпленията и порока.

— О, сър Хенри! — запротестира мис Марпъл и по бузите ѝ избиха петна. — Сигурна съм, че не съм казвала такова нещо. Единственото, което изобщо съм твърдяла е, че човешката природа на село е същата като навсякъде другаде. Просто човек има възможността и свободното време да я наблюдава отблизо.

— Но вие не сте живели само тук — рече Джейн Хелиър, като отново се обърна към доктора. — Били сте на какви ли не странни места по света — места, където наистина се случват разни неща!

— Това, разбира се, е така — отвърна доктор Лойд, който все още напрягаше ум. — Да, естествено... да... А! Сетих се! — И той се отпусна в креслото си с въздишка на облекчение. — Оттогава са изминали няколко години и аз почти бях забравил за тази история. Но фактите определено са странни — наистина много странни. А последното съвпадение, което ми даде ключа към загадката, също бе необикновено.

Мис Хелиър придърпа стола си малко по-близо до доктора, сложи на устните си червило и притихна в трепетно очакване. Другите също обърнаха заинтригувани лица към него.

— Не зная дали някой от вас познава Канарските острови — започна той.

— Трябва да са прекрасни — каза Джейн Хелиър. — Намират се в Тихия океан, нали? Или пък в Средиземно море?

— Спирал съм там на път за Южна Африка — обади се и полковникът. — Връх Тенерифе е прекрасен при залез-слънце.

— Събитията, които ще опиша, се случиха на остров Гранд Канари, а не Тенерифе. Оттогава изминаха доста години. Имах проблеми със здравето и бях принуден да изоставя работата си в Англия и да замина в чужбина. Започнах да работя в Лас Палмас, който е столицата на Гранд Канари. В много отношения животът там ми доставяше голямо удоволствие. Времето е меко и слънчево, има отлични условия за сърф и плаж (аз страшно обичам да ходя на плаж), а животът на пристанището ме очароваше. В Лас Палмас хвърлят котва кораби от цял свят. Всяка сутрин се разхождах около пристана с далеч по-голям интерес, отколкото което и да е създаване от женски пол би изпитвало към улица с шапкарски магазини. Както вече казах, в Лас

Палмас хвърлят котва кораби от цял свят. Понякога оставаха само за няколко часа, а друг път за ден-два. В „Метропол“ — най-големия тамошен хотел, ще видите хора от всички раси и националности — истински прелетни птици. Дори онези, които отиваха в Тенерифе, обикновено идваха тук и престояваха няколко дни, преди да се отправят към следващия остров. Всичко започна там, в хотел „Метропол“. Беше януари, четвъртък вечерта. Имаше танцова забава и аз и един мой приятел седяхме пред една малка масичка и наблюдавахме хората около нас. Имаше доста англичани, както и представители от други националности, но мнозинството от танцуващите бяха испанци. Когато оркестърът засвири танго, само половин дузина двойки от гореспоменатата нация отидоха на дансинга. Всички танцуваха прекрасно и ние ги гледахме и им се любувахме. Възхищението ни бе грабнато по-специално от една жена. Висока, гъвкава и красива, тя пристъпваше с грацията на полуопитомен женски леопард. Цялото ѝ същество излъчваше някаква заплаха. Казах това на приятеля си и той се съгласи.

„Жени като тази — рече той, — са предопределени да имат впечатляваща биография. Животът не би ги подминал.“

„Красотата вероятно е опасна черта“ — отвърнах аз.

„Не става дума само за красотата — настоя той. — Има и друго, погледни я пак. Предопределена е да ѝ се случват разни неща или поне да ги предизвиква. Както казах, животът няма да изтече незабелязано покрай нея. Ще я заобикалят странни и вълнуващи събития. Трябва само да я погледнеш, за да го разбереш. — Той замълча, а после добави с усмивка: — Точно както трябва само да погледнеш към онези две жени ей там, за да установиш, че на тях нищо необичайно не може да им се случи. Те са създадени за безметежно и монотонно съществуване.“ Проследих погледа му. Жените, за които говореше, бяха пристигнали току-що — същата вечер кораб на Холанд Лойд беше хвърлил котва в пристанището и пасажерите му точно влизаха. Докато ги гледах, веднага ми стана ясно какво искаше да каже приятелят ми. Двете жени бяха англичанки, от онези кротки английски туристи, които човек среща в чужбина. Бих казал, че бяха някъде около четиридесетгодишни. Едната беше руса и леко... съвсем леко позакръглена. Другата — тъмнокоса и с лека... отново съвсем лека склонност към измършавяване. Бяха, така да се каже, запазени,

облечени скромно и безлично в добре скроени костюмчета от туид и лишени от всякакъв грим. Видът им носеше отпечатъка на спокойната самоувереност, която е рождена черта на чистокръвната англичанка. И в двете нямаше нищо забележително, приличаха на хилядите като тях. Несъмнено щяха да разглеждат онова, което искат, подпомагани от Бадекър^[1] и да останат слепи за всичко друго. Където и да се намирах, щяха да посещават само английски библиотеки и да ходят само в английски църкви и беше почти сигурно, че едната от тях или и двете рисуват по малко. Както каза и моят приятел, нищо вълнуващо или забележително нямаше да им се случи, дори и да обиколяха половината свят. Отвърнах поглед от тях, за да погледна отново нашата гъвкава испанка с полупритворените ѝ, изпълнени с неѝ очи и се усмигнах.

— Бедните — каза Джейн Хелиър с въздишка. — Но все пак смятам, че е глупаво да не положиш достатъчно усилия, за да изглеждаш възможно най-добре. Онази жена от Бонд Стрийт — Валънтайн, е наистина чудесна. Одри Денман често ходи при нея и видяхте ли я в „Стъпка надолу“? Направо е възхитителна в ролята на ученичката в първо действие. Макар Одри да е най-малко на петдесет. Всъщност случайно дочух, че даже приближавала шестдесетте.

— Продължете — каза мисис Бантри на доктор Лойд. — Обичам разказите за грациозни испански танцьорки. Това ми помага да забравя колко съм стара и дебела.

— Съжалявам — извинително рече доктор Лойд. — Но видите ли, всъщност тази история не е за испанката.

— Така ли?

— Да. Оказа се, че аз и моят приятел грешим. С испанската красавица не се случи нищо вълнуващо. Омъжи се за някакъв чиновник от една корабна агенция и когато напуснах острова, тя вече имаше пет деца и бе започнала да дебелее.

— Също като онова момиче на Израел Питърс — отбеляза мис Марпъл. — Тази, дете стана актриса и имаше толкова хубави крака, че ѝ дадоха да играе ролята на момче в пантомимата. Всички казваха, че няма да свърши добре, но тя се омъжи за едни търговски пътник и се подреди чудесно.

— Обичайната история — тихо промърмори сър Хенри.

— Не — продължи докторът. — Моята история е за двете английски дами.

— Значи с тях се е случило нещо все пак, така ли? — прошепна мис Хелиър.

— Да, с тях се случи нещо и то още на следващия ден.

— Да? — подкани го мисис Бантри.

— Когато излизах вечерта, от чисто любопитство хвърлих един поглед на хотелския регистър. Лесно открих имената им. Мис Мери Бартън и мис Ейми Дърант от Литъл Падъкс, Коутън Уиър, Бъкс. Тогава въобще не ми мина през ум колко скоро щях да се натъкна на притежателките на тези имена отново и то при такива трагични обстоятелства. На следващия ден с едни приятели се бяхме разбрали да идем на пикник. Трябваше да прекосим острова с автомобил и да обядваме на едно място наречено (доколкото си спомням, защото беше толкова отдавна) Лас Ниевес — закътан залив, където, ако ни се приискаше, можехме да се изкъпем. Надлежно следвахме тази програма, с изключение на това, че закъсняхме с тръгването и затова спряхме и си направихме пикник по пътя, след което продължихме към Лас Ниевес, за да се изкъпем преди чая. Когато приближихме плажа, изведнъж забелязахме огромна суматоха. Като че цялото население на малкото селище се бе събрало на брега. Още щом ни видяха, се втурнаха към колата и започнаха възбудено да обясняват. Испанският ни не беше много добър и ни бяха нужни няколко минути, докато схванем какво ни говорят, но накрая ги разбрахме. Две безразсъдни англичанки отишли да се къпят, но едната влязла прекалено навътре и там изглежда нещо ѝ се е случило. Другата тръгнала след нея и се опитала да я извади, но на свой ред и нейните сили я напуснали и тя също щяла да се удави, ако не се бил появил един мъж с гребна лодка, който изтеглил спасителката и спасяваната на брега. На последната вече не можело да се помогне. Веднага щом разбрах за какво става въпрос, разблъсках тълпата и се втурнах към брега. В първия момент не познах двете жени. Закръглената фигура в костюм от черно трико и прилепнала зелена гумена шапка за къпане не ми напомни нищо, когато вдигна поглед изпълнен с тревога. Беше коленичила до тялото на приятелката си и правеше някакви аматьорски опити за изкуствено дишане. Като ѝ казах, че съм лекар, тя въздъхна с облекчение. Разпоредих се веднага да иде в някоя от вилите, за да я

разтрият и да облече сухи дрехи. Една дама от нашата компания тръгна с нея. Аз от своя страна се заех с тялото на удавницата, но безрезултатно. Явно бе, че животът в него е угаснал, така че накрая бях принуден да се предам. Отидох при останалите в малката рибарска хижа и там трябваше да съобщя тъжната вест. Оцелялата бе облечена вече в собствените си дрехи и аз моментално разпознах в нея една от двете новодошли предната вечер. Тя прие тъжната новина съвсем спокойно — очевидно ужасът и шокът от цялата случка бяха надделели над личните чувства, колкото и възвишени да бяха те.

„Бедната Ейми — рече тя. — Бедната, клетата Ейми! С такова нетърпение очакваше къпането! А и плуваше толкова добре. Не разбирам. Какво мислите, че е станало, докторе?“

„Вероятно схващане. Ще ми разкажете ли как точно се случи?“

„Поплувахме известно време, бих казала двадесет минути. После аз реших да се прибирам, но Ейми каза, че ще влезе да се изкъпе още веднъж. Така и направи и изведнъж я чух да вика. Разбрах, че зове за помощ. Заплувах към нея възможно най-бързо и когато стигнах, тя все още бе на повърхността, но диво се вкопчи в мен и двете започнахме да потъваме. Ако не бе дошъл онзи мъж с лодката, аз също щях да се удавя.“

„Такива неща се случвай доста често — казах аз. — Да се спаси давец се не е лесна работа.“

„Това е ужасно — продължи мис Бартън. — Пристигнахме едва вчера и се наслаждавахме на слънцето и на малката ни ваканция. А сега това... тази ужасна трагедия!“

Поразпитах я тогава по-подробно за мъртвата, като ѝ обясних, че ще направя каквото мога за нея, но че испанските власти ще поискат пълна информация. Тя ми разказа с готовност. Мъртвата — мис Ейми Дърант — била нейна компаньонка и започнала работа при нея преди пет месеца. Двете се разбирали много добре, но мис Дърант почти не говорела за своите близки. От ранна възраст останала сираче и я отгледал един неин чичо. От двадесет и една годишна възраст сама започнала да си изкарва прехраната.

— Е, това бе всичко — завърши докторът. Замълча, после отново проговори, наблягайки на думите си: — И така, това бе всичко.

— Не разбирам — рече Джейн Хелиър. — Свършихте ли? Искам да кажа, много е трагично, но едва ли е... е, не е това, което аз

разбирам под „страшно“.

— Смятам, че има продължение — намеси се и сър Хенри.

— Да — потвърди доктор Лойд. — Има продължение. По същото време, видите ли, се случи нещо доста странно. Аз, разбира се, разпитах рибарите и другите хора за това, което са видели. Те все пак бяха очевидци. Една жена ми разказа нещо любопитно. Въобще не му обърнах внимание тогава, но по-късно си го припомних. Твърдеше, видите ли, че на мис Дърант ѝ нямало нищо, когато извикала. Другата доплувала до нея и, според тази жена, съвсем преднамерено натиснала главата на мис Дърант под водата. Както казах, не обърнах голямо внимание — беше толкова фантастична история, пък и нещата от брега изглеждат доста различно. Мис Бартън може да се е опитвала да предизвика загуба на съзнание у приятелката си, давайки си сметка, че хватката на обзетата от паника жена може да ги удави и двете. Разбирате ли, според разказа на испанката изглеждало като че ли... ами като че ли мис Бартън умишлено се е опитала да удави своята компаньонка. Както казах, тогава почти не обърнах внимание на тази история, припомних си я едва по-късно. Нашето най-голямо затруднение бе да открием нещо повече за тази жена — Ейми Дърант. Изглежда, че е имала роднини. Мис Бартън и аз прегледахме вещите ѝ. Намерихме един адрес и написахме писмо, но се оказа, че това било само стая, която тя наела, за да съхранява нещата си. Хазяйката не знаела нищо, видяла я само когато ѝ давала стаята. Мис Дърант отбелязала преди време, че все ѝ се е искало да си има собствено местенце, където да може да се завърне, когато пожелае. Имало малко хубави стари мебели и няколко подвързани броя на списание „Академично изкуство“, както и сандък, пълен с платове, купени по разпродажби, но никакви лични вещи. Споменала на хазайката си, че родителите ѝ са умрели в Индия, докато тя още била дете и че я отгледал един неин роднина, който бил пастор, но не уточнила дали той бил брат на майка и, или на баща ѝ, така че името му не беше ориентир. Не бих казал, че имаше нещо мистериозно, просто информацията беше недостатъчна. Сигурно има много самотни жени — горди и необщителни, които са в същото положение. Сред вещите ѝ в Лас Палмас открихме няколко снимки — доста стари и избледнели, подрязани, за да могат да паснат на рамките, в които бяха сложени, поради което върху тях липсваше името на фотографа. Намерихме и

един стар дагеротип^[2], който може да е бил на майка ѝ, или вероятно на баба ѝ. Тя била препоръчана на мис Бартън от две места. Мис Бартън беше забравила едното име, но след известни усилия си припомни другото. Оказа се на някаква дама, която тогава заминала да живее в чужбина, а именно в Австралия. Писахме ѝ, но отговорът, разбира се, дойде след доста време и мога да кажа, че когато пристигна, не ни бе от особена полза. Пишеше, че мис Дърант работела при нея като компаньонка и била много способна и приятна жена, ала тя не знаела нищо за личния ѝ живот, нито пък за роднините ѝ. Ето това е, както казах, наистина не е кой знае какво. Но тези две неща, взети заедно, събудиха моето безпокойство — Ейми Дърант, за която никой нищо не знаеше и необичайната история на испанката. Да, но ще добавя и трето — когато за пръв път се надвесвах над тялото, мис Бартън, докато се отдалечаваше към хижата, се обърна назад. На лицето ѝ бе изписано такова изражение, което бих определил като болезнен страх и мъчителна тревога.

Това изражение остана дълбоко запечатано в съзнанието ми. Тогава обаче не ми се стори необичайно. Отдадох го на скръбта ѝ по нейната приятелка, но видите ли, по-късно разбрах, че между тях нещата не са лежали на приятелска основа. Не е имало никаква всеотдайна привързаност, която да породии дълбока печал, в случай че едната от тях умре. Мис Бартън харесвала Ейми Дърант и била потресена от смъртта ѝ, но само толкова. Откъде тогава тази болезнена тревога? Този въпрос не спираше да ме занимава. Не можеше да съм изтълкувал погрешно този поглед. И почти против волята ми в моето съзнание започна да се оформя определен отговор. Ако предположим, че разказът на испанката е истина, ако предположим, че Мери Бартън умишлено и хладнокръвно се е опитала да удави Ейми Дърант? Успяла е да задържи главата ѝ под водата, докато се прави, че уж я спасява. На помощ идва лодка. А те двете са на един самотен и отдалечен плаж. И тогава се появявам аз — последното нещо, което тя очаква. Доктор! И то английски! Тя много добре знае, че има случаи, когато хора, престояли под вода доста повече време от Ейми Дърант, са били връщани към живот чрез изкуствено дишане. Но тя трябва да изиграе ролята си и си тръгва, оставяйки ме сам с нейната жертва, а като се обръща за един последен поглед, на лицето ѝ е изписан ужасен и

болезнен страх. Дали Ейми Дърант няма да оживее и да разкаже каквото знае?

— О! — възкликна Джейн Хелиър. — Сега вече съм под напрежение!

— Погледната от този ъгъл, цялата работа придоби зловещи очертания, а личността на Ейми Дърант стана още по-мистериозна. Коя беше тя? Защо една безлична и платена компаньонка ще бъде убивана от работодателката си? Какво се криеше зад тази съдбоносна плажна експедиция? Тя е била наета от Мери Бартън само преди няколко месеца. Мери Бартън я взела със себе си в чужбина и само ден след слизането му на брега се случила трагедията. А те и двете бяха обикновени, порядъчни и изискани англичанки! Казах си, че цялата тази работа е фантасмагория. Оставил се бях въображението да ме завладее.

— И нищо ли не направихте тогава? — попита мис Хелиър.

— Скъпа млада госпожице, какво можех да сторя? Нямах никакви доказателства. Повечето от свидетелите разказаха същата история като тази на мис Бартън. Бях изградил подозренията си, базирайки се на едно мимолетно изражение, което можеше да е и плод на въображението ми. Единственото, което можех да сторя и което сторих, бе да се погрижа да бъде направено възможно най-щателно проучване относно роднините на Ейми Дърант. Когато се върнах в Англия, се срещнах дори с нейната хазайка, а за резултата от тази среща вече ви разказах.

— Но все пак сте усещали, че нещо не е наред? — каза мис Марпъл.

Доктор Лойд кимна.

— През половината от времето се срамувах от себе си, задето мисля това. Кой бях аз, че да подозирам в престъпление и хладнокръвно убийство тази порядъчна английска дама с добри обноски? Положих голямо старание да се държа възможно най-топло с нея по време на краткия ѝ престой на острова. Помогнах ѝ с испанските власти. Направих всичко по силите си да помогна като англичанин на един сънародник в чужда страна, но все пак съм убеден, че тя усети моите подозрения и неприязън.

— Колко време остана тя там? — попита мис Марпъл.

— Мисля, че около две седмици. Мис Дърант бе погребана на острова и вероятно ще да е било десетина дни по-късно, когато мис Бартън се качи на кораб за Англия. Шокът я бил потресъл толкова силно, че тя чувствала, че няма да може да изкара тук зимата, както била планирала. Така поне каза.

— Изглеждаше ли разстроена? — попита мис Марпъл.

Докторат се поколеба.

— Е, не видях това да е повлияло на външния ѝ вид — изрече той предпазливо.

— А да е започнала да пълнее? — попита мис Марпъл.

— Знаете ли, странно е, че го казвате. Сега като се замисля, виждам, че сте права. Тя... да, наистина изглежда бе почнала да трупва килограми.

— Ужасно! — възкликна Джейн Хелиър и потръпна. — Все едно... все едно че е пиела кръвта на жертвата си!

— И все пак, от друга страна може би не бях справедлив към нея — продължи доктор Лойд. — Преди да замине, тя ми каза нещо, което ми разкри една съвсем нова посока на разсъждения. Мисля, че има хора с такъв тип съзнание, което реагира твърде бавно. На тези хора им трябва доста време да се пробудят и да осъзнаят чудовищността на стореното от тях. Това се случи вечерта преди нейното отпътуване от Канарските острови. Помолила ме беше да отида да я видя и много топло ми благодари за всичко, което бях направил, за да ѝ помогна. Аз, разбира се, се постарях да омаловажа нещата и казах, че съм направил най-естественото при създадите се обстоятелства и прочие. След което последва пауза, а после тя изведнъж ме попита:

„Мислите ли — рече тя, — че е възможно човек да бъде оправдан, задето е взел правосъдието в собствените си ръце?“

Отвърнах, че това е доста труден въпрос, но общо взето смятам, че не. Законът си е закон и всички ние трябва да го спазваме.

„Дори когато е безсилен?“

„Не ви разбирам добре.“

„Трудно е за обяснение, но би ли могъл човек да стори нещо, което се смята определено за нередно — дори за престъпление, макар и да е било продиктувано от основателна причина?“ Отвърнах сухо, че вероятно някои престъпници точно така са мислели и тя се смути.

„Но това е ужасно! — възропта тя. — Ужасно!“ — После с променен тон ме помоли да ѝ дам някакво приспивателно. Не можела да спи добре след — тя се поколеба — след онзи страховит шок.

„Сигурна ли сте, че това е причината? Че нищо друго не ви тревожи? Че нещо не ви тежи?“

„Да ми тежи? Че защо да ми тежи?“ — Гласът ѝ бе изпълнен с гняв и подозрителност.

„Понякога тревогата е причина за безсъние“ — казах незаангажирано аз.

Тя за момент като че ли се замисли.

„Тревога за бъдещето ли имате предвид, или тревога за миналото, което не може да бъде променено?“

„И двете.“

„Само дете няма никаква полза човек да се тревожи за миналото. Не можеш да върнеш... Ох, пък и какъв ли смисъл има? Човек не трябва да се замисля! Не трябва!“ Подписах ѝ слабо приспивателно и се сбогувахме. След като си тръгнах доста мислих върху думите, които бе казала. „Не можеш да върнеш...“ Какво? Или пък... кого? Смятам, че този наш последен разговор донякъде ме подготви за онова, което щеше да последва. Разбира се, не го очаквах, но когато то стана, не се изненадах. Защото, видите ли, Мери Бартън през цялото време ми правеше впечатление на добросъвестна жена — не на човек със слаби устои, а на жена с принципи, която би действала съобразно тях и която не би отстъпила, докато вярва в тях. Почудих се дали при последния ни разговор тя не бе започнала да се съмнява в собствените си убеждения. Зная, че думите ѝ ми подсказаха първите наченки на онова душевно терзание — угризенията на съвестта. Мястото на действието, което последва, бе в Корнуол — в един малък курорт, доста пуст по това време на годината. Сигурно е било... я да видим... в края на март. Научих за станалото от вестниците. Една дама отседнала в малък тамошен хотел — някоя си мис Бартън. Държала се доста странно и особено и това направило впечатление на всички. Нощем се разхождала нагоре-надолу из стаята си, мърморейки си сама и не оставяла хората в съседните стаи да спят. Един ден навестила викария и му казала, че има да му съобщи нещо изключително важно. Заявила, че е извършила престъпление. После, вместо да продължи, рязко станала и казала, че ще се отбие някой друг път. Викарият решил, че е

леко мръднала и не приел самообвиненията ѝ сериозно. Още на следващата сутрин открили, че тя отсъства от стаята си. Оставила бележка, адресирана до съдебния следовател. В нея пишело следното:

Опитах се вчера да говоря с викария и да му призная всичко, но не ми беше позволено. Тя не ми даде. Има само един начин, по който мога да изкупя вината си — живот срещу живот. Моят живот трябва да свърши така, както свърши нейният. И аз трябва да се удавя в дълбокото море. Вярвах, че постъпката ми е оправдана, сега обаче виждам, че не е било така. Ако искам Ейми да ми прости, трябва да отида при нея. Нека никой не бъде обвиняван за моята смърт.

Мери Бартън

Дрехите бяха намерени на брега, на едно усамотено заливче наблизко и изглеждаше съвсем ясно, че тя се е съблякла там, влязла е в морето и смело е заплувала към мястото, където се знае, че течението е опасно и може да те повлече надолу. Тялото не беше намерено и след време бе прието, че е умряла. Беше богата жена — оказа се, че имуществото ѝ възлиза на сто хиляди лири. Тъй като умряла, без да остави завещание, всичко отиваше при най-близките ѝ родственици — семейство нейни братовчеди в Австралия. Вестниците дискретно споменаха за трагедията на Канарските острови, като изтъкнаха хипотезата, че смъртта на мис Дърант разстроила разсъдъка на приятелката ѝ. При следствието бе издадено обичайното в тези случаи заключение: „Самоубийство вследствие временно умопомрачение“. И така завесата на трагедията на Ейми Дърант и Мери Бартън се спусна.

Последва дълга пауза, след което Джейн Хелиър тежко въздъхна.

— О, не трябва да спирате тук... точно на най-интересното място. Продължавайте!

— Но вижте, мис Хелиър, това не е роман с продължение, а история от реалния живот. А тези истории свършват там, където животът избере.

— Но аз не искам така — възпротиви се Джейн. — Искам да знам.

— Тук е мястото, където трябва да използваме ума си, мис Хелиър — обясни ѝ сър Хенри. — Защо Мери Бартън е убила компаньонката си? Това е загадката, която ни постави доктор Лойд.

— Добре де — започна мис Хелиър. — Може да я е убила по ред причини. Искам да кажа... о, не зная. Вероятно ѝ е действала на нервите или пък е била обзета от ревност, въпреки че доктор Лойд не спомена за мъж, но все пак на един кораб... е, знаете какво се говори за корабите и морските пътешествия.

Мис Хелиър замълча леко задъхана, а слушателите ѝ започнаха да осъзнават, че външният вид на чаровната ѝ главица далеч превъзхожда нейното съдържание.

— Аз имам доста предположения — рече мисис Бантри. — Но май ще трябва да се ограничи с едно. Е, аз смятам, че бащата на мис Бартън е натрупал всичките си пари, разорявайки бащата на Ейми Дърант и Ейми е решила да си отмъсти. О, не, точно обратното! Страшно досадно! Защо богатата работодателка ще убива бедната си компаньонка? Сетих се! Мис Бартън е имала по-млад брат, който се е застрелял от любов към Ейми Дърант. Мис Бартън е чакала своя час. Ейми се появява на хоризонта и мис Би я ангажира като компаньонка. Сетне я отвежда със себе си на Канарските острови и осъществява своето отмъщение. Как ви се струва това?

— Отлично — рече сър Хенри. — Само дето въобще не знаем дали мис Бартън е имала по-млад брат.

— Можем да направим такова заключение — каза мисис Бантри. — Ако не е имала по-млад брат, тогава няма мотив. Така че трябва да е имала такъв. Схващаш ли, Уотсън?

— Това е чудесно, Доли — каза съпругът ѝ. — Но е само догадка.

— Разбира се — отвърна мисис Бантри. — Само това можем да направим — да гадаем. Нямаме нищо, за което да се хванем. Продължи ти, скъпи, нека чуем твоята версия.

— Честно казано, не знам какво да мисля. Но смятам, че има нещо вярно в предположението на мис Хелиър, че са се спречкали заради мъж. Виж, Доли, вероятно е бил някой високопоставен църковен служител. Двете са му избродирали по нещо, например филон^[3] и той е предпочел първо този на Дърант. Можеш да си сигурна, че е било нещо такова. Забележи, че накрая е отишла при

свещеник. Тия жени все си загубват ума по някой красив пастор. Непрекъснато чуваме за такива неща.

— Мисля, че трябва да се опитам да обясня моето предположение малко по-прецизно — каза сър Хенри, — макар, признавам, това да е само догадка. Смятам, че мис Бартън изобщо си е била душевно болна. Подобни случаи се срещат по-често, отколкото можете да си представите. Манията ѝ се е засилила и тя започнала да вярва, че е неин дълг да отърве света от определени личности — вероятно от онези, които наричаме „жени с нещастни съдби“. За миналото на мис Дърант не се знае нищо, така че е много възможно то да е било минало на жена с „нещастна съдба“. Мис Бартън научава това и решава да я премахне. По-късно нечестивостта на постъпката ѝ започва да я тормози и тя е обхваната от угризения. Краят ѝ показва, че въобще не е била с всички си. А сега, мис Марпъл, признайте, че сте съгласна с мен!

— Боя се, че не съм, сър Хенри — отвърна мис Марпъл и извинително се усмихна. — Според мен нейният край показва, че е била много хитра и изобретателна жена.

Джейн Хелиър ги прекъсна, надавайки вик:

— О-о-о! Бях толкова глупава! Може ли да опитам да отгатна наново? Разбира се, това трябва да е било. Изнудване! Компаньонката е изнудвала другата жена. Само не разбирам защо мис Марпъл казва, че е било много умно от нейна страна да се самоубие. Това въобще не ми е ясно.

— А — възкликна сър Хенри, мис Марпъл, видите ли, явно знае точно такъв случай в Сейнт Мери Мийд.

— Все ми се присмивате, сър Хенри — укорително каза мис Марпъл. — Трябва да призная, че съвсем малко ми напомня за старата мисис Траут. Знаете ли, тя получавала пенсиите на три старици, починали в различни енории.

— Това вероятно е било изключително сложно и изобретателно престъпление — каза сър Хенри. — Но ми се струва, че не хвърля светлина върху настоящия проблем.

— Разбира се, че не — отвърна мис Марпъл. — На вас — не. Но някои от семействата бяха много бедни и пенсията щеше да бъде от голяма полза за децата. Зная, че за външен човек е трудно да го

разбере. Всъщност искам да кажа, че ключът е следният — една старица прилича на другите като нея.

— Е, и? — попита сър Хенри озадачен.

— Винаги обяснявам доста зле. Искам да кажа, че когато в началото доктор Лойд описа двете жени, той не е знаел коя е, а предполагам, че е било така и с другите в хотела. Щели са да го научат, разбира се, след някой и друг ден, но още на следващия едната се е удавила. Ако живата е казала, че е мис Бартън, едва ли някому би хрумнало, че може и да не е.

— Мислите, че... О! Разбирам... — бавно изрече сър Хенри.

— Има само един естествен път на разсъждения. Скъпата мисис Бантри преди малко тръгна по него. Защо богатата работодателка ще убива бедната си компаньонка? Обратното е много по-вероятно. Искам да кажа, че обикновено става така.

— Наистина ли? — намеси се сър Хенри. — Вие ме шокирате.

— Но, разбира се — продължи мис Марпъл, — тя е трябвало да носи дрехите на мис Бартън, а те сигурно са й били малко тесни и затова, гледано отстрани, се е създавало впечатление, че тя е напълняла. Точно затова зададох одеде този въпрос. Един джентълмен със сигурност ще си мисли, че дамата е напълняла, а не че дрехите са й отеснели, въпреки че и това не е казано по най-точния начин.

— Но ако Ейми Дърант е убила мис Бартън, какво печели тя от това? — попита мисис Бантри. — Не е можела вечно да крие измамата.

— Правила го е приблизително около месец-два — изтъкна мис Марпъл. — През това време навярно е пътувала, отбягвайки хората, които биха могли да я познаят. Това имах предвид, когато казах, че две дами на една и съща възраст много си приличат. Не смятам, че някой е забелязал разликата със снимката в паспорта — знаете какво представляват паспортите. Сетне през март тя отива в онова място в Корнуол, започва да се държи странно и привлича вниманието върху себе си, така че когато хората намират дрехите ѝ на брега и прочитат прощалното ѝ писмо, те не са стигнали до най-елементарното заключение.

— Което е? — попита сър Хенри.

— Няма го тялото — твърдо отвърна мис Марпъл. — Това щеше да ви избоде очите, ако нямаше толкова други неща, които да ви

отвличат вниманието, включително нейните подхвърляния за престъпление и разкаяние. Няма труп. Това беше най-значимият факт.

— Искате да кажете — започна мисис Бантри, — искате да кажете, че тя изобщо не се е разкайвала? Че също така... че не се е удавила?

— Не тя! — рече мис Марпъл. — Ето ви я пак мисис Траут. Беше много добра що се отнася до заблудите, но с мен си намери майстора. Вашата разкайваща се мис Бартън също ми е съвсем ясна. Удавила се, как не! Заминала е за Австралия, ако ме бива да отгатвам гатанки.

— Бива ви, мис Марпъл — обади се доктор Лойд. — Несъмнено ви бива. Но развързката отново ме изненада. Ах, като ударен от гръм бях тогава в Мелбърн!

— Това ли е финалното съвпадение, за което говорихте?

Доктор Лойд кимна.

— Да, за лош късмет на мис Бартън... или мис Ейми Дърант... наричайте я както искате. Работих за кратко като корабен лекар и когато слязохме в Мелбърн, първият човек, когото видях, докато се разхождах по улицата, беше удавницата от Корнуол. Тя разбра, че играта е свършила, поне що се отнася до мен и предприе една смела постъпка — довери ми се. Странна жена, предполагам напълно лишена от морални принципи. Била най-голямата в деветчленно семейство, всички ужасно бедни. Веднъж се обърнали за помощ към тяхна богата братовчедка в Англия, но тя им отказала, тъй като се била скарала с баща им. Отчаяно им трябвали пари, защото трите най-малки деца боледували и се нуждаели от скъпи лекарства. В този момент изглежда Ейми Бартън се решила на хладнокръвно убийство. Заминала за Англия, работейки по пътя като детегледачка, за да може да си плати билета. Успяла да постъпи на работа като компаньонка на мис Бартън, приемайки името Ейми Дърант. Наела стая и сложила в нея малко мебели, за да допълни новата си самоличност. Удавянето е било плод на моментно хрумване. Тя просто е чакала да ѝ се предостави някаква възможност. После изпълнила последното действие от драмата и се завърнала в Австралия. Не след дълго нейните братя и сестри наследили парите на мис Бартън в качеството си на най-близки роднини.

— Много дръзко и перфектно извършено престъпление — рече сър Хенри. — Може да се каже — идеалното престъпление. Ако мис

Бартън бе намерила смъртта си на Канарските острови, подозренията щяха да се насочат към Ейми Дърант и вероятно връзката ѝ със семейство Бартън скоро щеше да бъде открита. Но смяната на самоличността и двойното престъпление, както вие бихте го нарекли, в действителност я отървава. Да, идеалното престъпление.

— Какво стана с нея? — попита мисис Бантри. — Вие какво направихте по въпроса, доктор Лойд?

— Бях в много особено положение, мисис Бантри. Колкото до доказателства, както законът ги разбира, те все още бяха твърде недостатъчно. Също забелязах определени признаци, които, като медицинско лице, не мога да сбъркам — макар на вид тя да изглеждаше силна и енергична, на тази дама не ѝ оставаше още дълго да живее. Отидох с нея в дома ѝ и видях близките ѝ — много мило семейство, всички много привързани към най-голямата си сестра, неподозиращи, че тя може да е извършила престъпление. Защо да ги карам да страдат, след като нищо не можех да докажа? Никой не чу онова, което тази дама ми призна. Оставих природата да направи своето. Мис Ейми Бартън почина шест месеца след нашата среща. Често съм се чудил дали до последно не се е покаяна и е била все така жизнерадостна.

— Със сигурност — не — каза мисис Бантри.

— Мисля, че да — рече мис Марпъл. — Поне така бе с мисис Траут.

Джейн Хелиър леко потръпна.

— О — възкликна тя. — Беше много, много вълнуващо! Не ми стана съвсем ясно кой кого е удавил и какво общо има тази мисис Траут.

— Нищо, скъпа — каза ми Марпъл. — Това е просто една личност... не много приятна личност... от моето село.

— О! — отвърна Джейн. — От селото. Но нали на село никога нищо особено не се случва? — Тя въздъхна. — Сигурна съм, че трябва да си загубя ума, за да реша да живея на село.

---

[1] Туристически пътеводител, издаван от Карл Бадекър. — Б.пр.

↑

[2] Снимка, правена по остаряла вече технология върху метална плочка — Б.пр. ↑

[3] Широка наметка, носена от свещениците при определени церемонии. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ІХ

ЧЕТИРИМАТА ЗАПОДОЗРЕНИ

Разговорът се въртеше около неоткрити и останали безнаказани престъпления. Всички се изредиха да споделят своето мнение: полковник Бантри, пълничката му добродушна съпруга, Джейн Хелиър, доктор Лойд и дори възрастната мис Марпъл. Не се изказа единствено онзи, който, според останалите, бе най-вещият в тази област. Сър Хенри Клидъринг, бившият комисар от Скотланд Ярд, седеше мълчалив, сучейки мустак — или по-скоро поглаждайки го — леко усмихнат, като че ли се забавляваше с някаква своя мисъл.

— Сър Хенри — каза накрая мисис Бантри. — Ако не кажете и вие нещо, ще започна да крещя. Много ли са престъпленията, които остават ненаказани или не?

— Имате предвид заглавията във вестниците, мисис Бантри. „ПОРЕДНА ГРЕШКА НА СКОТЛАНД ЯРД“. И отдолу следва списък с неразрешени загадки.

— Чийто процент, предполагам, в действителност не е никак голям — каза доктор Лойд.

— Да, така е. Рядко се разгласяват и възхваляват успешните ни действия, но стотици престъпления биват разкривани, а извършителите им — наказвани. Но не това обсъждаме сега, нали? Когато говорим за неоткрити и неразкрити престъпления, става въпрос за две различни неща. В първата категория влизат тези, за които Скотланд Ярд въобще не научава, престъпления, за които дори не се знае, че са били извършени.

— Но предполагам, че не са много? — попита мисис Бантри.

— Така ли мислите?

— Сър Хенри! Нима искате да кажете, че са много?

— Мисля си — вгълбено произнесе мис Марпъл, — че броят им трябва да е голям.

Приятната възрастна дама, чийто вид излъчваше старомодно достолепие и невъзмутимост, говореше абсолютно спокойно.

— Да, мис Марпъл — рече полковник Бантри.

— Разбира се — продължи мис Марпъл, — има много глупави хора. Но каквото и да направят, те биват разкривани. Но има голям брой хора, които не са такива и човек го побиват тръпки като си помисли какво биха могли да направят, ако нямаха здрави и дълбоко вкоренени в съзнанието си принципи.

— Да — каза сър Хенри, — има много хора, които не са глупави. Колко пъти се е случвало едно престъпление да излезе наяве поради един дребен пропуск от страна на престъпника и всеки път човек си задава въпроса: „Ако не беше този пропуск, щеше ли някой някога да узнае?“

— Но това е много сериозно, Клидъринг — рече полковник Бантри. — Наистина много сериозно.

— Така ли?

— Ами как! Така е! Разбира се, че е сериозно.

— Казвате, че има престъпления, които остават ненаказани, но така ли е в действителност? Ненаказани от закона — може би, но причината и следствието не са подвластни на законите. Банално би било да се твърди, че всяко престъпление води след себе си определено наказание, но в същото време, по мое мнение, няма нищо по-вярно от това.

— Може би, може би — рече полковник Бантри. — Но това не намалява сериозността... на... ъ-ъ-ъ... сериозността... — той спря доста объркан.

Сър Хенри Клидъринг се засмя.

— Деветдесет и девет на сто от хората несъмнено мислят като вас — каза той. — Но знаете ли, от значение е не вината, а... невинността. Ето това много хора никога не ще схванат.

— Не разбирам — обади се Джейн Хелиър.

— Аз пък разбирам — рече мис Марпъл. — Когато мисис Трент откри, че от чантата и липсва половин крона, човекът, комуто това се отрази най-зле, бе нейната приходяща прислужница — мисис Артър. Разбира се, семейство Трент смятаха, че е тя, но понеже бяха добри хора и знаеха, че тя има многобройно семейство и съпруг, който пие, те... е, естествено не искаха да се стига до крайности. Но отношението им към нея се промени и не я оставяха да се грижи за къщата в тяхно отсъствие, което предизвика голяма промяна и у самата нея. Това се

отрази на мнението и на други хора. И тогава изведнъж се разбра, че виновна е гувернантката. Мисис Трент видяла през една врата отражението ѝ в огледалото. Чиста случайност, макар аз да предпочитам да го наричам провидение. Мисля, че точно същото има предвид и сър Хенри. Повечето хора биха се заинтересували кой е взел парите, но се оказа, че е бил най-малко вероятният човек — също като в детективските разкази! Ала единствената личност, за която това е било въпрос на живот и смърт, бе клетата мисис Артър, която нищо не бе сторила. Това имайте предвид, нали, сър Хенри?

— Да, мис Марпъл, съвсем точно ме разбрахте. В случая, който разказахте, вашата прислужница е извадила късмет, невинността ѝ е била доказана. Но някои хора цял живот се превиват под тежестта на подозрения, които са напълно безпочвени.

— Точно определен случай ли имате предвид, сър Хенри? — хитро го подпита мисис Бантри.

— Всъщност да, мисис Бантри — много любопитна случка. Смятахме, че е извършено убийство, но не успяхме да го докажем.

— С отрова, предполагам — прошепна Джейн Хелиър. — Такава, която не може да се определи.

Доктор Лойд неспокойно се размърда, а сър Хенри поклати глава.

— Не, скъпа госпожице. Нямахте никакви тайнствени отровни стрели като тези на южноамериканските индианци! Де да беше нещо такова! Но трябваше да се занимаваме с нещо далеч по-прозаично, всъщност толкова прозаично, че нямаше никаква надежда да изобличим извършителя на престъплението. Възрастен джентълмен паднал по стълбите и си счупил врата. Един от онези нещастни случаи, които стават всеки ден.

— Но какво всъщност се е случило?

— Кой би могъл да каже? — сви рамене сър Хенри. — Бил е бутнат отзад? Опъната връв в горния край на стълбите, отстранена след това внимателно? Никога не ще узнаем това.

— Но вие все пак мислите, че... че не е било случайно? И защо? — попита докторът.

— Това е доста дълга история, но... е, да, ние сме съвсем сигурни. Както казах, няма никакъв шанс да изобличим някого за това действие — уликите са твърде оскъдни. Но случаят има и друг аспект

— този, за който говорех. Видите ли, имаше четири души, които са могли да свършат тази работа. Единият е виновен, но другите трима са невинни. Ако не разберем истината, ужасната сянка на съмнението ще продължи да тегне и върху другите трима души.

— Мисля — рече мисис Бантри, — че ще е по-добре да ни разкажете вашата дълга история.

— В края на краищата, няма смисъл да я правя толкова дълга — каза сър Хенри. — Във всеки случай мога поне да посъкратя началото. Отнася се до една германска тайна организация — „Черната ръка“, нещо подобно на Камората или на това, което повечето хора си мислят, че тя представлява. Организация, чиято основна дейност са изнудването и тероризмът. Сформирала се е точно след войната и е достигнала удивителни размери. Много хора станали нейна жертва. Властите не успяха успешно да ѝ се противопоставят, тъй като тайните ѝ бяха ревниво пазени и беше почти невъзможно да се намери човек, който би могъл да бъде убеден да я предаде. В Англия не се знаеше много за нея, но в Германия тя оказваше парализиращ ефект върху хората. Накрая бе разтурена, а членовете ѝ — разпилени благодарение усилията на един човек, доктор Розен, който навремето беше важна фигура в тайните служби. Той станал неин член, проникнал в самата ѝ сърцевина и взел дейно участие, както вече казах, в нейното унищожение. Но вследствие на това той бил белязан и се сметнало за благоразумно да напусне Германия, във всеки случай поне за известно време. Дошъл в Англия, а ние бяхме писмено предупредени от берлинската полиция. С него проведохме разговор на четири очи. Той възприемаше участта си спокойно и примирено. Не хранеше съмнения относно бъдещето, което го очаква.

„Ще им падна в ръцете, сър Хенри — рече той. — Не се съмнявам в това. — Беше едър мъж с фини черти на лицето и много плътен глас, с леко гърлена интонация, която издаваше националността му. — Всичко е предрешено, но няма значение — аз съм готов. Знаех какъв риск поемам, когато се хванах с тази работа. Изпълних своята мисия. Организацията вече никога няма да бъде едно цяло. Но много нейни членове са на свобода и те ще отмъстят по единствения възможен за тях начин — като ме убият. Всичко е въпрос на време, но много ми се иска да се забавят колкото се може повече. Вижте, събирам и подготвям за печат някои много интересни материали —

резултатът от работата на живота ми. Бих искал, ако е възможно, да успея да завърша задачата си.“ Той говореше простичко, но с определена внушителност, която не можех да не адмирам. Казах му, че ще вземем всички възможни предпазни мерки, но той махна с ръка.

„Някой ден, рано или късно, ще ме пипнат — повтори той. — Когато този ден дойде, не искам да обвинявате себе си. Не се и съмнявам, че ще сте сторите всичко, което е по силите ви.“ После той продължи да ми излага намеренията си, които бяха съвсем прости. Беше решил да купи едно местенце в провинцията, където да живее на спокойствие и да може да продължи работата си. Накрая се спря на едно село в Съмърсет — Кингс Натън, отстоящо на десетина километра от най-близката гара, уединено и недокоснато от цивилизацията. Купи си много приятна вила с различни удобства и подобрения и заживя там щастливо и доволно. Домакинството му се състоеше от неговата племенница Грета, един секретар, някаква възрастна прислужница — германка, която предано му бе служила в продължение на близо четиридесет години и един приходящ градинар и момче за всичко, който бе родом от Кингс Натън.

— Четиримата заподозрени — тихо рече доктор Лойд.

— Точно така. Четиримата заподозрени. Няма кой знае колко още за разказване. В продължение на пет месеца животът в Кингс Натън си течал спокойно и тогава ударът бе нанесен. Една сутрин доктор Розен паднал по стълбите. Открили го половин час по-късно вече мъртъв. По времето, по което трябва да се е случило нещастиято, Гертруд била в кухнята, а вратата ѝ била затворена и тя нищо не чула — така ни каза. Фройлайн Грета садяла в градината някакви луковици — отново по нейните думи. Градинарят Добс бил в малкия сайвант с градинарски принадлежности, където похапвал — така твърди той. А секретарят излязъл да се поразходи и отново имаме само неговата дума. Никой нямаше алиби, никой не можеше да подкрепи историята на другите. Но е сигурно едно — външен човек не е могъл да го извърши, защото в малкото селце Кингс Натън чужденецът би бил забелязан със сигурност. Заключени били и предната и задната врата, а всеки член от домакинството разполагал с ключ. И така, както виждате, кръгът на заподозрените се стеснява до тези четиримата. И все пак всички като че ли са извън подозрение: Грета е дете на собствения му брат, Гертруд му е служила вярно в продължение на четиридесет години, Добс

никога не е напуснал Кингс Натън, а Чарлс Темпълтън — секретарят му...

— Да — рече полковник Бантри. — Той какво? На мен ми се вижда подозрителен. Какво знаете за него?

— Именно това, което знаех за него, го изключваше напълно от подозрение... поне тогава — каза мрачно сър Хенри. — Видите ли, Чарлс Темпълтън беше един от моите хора.

— О! — възкликна полковник Бантри силно изненадан.

— Да, исках да имам там свой човек, но в същото време не желаех да тръгнат приказки из селото. Розен наистина имаше нужда от секретар и аз предложих за тази работа Темпълтън. Той е джентълмен, говори гладко немски и като цяло е много способен мъж.

— Но тогава кого подозирате? — попита мисис Бантри учудено. — Всички те ми се струват... ами, неподходящи.

— Да, така изглежда. Но можете да погледнете на нещата и от друг ъгъл. Фройлайн Грета му беше племенница, прекрасно момиче, ала войната неведнъж ни е доказвала, че брат може да се обърне срещу сестра, баща срещу сина си и така нататък, а най-прекрасните и най-мили млади девойки вършат често най-удивителни неща. Същото се отнася и за Гертруд, а и знае ли човек какви други неща са изиграли роля в нейния случай. Може би кавга с господаря, натрупано негодувание, подсилено още повече от дългите години на предана служба. Възрастни жени от този тип могат понякога да бъдат удивително жестоки. А Добс? Наистина ли е извън подозрение само защото няма връзка със семейството? Парите могат да направят много. Добс по някакъв начин може да е бил купен и вербуван. Защото едно нещо е ясно — съобщението или заповедта трябва да са дошли отвън. Иначе защо са чакали пет месеца? Не, агентите на организацията вероятно не са бездействали. Не докрай убедени в предателството на Розен, те са изчакали, докато се установи с абсолютна сигурност, че провалът е негово дело. И тогава, когато всички съмнения са отпаднали, трябва да са изпратили своето съобщение до внедрения в къщата техен агент. Съобщението е гласяло: „Убий!“

— Отвратително! — възкликна Джейн Хелиър и потръпна.

— Но как е дошло съобщението? Това именно се опитвах да си изясня — единствения ключ към загадката. По някакъв начин трябва да са се свързали и влезли в контакт с един от тези четирима души.

Нямаше да има никакво забавяне — знаех го — веднага щом заповедта пристигнеше, щеше да бъде изпълнена. Това бе много характерно за „Черната ръка“. Заех се да изясня този въпрос. Подходих към него подчертано педантично, както може би ще ви се стори. Кой беше идвал във вилата нея сутрин? Не изключих никого. Това е списъкът — той извади от джоба си плик и си избра един лист от неговото съдържание.

Месарят — донесъл овнешки врат. Проучен и оставен извън подозрение.

Помощник бакалинът — донесъл пакет царевично брашно, два фунта захар, масло и кафе. Също проверен и изключен от подозрение.

Пощальонът — донесъл два рекламни проспекта за фройлайн Розен, писмо за Гертруд, но не от чужбина, три писма за доктор Розен, едното с чуждестранна марка и две писма за мистър Темпълтън, едното също изпратено от чужбина.

Сър Хенри замълча, а след това извади пакет документи от плика.

— Може би ще ви е интересно сами да им хвърлите по един поглед. Събрал съм ги както от различни хора, замесени в случая, така и от кошчетата за смет. Едва ли е нужно да ви казвам, че са били проверявани от експерти за симпатично мастило и прочие. Оттук не можа да излезе нищо вълнуващо.

Всички се събраха около него, за да ги разгледат. Проспектите съответно бяха от един пепиниерист^[1] и една известна лондонска фирма за кожи. Двете сметки за доктор Розен бяха от Англия — едната за градински семена, а другата от лондонска фирма за канцеларски принадлежности. В писмото, адресирано до него, пишеше следното:

Скъпи Розен, точно се върнах от дома на доктор Хелмут Спат. Онзи ден видях Едгар Джаксън. Той и Еймъс Пери току-що се бяха прибрали от Тсингтау и Правдивостта изисква да заявя, че не им завиждам за пътуването. Искам по-скоро да получа вести от теб. Както казах и преди: „Пази се от онази личност!“ Знаеш кого имам предвид, дори и да не си съгласен.

Далия

— Почтата на мистър Темпълтън се състоеше от тази сметка, която, както виждате, представлява отчет на неговия шивач и едно писмо от приятел в Германия — продължи сър Хенри. — За нещастие скъсал е писмото, докато се е разхождал. Накрая се сдобихме и с писмото до Гертруд.

Скъпа мис Шварц, надявам се доста вие може да дойде до събирането в петък вечер, викарият казал, че се надява, че ще дойдете — всички са добре дошли. Рецептата за шунката беше много добре и аз благодаря за нея. Надявам се писмото да ви завари в добро здраве и че ще ви видим в петък, оставам — искрено ваша:

Ема Грийни

Доктор Лойд се подсмихна, докато четеше писмото, а също и мисис Бантри.

— Мисля, че второто писмо не подлежи на обсъждане — каза той.

— И аз така си помислих — рече сър Хенри. — Но направих необходимото да се уверя, че наистина съществуват мисис Грийн и Църковното дружество. Нали знаете, от предпазливост никой не е пострадал.

— Това повтаря винаги и нашата приятелка мис Марпъл — каза доктор Лойд и се усмихна. — Замечтахте се, мис Марпъл. Какво замисляте?

Мис Марпъл трепна.

— Ама че съм глупава — рече тя. — Тъкмо се чудех защо думата „Правдивост“ в писмото до доктор Роузън е изписана с главно „П“.

Мисис Бантри вдигна писмото.

— Вярно — обади се тя. — О!

— Да, скъпа — каза мис Марпъл. — Мислех, че ще забележите това!

— В това писмо определено се долавя някакво предупреждение — рече полковник Бантри. — Първото нещо, което привлече вниманието ми. По-наблюдателен съм, отколкото предполагате. Да, определено има предупреждение... но към кого?

— Има интересни подробности около това писмо — намеси се и сър Хенри. — Според Темпълтън доктор Розен го отворил на закуска и му го подхвърлил, казвайки, че въобще не бил чувал за такъв мъж.

— Ама не е бил мъж — каза Джейн Хелиър. — Подписано е „Далия“.

— Трудно е да се каже точно как е — вметна доктор Лойд. — Може да е било и Далий, но определено прилича повече на „Далия“. Но ми прави впечатление фактът, че почеркът е мъжки.

— Знаете ли, това е интересно — каза полковник Бантри. — Това, че го е хвърлил над масата по този начин, правейки се, че нищо не знае. Искал е да види нечия реакция, но чия... на момичето? Или на мъжа?

— А защо не е и на готвачката? — предположи мисис Бантри. — Тя може да е била в стаята, за да поднесе закуската. Но това, което не разбирам, е... изключително странно... — Тя се намръщи над писмото.

Мис Марпъл се приближи до нея. Протегна пръст и докосна листа. Двете си зашушукаха.

— Но защо секретарят е скъсал другото писмо? — попита изведнъж Джейн Хелиър. — Изглежда... о! Не знам. Изглежда... странно! И защо ще получава писма от Германия? Въпреки, разбира се, че ако е извън подозрение, както вие казвате...

— Но сър Хенри не е казал това — бързо рече мис Марпъл и вдигна поглед, прекъсвайки тихото си съвещание с мисис Бантри. — Той каза четирима заподозрени. Това значи, че включва и мистър Темпълтън. Права съм, нали, сър Хенри?

— Да, мис Марпъл. Горчивият ми опит ме е научил на едно — никога не казвай, че някой е извън подозрение. Току-що ви изложих причините защо другите трима може, в края на краищата, да се окажат виновни, дори и да изглежда неправдоподобно. Не приложих на времето същия принцип спрямо Чарлс Темпълтън. Но накрая трябваше да го направя, прилагайки правилото, за което току-що ви споменах. Принуден бях да призная следното: всяка армия, всяка флота, всяка полиция има в редиците си известен брой предатели, истина, която никак не ни се ще да признаем. Така че аз безпристрастно подложих на проверка положението на Чарлс Темпълтън. Често си задавах същия въпрос, който постави и мис Хелиър. Защо единствен той от цялата

къща не можеше да предостави писмото, което беше получил, и то писмо с германска марка? И от къде на къде ще получава писма от Германия? Този последен въпрос звучеше съвсем невинно и аз всъщност си позволих да му го задам. Отговорът му бе съвсем прост. Сестрата на майка му била омъжена за германец, а писмото било от неговата германска братовчедка. И така научих нещо, което не ми беше известно — Чарлс Темпълтън имал роднински връзки с германци. А това определено го постави в списъка на заподозрените. Той беше мой човек. Момък, когото винаги бях харесвал и комуто можех да се доверя, но справедливостта изисква да призная, че той оглави списъка. Но ето сега... не съм сигурен! Не зная... И по всяка вероятност никога няма да узная. Тук не става дума за наказание на убиеца. Говорим за нещо, което на мен ми се струва сто пъти по-важно. Може би за разбиването на кариерата на един почтен човек... само заради едно съмнение... съмнение, което обаче не можех да пренебрегна.

Мис Марпъл се покашля и тихо каза:

— Тогава, сър Хенри, ако правилно ви разбирам, за вас мистър Темпълтън е главният заподозрян?

— В известен смисъл — да. Хипотетично това трябва да се отнася и за останалите трима, но не в същата степен, за тях случаят не е такъв. Да вземем например Добс — може да се каже, че го подозирам, но в действителност от това името и кариерата му няма да пострадат. В селото и представа си нямат, че смъртта на стария доктор Розен не е в резултат на нещастен случай. Репутацията на Гертруд ще пострада малко повече. Например това ще доведе до промяна в отношението на фройлайн Розен към нея, но за Гертруд вероятно това не е от голямо значение. Колкото до Грета Розен — е, тук се натъкваме на едно затруднение. Грета е симпатично момиче, Чарлс Темпълтън е красив млад мъж. В продължение на пет месеца те са живели заедно, при това лишени от компания отвън. И неизбежното станало. Влюбили се един в друг, макар да не са стигнали до мига, в който гласно да признаят този факт. И така, идва нещастиято. Оттогава изминаха три месеца и ден-два след като се прибрах оттам, бях посетен от Грета Розен. Тя беше продала вилата и си заминаваше за Германия, след като най-сетне бе уредила делата на чичо си. Дойде лично при мен, макар да знаеше, че се бях пенсионирал, защото искаше да ме види във връзка с наистина личен въпрос. Известно време говореше с

недомлъвки, но накрая си каза всичко. Какво съм мислел аз? От това писмо с германската марка... много, много се тревожела... но защо Чарлс го е скъсал? Дали всичко било наред? Разбира се, трябвало да е така! Естествено, тя му вярвала, но... ох! Само да знаела истината! Да знаела истината със сигурност! И виждате ли сега? Същите притеснения — да искаш да вярваш, но да се прокрадват и ужасни подозрения. Дълбоко в себе си да си убеден в невинността на някого, но въпреки това да се съмняваш. Говорих с нея съвсем откровено и я помолих в замяна и тя да бъде честна с мен. Попитах я дали обича Чарлс и какви са неговите чувства към нея.

„Мисля, че се обичаме — каза тя. — О, да, зная, че е така. Бяхме толкова щастливи. Дните, прекарани заедно, ни носеха толкова радост! И двамата знаехме, че се обичаме... знаехме го. Нямаше защо да бързаме, времето беше пред нас. Някой ден той щеше да ми признае, че ме обича, а аз щях да му отвърна със същото... ах! Но сега се досещате, че нещата се промениха. Между нас се изпречи черен облак и двамата сме в голямо затруднение. Когато се срещнем, не знаем какво да си кажем. Вероятно с него е същото. Всеки от нас си казва: «Ех, да бях сигурен!» Ето затова, сър Хенри, умолявам ви да ми кажете: «Можете да сте сигурни, че който и да е убил чичо ви, то това дело не може да се припише на Чарлс Темпълтън.» Кажете ми го! О, кажете ми го! Моля ви... моля ви!“

— Проклятие! — продължи сър Хенри, като стовари силно юмрук върху масата. — Не можех да кажа това. А те двамата щяха да започнат да изстиват един към друг, щеше да ги раздели невидимият призрак на подозрението. Призрак, който не можеш лесно да прогониш. — Той се облегна в креслото си, а лицето му прие уморен и помръкнал вид. Едни-два пъти унило поклати глава.

— И сега вече нищо не можем да сторим, освен ако... — той се изправи отново в креслото си, а по лицето му пробяга една лукава усмивчица, — ... освен ако мис Марпъл не ни помогне. Ще можете ли, мис Марпъл? Знаете ли, имам усещането, че онова писмо е тъкмо по вашата част. Писмото от Църковното дружество. Тази работа не ви ли напомня за нещо или някого, така че да хвърли светлина по нашия въпрос? Не можете ли да сторите нещо, за да помогнете на двама безпомощни млади хора, които искат да бъдат щастливи?

В молбата му, освен шегата, се долови и нотка на сериозна загриженост. Напоследък беше подобрил мнението си за умствените способности на тази крехка стара мома с викторианско достолепие. Хвърли поглед към нея, а в очите му се четеше нещо като надежда.

Мис Марпъл се покашля и приглади дантелата си.

— Наистина малко ми напомня за Ани Поултни — призна тя. — Разбира се, писмото е съвършено ясно за мен и за мисис Бантри. Нямам предвид писмото от Църковното дружество, а другото. Живели сте толкова дълго в Лондон, сър Хенри, и тъй като не сте били градинар, вероятно не ви е направило впечатление.

— А? — попита сър Хенри. — Какво да ми направи впечатление?

Мисис Бантри протегна ръка, за да вземе рекламния проспект. Отвори го и зачете с удоволствие на глас:

— „Доктор Хелмут Спат“ — светловиолетови цветове, много нежно цвете, но с изключително дълго и твърдо стебло. Лесно за подрязване и много подходящо за градинска декорация, с необикновена и поразителна красота. „Едгар Джаксън“ — красиво оформен, подобен на хризантемата цвят с ярка керемиденочервена оцветка. „Еймъс Пери“ — яркочервена, изключително подходяща за украса. „Гсингтау“ — искрящо оранжевочервено, ярко градинско растение с дълъг живот след откъсване. „Правдивост“...

— С главно „П“, нали си спомняте? — промърмори мис Марпъл. — „Правдивост“ — с розово-бели оттенъци, съвършено оформен цвят.

Мисис Бантри захвърли проспекта и каза с изключително разпален глас:

— Видове гергини!

— А първите им букви изписват думата „смърт“ — поясни мис Марпъл.

— Но писмото е било до самия доктор Роузън — възрази сър Хенри.

— Това е тънкият момент — каза мис Марпъл. — Това, заедно с предупреждението. Какво би направил той, ако получи писмо от някого, когото не познава, изпъстрено с имена, които нищо не му говорят. Ха, разбира се, че ще го подхвърли на секретаря си.

— Значи в края на краищата...

— О, не! — възкликна мис Марпъл. — Не е секретарят. Ето затова е свършено ясно, че не е бил той. Той никога не би оставил това писмо да бъде намерено, ако е виновен. И също така не би унищожил писмото, адресирано до него и с германско клеймо върху му. Наистина неговата невинност, ако ми позволите да кажа така, направо сияе.

— Тогава кой...?

— Е, изглежда ясно, доколкото изобщо едно нещо на този свят може да бъде ясно. На масата по време на закуска е седяла и друга личност и тя вероятно, а и съвсем естествено при дадените обстоятелства, е протегнала ръка, взела е писмото и го е прочела. Така е било. Помнете, че със същата поща тя е получила рекламен проспект за градинари...

— Грета Розен — бавно изрече сър Хенри. — Но тогава нейното посещение при мен...

— Господата не проявяват достатъчно прозорливост относно тези неща — каза мис Марпъл. — И боя се, често си мислят, че ние, възрастните жени, сме... е, стари злоби, но не виждат нещата, които ние виждаме. Но ето на! За нещастие човек познава твърде добре чертите на хората от своя пол. Не се и съмнявам, че между тях стои преграда. Младият мъж внезапно и необяснимо е охладнял към нея. Чисто инстинктивно той я подозира и не може да прикрие това. И наистина смятам, че нейното посещение при вас е било с цел малко да позлорадства. В действителност не я е заплашвала опасност, но просто е направила всичко възможно, за да затвърди докрай подозренията ви към бедния мистър Темпълтън. Преди нейното посещение не сте били напълно убеден във вината му.

— Сигурен съм, че не нейните думи станаха причина за засилване на подозрението ми... — започна сър Хенри.

— Господата — спокойно продължи мис Марпъл — не проявяват достатъчно прозорливост относно тези неща.

— А това момиче... — И той спря. — Извършва хладнокръвно убийство и се измъква безнаказано!

— О, не, сър Хенри — започна мис Марпъл. — Не безнаказано. И двамата не вярваме в това. Спомнете си какво казахте наскоро! Не. Грета Розен няма да избегне наказанието. Първо, тя е попаднала в обществото на съмнителни хора — изнудвачи и терористи — от които

не би могла да очаква нищо добро, а и вероятно ще я доведат до лош край. Както казахте, човек не бива да си губи времето в мисли за виновните... важни са невинните. Мистър Темпълтън, смея да кажа, ще се ожени за тази своя германска братовчедка. Това, че е скъсал писмото й... о, изглежда подозрително... като използвам думата в доста по-различно значение, различно от значението, което влагахме в нея тази вечер. Той донякъде се е боял да не би другото момиче да забележи писмото и да поиска да го види. Да, мисля, че тук може би става въпрос за малка любовна история. После идва ред на Добс, въпреки че, както казахте, смея да забележа, станалото не би го засегнало особено. Неговите закуски са може би единственото, което му се върти в главата. И най-сетне бедната стара Гертруд, тази, дете ми напомня за Ани Поултни. Клетата Ани Поултни! Подозираха я, че е унищожила завещанието на мис Лам след петдесет години вярна служба, въпреки че нямаше доказателства. Това разби вярното сърце на клетото създание, а после, след нейната смърт, завещанието излезе на бял свят — оказа се, че било в тайник в кутийка за чай, където старата мис Лам го поставила за по-сигурно. Но за бедната Ани бе твърде късно. Ето защо толкова се притеснявам за клетата стара германка. Старите хора лесно могат да бъдат огорчени. Повече ми е жал за нея, отколкото за мистър Темпълтън, който е млад и красив и явно любимец на жените. Ще й пишете, нали, сър Хенри, просто за да я уведомите, че невинността й е извън всякакво съмнение. Любимият й стар господар е мъртъв и тя без съмнение се терзае и чувства, че е под подозрение в... о, подобни мисли трудно се понасят!

— Ще й пиша, мис Марпъл, — каза сър Хенри и я погледна с любопитство. — Знаете ли, никога няма да мога да ви разбера напълно. Вашето мнение винаги се различава от очакванията ми.

— Боя се, че моето мнение е доста скромно — каза кротко мис Марпъл. — Аз почти не съм излизала от Сейнт Мери Мийд.

— И все пак вие разрешихте случай, който спокойно може да се нарече международна афера — каза сър Хенри. — Защото вие наистина го разрешихте, убеден съм в това.

Мис Марпъл поруменя и леко вирна брадичка.

— Мисля, че получих добро образование за времето си. Сестра ми и аз имахме германска гувернантка — една фройлайн. Много сантиментално създание. Научи ни на езика на цветята — забравено в

днешно време изкуство, но пък безкрайно интересно. Жълтото лале например значи „безнадеждна любов“, докато китайската астра значи „припадам от ревност в нозете ти“. Онова писмо беше подписано с „Далия“, което, доколкото си спомням, е „гергина“ на немски и това, разбира се, мигновено изясни всичко. Ще ми се да си спомня значението на гергината, но уви, то ми се изплъзва. Паметта ми не е това, което беше.

— Във всеки случай не значи „смърт“.

— Да, наистина. Ужасно, нали? Много тъжни неща има по света.

— Така е — каза с въздишка мисис Бантри. — Цяло щастие е, че човек има своите цветя и своите приятели.

— Забележете, нас ни слага на второ място — рече доктор Лойд.

— Един мъж всяка вечер ми пращаше в театъра лилави орхидеи — унесено продума Джейн.

— „Копнея за вашите ласки“ — това значи — отбеляза жизнерадостно мис Марпъл.

Сър Хенри се покашля някак странно и извърна глава.

Мис Марпъл внезапно възкликна.

— Спомних си! Гергините означават „Предателства, тайни кроежи“.

— Чудесно! — рече сър Хенри. — Направо прекрасно. — И въздъхна.

---

[1] Човек, занимаващ се с разсади на дървета и храсти. — Б.пр. ↑

ГЛАВА X

ТРАГЕДИЯ ПО КОЛЕДА

— Имам оплакване — каза сър Хенри Клидъринг. Очите му кротко заблестяха, докато отглеждаше присъстващите. Протегнал крака, полковник Бантри се мръщеше на камината, сякаш тя беше провинил се на парад войник. Съпругата му скришом хвърляше бързи погледи към каталога с луковици, който беше пристигнал с последната поща. Доктор Лойд зяпаше с открито възхищение Джейн Хелиър, а тази красива млада актриса замислено съзерцаваше лакираните си в розово нокти. Само възрастната стара мома — мис Марпъл, която седеше изпъната като свещ, насочи бледите си сини очи към сър Хенри и в отговор на неговия поглед в тях заиграха весели пламъчета.

— Оплакване? — измърмори тя.

— Дори много сериозно оплакване. Тук сме шест човека с по трима представители от всеки пол и аз протестирам от страна на онеправданите мъже. Тази вечер чухме три истории, всяка от които разказана от мъж! Протестирам срещу това, че дамите не са изпълнили своята част от уговорката!

— О! — възкликна възмутено мисис Бантри. — Сигурна съм, че това не е вярно. Ние ви изслушвахме и давахме своята крайно интелигентна преценка. Проявихме най-правилния подход, присъщ на жените, като не искахме да заставаме в центъра на вниманието!

— Отлично извинение — каза сър Хенри. — Но няма да се отървете толкова лесно. Освен това имаме добрия пример на „Хиляда и една нощ“. Така че, Шехеразада, в атака!

— За мен ли говорите? — попита мисис Бантри. — Но аз не зная какво да ви разкажа. Никога не съм била свидетелка на кървави загадки.

— Не държа особено много на кръвта — отвърна сър Хенри. — Но съм сигурен, че все една от вас трите си има своя любима загадка. Хайде, например вие, мис Марпъл — „Странното съвпадение в случая

с чистачката“ или „Загадката от енорийската селянка“. Не ме разочаровайте от Сейнт Мери Мийд.

Мис Марпъл поклати глава.

— Нищо, което би било от интерес за вас, сър Хенри. Разбира се, имаме си нашите малки загадки — например онзи джил чистени скариди, дето изчезна толкова непонятно, но това няма да ви заинтересува, защото отговорът се оказа толкова банален, макар да хвърли доста светлина върху човешката природа.

— Научихте ме безумно да обичам човешката природа — важно каза сър Хенри.

— А вие, мис Хелиър? — попита полковник Бантри. — Сигурно имате някое интересно преживяване?

— Да, наистина — додаде и доктор Лойд.

— Аз ли? — рече Джейн. — Искате да кажете... искате от мен да ви разкажа нещо, което ми се е случило?

— На вас или пък на някой от вашите приятели — поправи я сър Хенри.

— О! — възкликна Джейн неопределено. — Не мисля, че изобщо някога ми се е случвало нещо... искам да кажа, поне не от този род. Разбира се, цветя или странни послания... но това е присъщо на мъжете, нали? Не мисля... — тя спря и като че ли потъна в размисъл.

— Виждам, че ще се наложи да изслушваме епопеята за скаридите — каза сър Хенри. — Хайде тогава, мис Марпъл!

— Много ви харесва тази шега, сър Хенри. Случаят със скаридите е чиста глупост, но като се замислих, наистина се сетих за един нещастен случай... дори не точно инцидент, а нещо много по-сериозно — трагедия. И аз донякъде бях въввлечена в нея. Ала никога не съм съжалявала за това, което сторих... не, никога не съм съжалявала. Обаче не се случи в Сейнт Мери Мийд.

— Разочарован съм — каза сър Хенри. — Но ще се постарая да го преглътна. Знаех си, че ще оправдаете доверието ни.

Той се настани, готов да слуша, а мис Марпъл леко порозовя.

— Дано успея да я разкажа както трябва — притеснено изрече тя. — Боя се, че съм склонна да се изразявам непоследователно. Човек се отклонява от темата, макар и несъзнателно. А и е толкова трудно да представиш фактите в тяхната точна последователност. Всички вие ще трябва да сте търпеливи към мен, ако разказвам историята си

разхвърляно. Тя се случи преди доста време. Както казах, няма нищо общо със Сейнт Мери Мийд. Всъщност случи се в Хидро^[1]...

— Искате да кажете в някой хидроплан? — попита Джейн, ококорила очи.

— Не познахте, скъпа — обади се мисис Бантри и поясни, а сетне и съпругът ѝ даде своя принос в обяснението:

— Отвратителни места са тези бани... абсолютно противни! Трябва да ставаш рано и да пиеш гадна на вкус вода. Пълно е с бабички, разположили се навсякъде, разправящи гнусни клюки. Боже, като си помисля...

— Хайде, Артър — спокойно се намеси мисис Бантри. — Знаеш, че баните много ти помогнаха.

— Пълно е с бабички, седнали да плетат интриги — изсумтя полковник Бантри.

— Боя се, че това е така — каза мис Марпъл. — Самата аз...

— Скъпа мис Марпъл — извика ужасен полковникът. — Нито за миг не съм искал...

Порозовяла, мис Марпъл го спря с лек жест на ръката.

— Но е така, полковник Бантри. Само че аз исках да кажа следното. Нека събера мислите си. Да. Както вие казахте, плетат интриги... е, наистина го правят. А хората никак не харесват това — особено младите. Моят племенник, който пише книги — вярвам, много умни — беше доста ожесточен срещу това да накърняваш доброто име на хората без ни най-малки доказателства. Колко било пошло и така нататък. Но моето мнение е, че нито един млад човек не спира, за да помисли, дори не подлага фактите на проверка. Със сигурност най-важното при тези случаи е следното: колко често зад клюките, както ги наричате вие, се крие истина? И както вече казах, ако младите наистина преценяваха добре фактите, щяха да открият, че истината преобладава в девет от всеки десет случая. Именно това ядосва най-вече хората.

— Дръзко предположение — каза сър Хенри.

— Не, не е това, ни най-малко! Говоря от гледна точка на практиката и опита. Чувала съм, че ако на един египтолог покажете едно от онези странни малки бръмбарчета, той може да ви каже само като го погледне и пипне от кой век преди Христа е или пък дали става въпрос за бирмингамска имитация. И невинаги може да ви обясни

точно как го отгатва. Той просто знае. Цял живот се е занимавал с такива работи. Именно това се опитвам да ви кажа (при това много нескопосно, зная). Тези, които моя племенник нарича „безполезни жени“, разполагат с доста свободно време и основният им интерес обикновено са хората. Така че видите ли, те се превръщат в онова, което човек нарича експерти. А да вземем съвременните млади хора — те говорят много свободно за неща, които по мое време дори не се споменаваха, но от друга страна пък съзнанието им е страшно чисто. Вярват във всичко и всеки. И ако човек се опита да ги предупреди, дори съвсем деликатно, те казват, че си с остаряло мислене и че главата ти е като мивка, така казват.

— В края на краищата — рече сър Хенри — какво й е толкова лошото на една мивка?

— Това казвам и аз — нетърпеливо се обади мис Марпъл. — Това е най-необходимото нещо в един дом, но, разбира се, като предмет е твърде прозаичен. Трябва да призная, че аз също имам чувства като всеки друг и понякога съм била жестоко наранявана от недомислени забележки. Зная, че господата не се интересуват от домакински работи, но трябва да спомена моята прислужница Етел — много симпатично момиче, внимателно във всяко едно отношение. Веднага щом я видях, разбрах, че е от същия тип като Ани Уеб и дъщерята на бедната мисис Брут. Ако й падне сгода, тогава дали нещо е твое или мое за нея ще е без значение. Така че я уволних още същия месец и й дадох писмена препоръка, казвайки, че е честна и прилежна, но предупредих насаме старата мисис Едуардс да не я взема. А моят племенник, Реймънд страшно се разсърди и каза, че не бил чувал за по-долна постъпка — точно така каза — долна. Да, ама тя отиде при лейди Аштън, която не се чувствах длъжна да предупреждавам и какво стана? Изрязала всичката дантела от бельото и задигнала две диамантени брошки, а самата тя изчезнала посред нощ и оттогава никой не я е виждал! — Мис Марпъл спря, пое дълбоко дъх и продължи: — Ще кажете, че това няма нищо общо със случилото се в Кестън Спа Хидро, но ще сте прави само донякъде. Това обяснява моите подозрения, зародили се още в първия миг, в който видях семейство Сандърс — че той има намерение да убие съпругата си.

— А? — възкликна сър Хенри и се наклони напред.

Мис Марпъл обърна ведрото си лице към него.

— Вътре в себе си, както ви казах, сър Хенри, не изпитвах никакви съмнения относно това. Мистър Сандърс беше едър, красив, червендалест мъж, с много сърдечно държание, в резултат на което се бе сприятелил с доста хора. Никой не е бил по-добър към съпругата си от него. Но аз знаех! Той искаше да свърши с нея.

— Скъпа мис Марпъл...

— Да, знам. Точно това често повтаря и моят племенник Реймънд Уест. Той би казал, че нямам никакви доказателства. Но добре помня Уолтър Оунс, който държеше „Дъ Грийн Ман“. Една нощ се прибирал със съпругата си и тя паднала в реката — а накрая той взе парите от застраховката! И до ден-днешен един-двама още се разхождат на свобода — единият всъщност е човек от нашата черга. Заминаваше с жена си на лятна ваканция да катерят планини в Швейцария. Предупредих я да не ходи — бедната, тя никак не ми се ядоса, както можеше и да стане, а само се изсмя. Виждаше ѝ се странно една чудата старица като мен да ѝ говори такива неща за нейния Хари. Тъй, тъй! Но стана нещастен случай... и сега нейният Хари е женен за друга жена. Но какво можех да сторя? Знаех, но нямах доказателства.

— О, мис Марпъл — извика мисис Бантри. — Нямате предвид наистина...

— Скъпа, тези неща са така банални, наистина твърде разпространени. Особено за господата — те често се изкушават, защото са по-силният пол. Толкова е лесно, ако всичко изглежда като нещастен случай. Както казах, усетих подобно нещо и у Сандърс. Пътувахме в трамвая. Беше претъпкан и аз трябваше да се кача горе. После трябваше да слезем и мистър Сандърс загуби равновесие и падна върху жена си, която полетя с главата надолу по стълбите. За щастие кондукторът се оказа много силен млад мъж, та я хвана.

— Но това навярно е било неволен инцидент.

— Разбира се, нищо не изглеждаше по-неволно. Но мистър Сандърс е работил в търговския флот, така ми каза, а човек, който може да пази равновесие върху един клатушкащ се кораб, няма да вземе да го загуби на втория етаж на трамвая, щом дори старица като мен няма проблеми. Не ми ги разправяйте такива!

— Във всеки случай ще приемем, че тогава сте разбрали какво става, мис Марпъл — каза сър Хенри. — Разбрали сте го тогава в

трамвая.

Старата дама кимна.

— Бях напълно сигурна, но последва друг инцидент, докато пресичаха улицата и то скоро след първия, така че моята увереност се засили. Питам ви сега — какво можех да сторя, сър Хенри? Една хубава, щастливо омъжена женица скоро щеше да бъде убита.

— Скъпа госпожо, взехте ми акъла!

— Това е защото и вие като повечето хора в днешно време не виждате фактите. Предпочитате да смятате, че такова нещо не може да се случи. Но беше истина и аз го знаех. Ала за жалост все има пречки. Не можех, например, да отида в полицията. А и разбихах, че да предупредя младата жена щеше да бъде безполезно. Тя му беше толкова предана. Лично се заех да науча колкото се може повече за тях. Човек разполага с доста възможности, докато кротко си шие до камината. Мисис Сандърс (името ѝ беше Гладис) много обичаше да си говори с някого. Изглежда не бяха женени от дълго. На съпруга ѝ по наследство трябвало да му се падне един имот, но за момента я карали доста скромно. Всъщност живеели с нейните малки доходи. Всички сме слушали такива истории. Тя се вайкаше, задето не можела да използва цялото си наследство, а само рентата, но изглежда някой е проявил достатъчно разум, прилагайки такава мярка за защита на парите ѝ. Открих, че наследството си е нейно и че само тя има право на него. Тя и съпругът ѝ веднага след женитбата направили завещания всеки в полза на другия. Много трогателно! Особено, разбира се, когато нещата са се подредили така изгодно за него! Естествено докато се наредяха, всеки ден си беше истинско бreme, а междувреме те наистина бяха много бедни. Всъщност държаха стая на последния етаж, където живее и прислугата и в случай на пожар щеше да стане доста опасно, макар че по една случайност точно до техния прозорец отвън се намираще противопожарният изход. Деликатно подпитах дали имат балкон... опасни неща са тези балкони, едно бутване и... нали знаете! Накарах я да ми обещае, че няма да излиза на балкона, казах ѝ, че съм сънувала лош сън. Това я впечатли, човек може да постигне доста, ако използва суеверието на хората сегиз-тогиз. Тя беше русичка, с доста бледа кожа, носеше косата си небрежно навита на руло на тила. Беше и много доверчива. Повторила пред мъжа си моите думи за съня и забелязах, че един-два пъти той ме погледна

доста особено. Той не беше доверчив. А и знаеше, че аз пътувах заедно с тях в трамвая. Но бях доста разтревожена — ужасно притеснена, защото не виждах как бих могла да го надхитря. Можех да предотвратя евентуални негови действия в баните само като кажа няколко думи, с които да му покажа, че го подозирам. Но това само щеше да отложи плановете му за някой друг път. Не, почнах да мисля, че само полицията ще може да поеме нещата в свои ръце и по един или друг начин да му постави капан. Ако можех да го предизвикам да се опита да посегне на живота ѝ по начин, който е избран от мен... е, тогава маската му щеше да падне, а тя щеше да бъде принудена да застане с лице към истината, колкото и голям да се окажеше шокът за нея.

— Направо ме смайвате — каза доктор Лойд. — Че какъв приемлив план можехте да изработите?

— Имах готов такъв, бъдете спокоен — отвърна мис Марпъл. — Но той бе по-хитър от мен, нямаше да чака. Мислел си е, че може би го подозирам, затова нанесе удара, преди да имам време да се уверя със сигурност. Знаеше, че един евентуален инцидент ще предизвика подозрения. Така че той се реши на убийство.

Наоколо се разнесе въздишка. Мис Марпъл кимна и сурово сви устни.

— Боя се, че ви разкрих какво се случи прекалено рано. Трябва да се опитам да ви разкажа точно какво стана. Постоянно се терзая за това, струва ми се, че трябваше по някакъв начин да се опитам да го предотвратя. Но несъмнено Провидението знае по-добре от нас. Във всеки случай направих каквото можах. Във въздуха витаеше нещо, което можех да опиша единствено като тайнствена прокоба. Сякаш върху всички ни лежеше някаква тежба, предчувствие за нещастие. Първи беше портиерът Джордж. Работил там от години и познаваше всички. Бронхит, пневмония и се помина на четвъртия ден. Ужасно тъжно! Беше голям удар за всички. Случи се четири дни преди Коледа. После една от прислужничките — такова хубаво момиче — наранила си пръста и получила отравяне на кръвта. Умря всъщност за двадесет и четири часа. Бях в салона с мис Тролърп и старата мисис Карпентър, която като някакъв вампир сякаш се наслаждаваше на всичко това, ако ме разбирате.

„Помнете ми думите — рече тя. — Това не е краят. Нали знаете поговорката? «Където са две, там са и три». Неведнъж се е оказвало

така. Ще умре още някой, няма съмнение. Няма да чакаме дълго. Където са две, там са и три.“

Докато изричаше последните си думи, кимайки с глава и потраквайки с куките за плетене, случайно вдигнах глава и видях мистър Сандърс да седи на прага. За миг го сварих неподготвен и разчетох изражението на лицето му като отворена книга. До последния си час ще вярвам, че именно тези прокобни думи на мисис Карпентър му подсказаха проклетата идея. Видях направо как мозъкът му заработи. Той влезе в стаята с онази негова добродушна усмивка на уста.

„Искате ли да направя някакви коледни покупки за вас, госпожи? — попита той. — След малко отивам в Кестън.“ — Постоя при нас минута-две, като се усмихваше и разговаряше, а после си тръгна.

Както казах, бях разтревожена и запитах направо:

„Къде е мисис Сандърс? Знае ли някой?“

Мис Тролъп каза, че била отишла при някакви нейни приятели — семейство Мортимър — да поиграе бридж и за известно време това ме поуспокои. Но все още бях много разтревожена и несигурна какво да предприема. Някъде след около половин час тръгнах да се качвам към стаята си. Там срещнах доктор Коулс, който бе моят лекар, да слиза по стълбите, докато аз се изкачвах и понеже случайно исках да се консултирам с него относно моя ревматизъм, веднага го отведох в стаята си. Тогава той ми спомена (поверително, разбира се) за смъртта на онова бедно момиче Мери. Управителят не искал новината да се разчува, каза ми той, така че трябвало да я пазя в тайна. Разбира се, не му казах, че през последния един час дискутирахме само това... всъщност още откакто бедната девойка издъхна. Тези неща се разчуват веднага и човек с неговия опит би следвало да го знае добре. Доктор Коулс обаче винаги си е бил обикновен, доверчив човечец, който вярва в онова, което нему е удобно и точно това ме разтревожи минута по-късно. Каза, че като си тръгвал онзи Сандърс, го помолил да хвърли един поглед и на съпругата му. Изглежда напоследък била леко неразположена — лошо храносмилане и прочие. Да, ама точно същия ден Гладис Сандърс ми беше казала, че имала отлично храносмилане и била много признателна за това. Виждате ли? Моите подозрения към онзи човек не само се възвърнаха, но се и усилиха стократно. Той подготвяше почвата — за какво? Доктор Коулс си тръгна, преди да се

реша дали да говоря с него или не... макар че всъщност и да бях го заговорила, нямаше да знам какво да му кажа. Като излизах от стаята си, самият Сандърс слизаше от по-горния етаж надолу по стълбите. Беше облечен за излизане и пак ме попита дали можел да направи нещо за мен в града. Сторих всичко възможно, за да бъда любезна с него. После отидох право във всекидневната да си поръчам чай. Помня, че беше точно пет и половина. Страхувам се дали ще успея да ви предам ясно какво се случи после. В седем без четвърт все още бях в салона, когато мистър Сандърс влезе вътре. С него бяха още двама господа и тримата бяха в доста приповдигнато настроение. Мистър Сандърс остави двамата си приятели и дойде веднага при нас с мис Тролъп. Обясни, че искал съвета ни за един коледен подарък, който щял да направи на жена си. Ставаше дума за вечерна ръчна чанта.

„Разбирате ли, госпожи — каза той. — Аз съм само един недодялан моряк. Какво разбирам аз от тези неща? Накарах да ми изпратят три, за да огледам и да си избира и сега искам за тях мнението на експертите.“ Казахме му, разбира се, че с радост ще му помогнем и той ни попита дали сме щели да имаме нещо против да се качим с него в стаята му, защото жена му можела да се прибере всяка минута и щяла да види чантите, ако той ги донесъл долу. Така че се качихме с него горе. Никога няма да забравя това, което се случи после... и сега усещам как ми изтръпват върховете на пръстите. Мистър Сандърс отвори вратата на спалнята и запали лампата. Не зная кой от нас пръв я видя... Мисис Сандърс лежеше на пода по очи — мъртва. Отидох при нея първа, коленичих, взех ръката ѝ, за да потърся пулса, но беше безполезно, защото самата ръка беше студена и вкочанена. Току до главата ѝ лежеше чорап, пълен с пясък — оръжието, с което е била умъртвена. Мис Тролъп — глупаво създание, опяваше ли опяваше от вратата, като се държеше за главата. Сандърс извика силно: „Жена ми, жена ми!“ и се втурна насам. Спрях го да не я докосва. В този миг, видите ли, бях сигурна, че го е извършил той и че може да има нещо, което да иска да вземе или скрие.

„Нищо не трябва да се пипа — казах аз. — Овладейте се, мистър Сандърс. Мис Тролъп, слезте, моля ви, долу и доведете управителя.“ Аз останах там, коленичила до тялото и нямаше да позволя на Сандърс да бъде насаме с трупа. Все пак бях принудена да призная, че ако той се преструваше, то правеше го чудесно. Изглеждаше замаян,

зашеметен и изплашен до безумие. Управителят дойде при нас незабавно. Набързо огледа стаята, после ни изкара всички навън, заключи вратата и прибра ключа. Сетне отиде да телефонира на полицията. Стори ни се цял век преди те да дойдат (научихме после, че линията била повредена). Наложил се управителят да праща куриер до полицейския участък, а баните са точно извън града, на границата с тресавищата. Мисис Карпентър безмилостно измъчи всички ни. Беше много доволна, че пророчеството ѝ „Където са две, там са и три“ се бе изпълнило толкова скоро. А Сандърс излезе навън, бродейки из градината, стиснал Глава с ръце. Той надаваше стонове и изобщо показваше всички признаци на дълбока скръб. Полицията най-после дойде. Полицаяте се качиха горе с управителя и мистър Сандърс. По-късно изпратиха долу човек да ме повика, така че се качих до стаята на семейство Сандърс. Инспекторът беше там, седеше на масата и пишеше нещо. Беше човек с интелигентно лице и веднага ми стана симпатичен.

„Мис Джейн Марпъл?“ — попита ме той.

„Да.“

„Разбрах, мадам, че сте присъствали, когато е било открито тялото на покойната?“

Казах, че е така и описах точно какво се случи. Мисля, че за бедния човек бе облекчение да попадне на някого, който да може да отговори смислено на въпросите му, след като по-напред се е разправял със Сандърс и Емили Тролър, която, разбрах била съвсем не на себе си — напълно в неин стил! Глупаво създание! Помня как скъпата ми майка ме учеше, че една дама винаги трябва да може да се владее пред хората, колкото и силно да дава воля на чувствата си насаме.

— Максима, достойна за възхищение — отбеляза важно сър Хенри.

— Като свърших, инспекторът каза:

„Благодаря ви, мадам. Сега, боя се, трябва да ви по моля да разгледате трупа още един път. Това ли е точно то положение, в което лежеше той, когато влязохте в стаята? Или е бил преместван?“

Обясних, че бях попречила на мистър Сандърс да пипа тялото и инспекторът кимна одобрително.

„Господинът изглежда ужасно разстроен“ — отбеляза той.

„Да, така изглежда“ — отвърнах аз. Не мисля, че наблегнах особено на „изглежда“, но инспекторът ме изгледа проницателно.

„Можем значи да приемем, че трупът е точно в същото положение, както когато е бил намерен?“ — попита той.

„Като изключим шапката — да“ — отвърнах аз.

Инспекторът вдигна поглед и изпитателно ме изгледа.

„Шапката? Какво искате да кажете?“ Обясних, че тя е била на главата на бедната Гладис, докато сега лежеше до нея. Бях решила, разбира се, че полицията я е свалила. Инспекторът обаче категорично отрече. Досега нищо не било пипано или местено. Той стоеше, вперил поглед на долу към проснатото тяло на бедната Гладис и се мръщеше озадачено. Гладис беше облечена в дрехите, с кои то е излизала — тъмночервено връхно палто от туид със сива кожена яка. Евтината ѝ шапка от червен филц стоеше до главата ѝ. Инспекторът остана мълчалив за известно време, като се мръщеше. После му хрумна една идея.

„Мадам, ще можете ли случайно да си спомните дали на ушите ѝ е имало обици и дали изобщо покойната е имала навик да носи обици?“

За щастие имам навика да наблюдавам хората внимателно. Спомних си, че на ушите ѝ проблясваха перли точно под ръба на шапката, макар да не бях забелязала дали ги е носила редовно. Затова можех да отговоря утвърдително само на първия му въпрос.

„Тогава това обяснява нещата. Кутията ѝ за скъпоценности е била обрана, не че е имало нещо кой знае колко ценно, доколкото разбрах. Пръстените са били свалени от пръстите ѝ. Убиецът сигурно е забравил обиците и се е върнал за тях, след като трупът е бил намерен. Хладнокръвен тип! Или може би... — той огледа стаята и бавно изрече: — Може би се е крил тук в стаята... през цялото време.“ Само че аз отхвърлих тази идея. Обясних му, че самата аз бях погледнала под леглото, а управителят — в гардеробите. Нямаше къде другаде да се скрие човек. Вярно, че отделението за шапки в средата на гардероба беше заключено, но тъй като беше много плитко и имаше рафтове, никой не би могъл да се свре там. Инспекторът бавно клатеше глава, докато му обяснявах всичко това.

„Ще се доверя на думите ви, мадам — каза той. — В такъв случай, както вече допуснах, той сигурно се е върнал. Много дързък

тип!“

„Но управителят заключи вратата и взе ключа със себе си!“

„Това не е от значение. Балконът и противопожарният изход — ето откъде е влязъл крадецът. Най-вероятно сте прекъснали работата му и той всъщност се е измъкнал през прозореца, а след като вие сте си отишли, той се връща и продължава делото си.“

„Сигурен ли сте — попитах аз, — че наистина е бил крадец?“

Той сухо каза:

„Е, така изглежда, нали?“

Нещо обаче в неговия тон ми се понрави. Усещах, че не възприема насериозно мистър Сандърс в ролята на скърбящ вдовец. Видите ли, честно да си кажа, бях напълно под влиянието на това, което, струва ми се, нашите съседни французи наричат: „dee fixe“. Знаех, че този мъж Сандърс е искал жена му да умре. Но не допусках станалото да е просто едно странно и фантастично съвпадение. Преценката ми за мистър Сандърс бе абсолютно точна и правилна, сигурна бях в това. Този човек беше негодник. Но въпреки че лицемерните му демонстрации на скръб нито за миг не бяха ме заблудили, помня как тогава реших, че изненадата и удивлението му са превъзходно изиграни. Изглеждаха съвършено неподправени, ако разбирате какво искам да кажа. Трябва да призная, че след разговора с инспектора започна да ме обзема някакво странно чувство на неувереност. Защото ако Сандърс бе извършил това ужасно деяние, не можех да измисля нито една смислена причина защо ще се връща през противопожарния изход и ще сваля обиците от ушите на жена си. Това би било неразумно, а Сандърс беше доста умен мъж, ето защо винаги го бях смятала за опасен.

Мис Марпъл изглежда слушателите си.

— Виждате, навярно, какво имам предвид. Много често на този свят стават най-неочаквани неща. Бях напълно сигурна и мисля, че именно това ме беше заслепило. Последвалото за мен се оказа истински шок. Защото се доказваше извън всякакво съмнение, че не е било възможно мистър Сандърс да е извършил престъплението...

Мисис Бантри ахна изненадано. Мис Марпъл се обърна към нея.

— Зная, скъпа, не това очаквахте, когато започнах разказа си. Аз също не го очаквах. Но фактите са си факти и ако се окаже, че си преценила някой от тях погрешно, трябва да се примириш и да

започнеш отначало. Знаех, че мистър Сандърс си бе роден убиец и не можеше да стане нищо, което да разклати това мое твърдо убеждение. А сега навярно бихте искали да научите истинските факти. Както знаете, мисис Сандърс следобеда е играла бридж с някакви свои приятели — семейство Мортимър. Тръгнала си е около шест и четвърт. Пътят от дома на приятелите ѝ до баните се изминава пеша за около четвърт час и дори за по-малко, ако човек бърза. Прибрала се е тогава около шест и половина. Никой не я е видял, така че трябва да е влязла през страничния вход и бързо да се е качила в стаята си. Преоблича се (бежовото сако и пола, с които е била на бридж, висяха в гардероба) и явно се е приготвяла да излезе отново, когато ударът е бил нанесен. Казват, че е съвсем възможно тя въобще да не е разбрала кой я е ударил. Разбрах, че торбата с пясък е много ефикасно оръжие. Изглежда нападателите са се криели в стаята, вероятно в едно от големите крила на гардероба — това, което тя обикновено не отваря. Сега за действията на мистър Сандърс. Излязъл, както казах, около пет и половина или малко по-късно. Отбил се в няколко магазина за покупки и около шест часа влязъл в „Гранд Спа Хотел“, където е попаднал на двама приятели, същите, с които по-късно дойде и в баните. Поиграли билиард и, както разбрах, изпили заедно доста уиски със сода. Тези двамата (Хичкок и Спендър) всъщност са били с него през цялото време от шест нататък. Върнали са се пеш заедно в баните и той ги остави за малко, когато дойде при мен и мис Тролъп. Както ви казах, това стана в седем без четвърт — време, през което жена му вече е била мъртва. Трябва да ви кажа, че аз самата разговарях с двамата му приятели. Те въобще не ми харесаха. Не бяха нито приятни, нито възпитани, но бях съвсем сигурна в едно — говореха истината, когато заявиха, че Сандърс през цялото време е бил в тяхната компания. Появи се и още една малка подробност. Изглежда по време на бриджа мисис Сандърс е била повикана на телефона. Някой си мистър Литълуърт искал да говори с нея. Изглеждала и развълнувана, и доволна от нещо и допуснала една-две груби грешки. Тръгнала си доста по-рано, отколкото се е очаквало. Попитаха мистър Сандърс дали познава приятел на жена си на име Литълуърт, но той заяви, че не бил чувал за човек с подобно име. А, струва ми се, за мен това се потвърждава и от цялостното поведение на жена му, защото тя също изглежда не е познавала такава личност. Въпреки че се е върнала от

телефонния разговор засмяна и зачервена — може би който и да се е обадил, не се е представил с истинското си име. Това само по себе си е доста подозрително, нали? Както и да е, тази загадка за момента бе оставена настрана. Историята за крадеца, която изглежда невероятна — или алтернативната хипотеза, че мисис Сандърс се е приготвяла да излиза, за да се срещне с някого. Дали този някой е дошъл в нейната стая през противопожарния изход? Скарали ли са се? Или той вероломно я е нападнал изотзад? — Мис Марпъл спря.

— Е? — рече сър Хенри. — Какъв е отговорът?

— Чудя се дали някой от вас може да познае?

— Аз не съм много добра в гатанките — каза мисис Бантри. — Изглежда жалко, че Сандърс е имал такова превъзходно алиби, но ако вас то ви задоволява, тогава значи с него всичко е наред.

Джейн Хелиър поклати красивата си глава и запита:

— Защо — каза тя — е било заключено отделението за шапки?

— Колко умно от ваша страна, скъпа — каза мис Марпъл и лъчезарно ѝ се усмихна. — Точно това се чудих и аз, макар обяснението да беше съвсем просто. В него имаше чифт домашни пантофи с бродерия и няколко джобни носни кърпи, които бедното момиче беше избродирало, за да ги подари на съпруга си за Коледа. Затова заключила отделението за шапки. Открихме ключа в ръчната ѝ чанта.

— О! — възкликна Джейн. — Тогава това въобще не е интересно.

— А, напротив! — рече мис Марпъл. — Това е всъщност единственият истински интересен факт... факт, който проваля целия план на убиеца.

Всички впериха поглед в старата дама.

— И аз не го проумях в продължение на два дни — продължи мис Марпъл. — Чудех се непрестанно... и тогава изведнъж — хоп! Всичко се изясни! Отидох при инспектора, помолих го да направим един експеримент и той прие.

— Какъв експеримент?

— Накарах го да пробва онази шапка на главата на клетото момиче — и, разбира се, тя не ѝ стана. Нямаше и как да ѝ стане — видите ли, това не беше нейна шапка.

Мисис Бантри ококори очи.

— Но първо на първо тя е била на нейната глава.

— Не на нейната... — мис Марпъл спря за миг, за да могат думите ѝ да бъдат осмислени и след това продължи: — Приехме, че там е лежало тялото на бедната Гладис, но ние въобще не разгледахме лицето. Помнете, че лежеше по очи и шапката го дозакриваше.

— Но тя е била убита?

— Да, по-късно. По времето, по което сме звънели на полицията, Гладис Сандърс все още си е била жива.

— Искате да кажете, че някой се е престорил на нея? Но несъмнено, когато сте я докоснали...

— Нямахте съмнение, че докоснах труп — каза мрачно мис Марпъл.

— Ама стига вече — намеси се полковник Бантри. — Не може труповете да се разнасят наляво-надясно! А и какво са направили после с... с първия труп?

— Върнал го е — рече мис Марпъл. — Идеята е била противна — но тя е много хитра. Нашият разговор в салона му я е подсказал. Става дума за тялото на бедната прислужница Мери — защо да не го използва? Помнете, че стаята на Сандърсови е била на най-горния етаж, до тези на прислугата. Стаята на Мери е била две врати по-нататък. Погребалните агенти нямало да дойдат, преди да се стъмни и той разчитал на това. Пренесъл е трупа по балкона (в пет часа вече е тъмно), облякъл го е в една от роклите на жена си и нейното връхно червено палто. После открива, че отделението за шапки е заключено! Можел да стори само едно — донесъл една от шапките на бедното момиче. Никой нямало да забележи. Сложил до трупа торбичката с пясък. После излязъл, за да си изработи алиби. Телефонирал на жена си, представяйки се като мистър Литълуърт. Не знам какво ѝ е казал — тя беше наивно момиче, както току-що споменах — но я е накарал да си тръгне по-рано от бриджа и да не се връща в баните. Уговорили се да се срещнат в парка на баните, близо до противопожарната стълба в седем часа. Вероятно ѝ е казал, че има някаква изненада за нея. Той се връща в баните с приятелите си и наглася нещата така, че аз и мис Тролъп да открием трупа заедно с него. Прави се дори, че се кани да преобърне тялото и аз го спирам! После изпращат човек да извика полицията, а той излиза и почва да се вайка в градината. Никой не му е потърсил алиби за времето след престъплението. Среща се с жена си,

качват се заедно по противопожарната стълба и влизат в стаята. Вероятно вече ѝ е бил разказал някаква история за намиращия се там труп. Тя се навежда над него, а той взима торбата с пясък и я удря... О, Боже! Дори сега ми прилошава като се сетя! После бързо съблича сакото и полата ѝ, окачва ги на закачалка, а нея облича в дрехите, които сваля от другия труп. Но шапката не ѝ става! Мери е късо подстригана, а Гладис Сандърс, както казах, носеше голям кок на тила. Принуден е да я остави до тялото и да се надява, че никой няма да забележи. Сетне отнася трупа на бедната Мери наново в стаята ѝ и го привежда отново в ред.

— Изглежда невероятно! — възкликна доктор Лойд. — Поел е огромен риск. Полицията е можела да пристигне твърде скоро.

— Помните, че линията е била повредена — рече мис Марпъл. — И това също е било негово дело. Не можел да допусне полицията да пристигне на мястото толкова бързо. Когато полицаите са дошли, известно време са се забавили в кабинета на управителя, преди да се качат в спалнята. Това е било най-уязвимата част от плана му — възможността някой да забележи разликата между трупа на човек, умрял преди два часа и на такъв, умрял преди половин час. Разчитал е обаче на факта, че хората, които първи пристигат на местопрестъплението, нямат да имат познанията на специалисти.

Доктор Лойд кимна.

— Щяло е да се предположи, че престъплението е било извършено около седем без четвърт или там някъде, мисля — каза той. — Извършено е било всъщност в седем или в седем и нещо. Когато полицейският патолог е преглеждал тялото, щяло да бъде най-рано седем и половина. Той нямало да може да посочи със сигурност часа на смъртта.

— Аз съм тази, която е трябвало да знае това — продължи мис Марпъл. — Докоснах ръката на бедното момиче и тя бе леденостудена. Обаче малко по-късно инспекторът говореше така, сякаш убийството е било извършено точно преди да пристигнем — а аз нищо не забелязах!

— Мисля, че сте забелязали достатъчно, мис Марпъл — каза сър Хенри. — Това се е случило преди аз да почна работа в полицията. Не помня дори да съм чувал за този случай. Какво стана по-нататък?

— Сандърс беше обесен — отривисто рече мис Марпъл. — Така му се падаше! Никога не съм съжалявала за това, че помогнах този

човек да бъде изправен пред съда. Не понасям съвременните хуманни скрупули относно най-тежкото наказание.

Строгото ѝ лице отново стана благо.

— Но често горчиво се упреквам, че не можех да спася живота на бедното момиче. Но кой щеше да чуе една старица, която прави прибързани умозаклучения! Тъй, тъй, ама знае ли човек! Може би за нея е било по-добре да умре докато все още е била щастлива, вместо да продължи да живее нещастна и разочарована в свят, който внезапно би ѝ се сторил ужасен. Тя обичаше този негодник и му вярваше и въобще не разбра какъв е всъщност.

— Ами тогава — рече Джейн Хелиър — за нея е било по-добре така. Много по-добре. Ще ми се... — и тя спря.

Мис Марпъл погледна популярната, красивата, преуспяващата актриса и кротко кимна с глава.

— Разбирам, скъпа — рече нежно тя. — Разбирам.

---

[1] От англ. „hydroa“ — минерални бани или балнеоложки център. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XI

СМЪРТОНОСНАТА БИЛКА

— Ваш ред е, мисис Б. — рече насърчително сър Хенри Клидъринг.

Мисис Бантри, неговата домакиня, го погледна хладно и укоризнено.

— Вече ви казах, че не искам да ме наричат мисис Б. Звучи недостойно.

— Шехеразада, тогава.

— Още по-малко пък съм Ше... как беше името?! Хич не ме бива да разказвам както трябва. Питайте Артър, ако не ми вярвате.

— Боравиш доста добре с фактите, Доли — каза полковник Бантри. — Но не те бива в разкрсяването им.

— Точно така — рече мисис Бантри, като шляпна по каталога с луковици, който държеше на масата пред себе си. — Изслушах разказите на всички ви и не знам как го правите. „Той каза“, „тя каза“, „зачудих се аз“, „помислиха си те“, „заключиха всички“... е, аз просто не го мога и туйто! А освен това не знам нищо, от което да направя цяла история.

— Не ви вярваме, мисис Бантри — каза доктор Лойд. Той поклати посивялата си глава с насмешливо недоверие.

Възрастната мис Марпъл каза с тихия си глас:

— Навярно, скъпа...

Мисис Бантри продължи упорито да клати глава.

— Просто не знаете колко обикновен е моят живот. Да вземем прислугата и трудностите в намирането на кухненски прислужници, обичайното отиване до града за дрехи, на зъболекар, или пък конните състезания (които Артър ненавижда), а и градината...

— А! — възкликна доктор Лойд. — Градината. Всички знаем какво обичате най-много, мисис Бантри.

— Сигурно е много хубаво да си имаш градина — каза Джейн Хелиър, красивата млада актриса. — В смисъл ако не се налагаше да

копаеш или да си цапаш ръцете. Винаги много съм обичала цветята.

— Градината — рече сър Хенри. — Не може ли тя да ни бъде отправна точка? Хайде, мисис Б., случаят с отровните луковици, нарцисите убийци или пък смъртоносната билка!

— Странно е, че споменавате това — каза мисис Бантри. — Точно ме подсетихте. Артър, помниш ли онази случка в Клодъръм Корт? Нали се сецаш за стария сър Амброуз Бърси? Помниш ли за какъв изискан и очарователен старец го мислехме?

— Ама разбира се. Да, онази случка беше много странна. Продължавай, Доли.

— По-добре ти я разкажи, скъпи.

— Глупости. Продължавай. Трябва сама да се оправяш. Аз изпълних моята част.

Мисис Бантри пое дълбоко дъх, стисна двете си ръце, а на лицето ѝ се изписа огромно умствено напрежение. После тя заговори бързо и гладко.

— Е, няма всъщност кой знае колко за разказване. Смъртоносната билка... ето това ме подсети, въпреки че лично аз си наричам този случай „лук и градински чай“.

— Лук и градински чай ли? — попита доктор Лойд.

Мисис Бантри кимна.

— Видите ли, всичко стана по този начин — заобяснява тя. — Бяхме отседнали, аз и Артър, в Клодъръм Корт у сър Амброуз Бърси и един ден по погрешка (макар и винаги да съм смятала, че бе доста глупава грешка) с градинския чай били набрани и доста листа от напръстник. Нея вечер патиците за вечеря бяха приготвени с тази плънка и всички се почувствахме доста зле, а едно бедно момиче — довереничката на сър Амброуз — почина от това — тя спря.

— Боже, Боже! — възкликна мис Марпъл. — Каква трагедия!

— Нали?

— Е — намеси се сър Хенри, — какво стана после?

— Нищо — отвърна мисис Бантри. — Това е всичко.

Всички ахнаха. Макар и предварително предупредени, те не бяха очаквали чак такава лаконичност.

— Но, уважаема госпожо — запротестира сър Хенри, — не може така. Това, което ни разказахте, е просто една трагична случка, но не и загадка в пълния смисъл на думата.

— Е, разбира се, има и още — рече мисис Бантри. — Но ако трябва да ви разкажа какво следва нататък, вие трябва да задавате въпроси.

Тя дръзко огледа събралите се и рече с умоляващ глас:

— Казах ви, че не мога да украсявам нещата! Не мога да разкажа една история така, както обикновено се прави.

— Аха! — възкликна сър Хенри. Той се изправи в креслото си и си нагласи лорнет на носа. — Знаете ли, намирам това за крайно стимулиращо, Шехеразада. Отправено е предизвикателство към нашата находчивост. Не съм съвсем сигурен, че не сте го направили нарочно — за да подразните нашето любопитство. Струва ни се, че ни предстоят няколко бързи рунда от играта „Двадесет въпроса“. Ще започнете ли вие, мис Марпъл?

— Бих искала да науча нещо повече за готвачката — каза мис Марпъл. — Сигурно е била много глупава жена, или пък крайно неопитна.

— Беше си просто много тъпа — рече мисис Бантри. — Доста рева след това, казвайки, че листата от напръстник ѝ били предадени като листа от градински чай, така че тя откъде можела да знае, че не са?

— Не е свикнала сама да използва ума си — отбеляза мис Марпъл. — Вероятно е била възрастна жена и, смея да кажа, доста добра готвачка?

— О, чудесна — потвърди мисис Бантри.

— Ваш ред е, мис Хелиър — рече сър Хенри.

— О, искате да кажете... да задам въпрос? — настъпи пауза, докато Джейн мислеше. Накрая тя безпомощно каза: — Наистина... не знам какво да попитам — красивите ѝ очи умолително се спряха на сър Хенри.

— Защо не за действащите лица, мис Хелиър? — предложи усмихнато той. Джейн все още изглеждаше озадачена. — Персонажите по реда на тяхното появяване — рече благо сър Хенри.

— О, да — каза Джейн. — Това е добра идея.

Мисис Бантри започна енергично да изброява участниците, отмятайки ги с пръсти:

— Сър Амброуз, Силвия Кийн (момичето, което умря), някаква нейна приятелка, която беше отседнала в къщата — Мод Уай — едно

от онези смугли, грозновати момичета, които винаги успяват да създадат около себе си атмосфера на напрежение — въобще не знам как го правят. Там беше отседнал още и някой си мистър Кърл, който беше дошъл при сър Амброуз, за да разговарят за книги, нали знаете... редки книги — странни антики, написани на латински върху мухлясал пергамент. Джери Лоримър — съсед. Неговото имение „Феърлис“ граничеше с това на сър Амброуз. Там беше още и мисис Карпентър, една от онези котани на средна възраст, които като че ли винаги успяват да се намърдат в някое удобно местенце. Сигурно е била нещо като компаньонка на Силвия.

— Ако сега е мой ред — рече сър Хенри, — а предполагам, че е така, тъй като седя до мис Хелиър, искам доста информация. Нужен ми е кратък словесен портрет на гореизброените, ако обичате, мисис Бантри.

— О — поколеба се мисис Бантри.

— Първо сър Амброуз — продължи сър Хенри. — Да започнем с него. Как изглеждаше той?

— О, той беше много изискан старец, а всъщност не беше и толкова стар — предполагам на не повече от шестдесет години. Но беше с крехко здраве, страдаше от сърце, не можеше да изкачва стълбите и се наложило да се инсталира асансьор. Така че изглеждаше далеч по-стар отколкото бе всъщност. С много приятни обноски — изтънчен човек — тази дума го описва най-добре. Никога не се държеше грубо и не се разстройваше лесно. Имаше красива бяла коса и особено запленаващ глас.

— Добре — каза сър Хенри. — Представям си го сър Амброуз. Сега момичето — Силвия... как казахте, че ѝ е името?

— Силвия Кийн. Беше красива, наистина много красива. Нали знаете — руси коси, прекрасна кожа. Може би не много умна, всъщност по-скоро глупава.

— О, стига и ти, Доли — запротестира съпругът ѝ.

— Артър, разбира се, не е на същото мнение — сухо рече мисис Бантри. — Но тя беше тъпа, нито веднъж не каза нещо, което да си заслужава да се чуе.

— Беше едно от най-нежните създания, които съм виждал — топло каза полковник Бантри. — Само да я бяхте видели как играе тенис — очарователна, наистина очарователна. И беше много забавна,

безкрайно забавно малко създание. С много привлекателно държание. Обзалагам се, че младите мъже там бяха на същото мнение.

— Точно тук грешиш — вметна мисис Бантри. — Младост като тази не привлича в днешно време съвременните млади мъже. Това се отнася главно за разни старчоци като тебе, Артър, които по цял ден бръщолевят само за млади момичета.

— Не е важно да си млад — каза Джейн. — Трябва да имаш СИ.

— Какво — попита мис Марпъл, — е „СИ“?

— Сексуално излъчване — отвърна Джейн.

— А, да — рече мис Марпъл. — По мое време казваха „да хващаш око“.

— Неловно описание — обади се и сър Хенри. — Мисля, че описахте компаньонката като котана, мисис Бантри.

— Нямах предвид точно котка, нали разбирате — каза мисис Бантри. — По-различно е. Тя беше просто една голяма бяла мека и гальовно мъркаща персона. Винаги се държеше много сладко. Ето такава беше Аделейд Карпентър.

— На каква възраст?

— О, бих казала на около четиридесет. Живеела там от известно време, мисля откакто Силвия навършила единадесет. Много тактична жена. Една от онези вдовици, изпаднали в незавидното положение да имат голям брой аристократични роднини, но без да разполагат с пари. Лично на мен не ми харесваше, но пък аз и не обичам хора с толкова дълги бели ръце като нейните. Не обичам котки.

— Мистър Кърл?

— О, един от онези възрастни прегърбени мъже. Пълно е с такива хора, едва можеш да ги различиш един от друг. Говори много ентузиазирано за мухлясалите си книги, но за другите неща не е така. Не мисля, че сър Амброуз го познаваше много добре.

— А съседът Джери?

— Наистина много очарователен младеж. Беше сгоден за Силвия и затова цялата работа беше така тъжна.

— Чудя се... — започна мис Марпъл и спря.

— Какво?

— Нищо, скъпа.

Сър Хенри изгледа с любопитство старата дама. Сетне замислено рече:

— Значи тази млада двойка е била сгодена. Отдавна ли?

— От около година. Сър Амброуз се бе възпротивил на годежа, защото смяташе, че Силвия била още много малка. Ала след като издържа цяла година, в крайна сметка сър Амброуз се предаде и сватбата трябваше да се състои скоро.

„Разполагаше ли младата дама с някаква собственост?“

— Почти нищо — получаваше рента от някакви си сто-двеста лири годишно.

— Няма да изскочи заек от този храст, Клидъринг — рече полковник Бантри и се разсмя.

— Ред е на доктора да пита — каза сър Хенри. — Аз бях дотук.

— Моят интерес е главно професионален — започна доктор Лойд. — Бих искал да разбера какво гласеше медицинското свидетелство, издадено в хода на следствието... тоест ако нашата домакиня си спомня или знае нещо по въпроса.

— Спомням си смътно — каза мисис Бантри. — Беше отравяне с дигиталнин... правилно ли го казах?

Доктор Лойд кимна.

— Основното вещество, съдържащо се в напръстника — дигиталинът — е сърдечен стимулант. Всъщност е много ценно лекарствено средство за някои форми на сърдечна слабост. Изобщо много любопитен случай. Никога не съм мислил, че поемането на листа от напръстник с храната може да доведе до фатален изход. Тези истории за пострадали хора от консумация на отровни листа и плодове са силно преувеличени. Малцина знаят, че основният агент или алкалоидът трябва да бъде извлечен много внимателно и при специални условия.

— Оня ден мисис Макартър изпрати на мисис Туми някакви особени луковици — каза мис Марпъл. — А готвачката на мисис Туми ги взела за лук и разболя цялото семейство Туми.

— Но не са умрели — каза доктор Лойд.

— Не, не са умрели — призна мис Марпъл.

— Познавах едно момиче, което умря от отравяне с птомаин — каза Джейн Хелиър.

— Да продължим с разследването на престъплението — рече сър Хенри.

— Престъпление? — стресна се Джейн. — Мислех, че е било нещастен случай.

— Ако беше нещастен случай — започна меко сър Хенри, — не мисля, че мисис Бантри щеше да ни разказва тази история. Не, по моему това е било нещастен случай само привидно — зад тази случка се крие нещо престъпно. Спомням си един случай: неколцина гости на едно домашно празненство си бърбери след вечеря. Стените били украсени с всякакви старомодни оръжия. Съвсем на шега един от гостите сграбчил някакъв стар пистолет и го насочил към друг човек, като се престорил, че стреля. Пистолетът бил зареден, гръмнал и убил мъжа. В този случай трябваше да установим първо — кой бе заредил тайно този пистолет, и второ — кой е трябвало да поведе и да насочи разговора, така че да се стигне до тази груба шега като резултат, защото човекът, стрелял с пистолета, бе напълно невинен! Струва ми се, че пред нас стои сега подобен проблем. Тези листа, съдържащи дигитални, нарочно са били смесени с градинския чай от някой, който е знаел какъв ще бъде резултатът. След като изключихме готвачката... изключихме готвачката, нали? — изниква въпросът кой е набрал листата и ги е занесъл в кухнята?

— Не е трудно да се отговори — каза Бантри. — Поне на втората част от въпроса. Самата Силвия занесла листата в кухнята. Част от всекидневната ѝ работа беше да бере салата, подправки, да вади пресни моркови — все неща, които градинарите не могат да вършат като хората. Мразят да откъсват нещо младо и свежо, чакат го да стане голям и хубав екземпляр. Силвия и мисис Карпентър често се грижели за подобни неща. Всъщност напръстникът растял сред градинския чай в единия край на градината, така че грешката била съвсем естествена.

— Но дали всъщност ги е набрала самата Силвия?

— Това никой никога не узна. Така се възприе.

— Предположенията — рече сър Хенри — са опасно нещо.

— Но аз всъщност знам, че не ги е брала мисис Карпентър — каза мисис Бантри. — Защото нея сутрин случайно двете се разхождахме заедно на терасата. Отидохме там след закуска. Беше необичайно приятно и топло за ранна пролет. Силвия отиде сама в градината, но по-късно я видях да се разхожда под ръка с Мод Уай.

— Значи са били много добри приятелки, така ли? — попита мис Марпъл.

— Да — отвърна мисис Бантри. Тя сякаш се накани да каже още нещо, но не го направи.

— Отдавна ли живеете в къщата? — попита мис Марпъл.

— От около две седмици — рече мисис Бантри. В гласа ѝ се долавяше напрежение.

— Мис Уай не ви ли беше симпатична? — попита сър Хенри.

— Напротив, беше.

Напрежението в гласа ѝ бе прераснало в тревога.

— Криете нещо, мисис Бантри — обвинително рече сър Хенри.

— Преди малко се чудех — започна мис Марпъл, — но не посмях да ви прекъсна.

— Кога се зачудихте?

— Когато казахте, че младите са били сгодени и добавихте, че затова цялата тази работа била много тъжна. Но ако разбирате какво искам да кажа, вашият глас не звучеше както трябва, когато го изричахте... нали знаете, не беше убедителен.

— Каква ужасна личност сте! — възкликна мисис Бантри. — Все знаете! Да, мислех си за нещо. Но не знам дали наистина трябва да го кажа.

— Трябва да го кажете — рече сър Хенри. — Каквито и скрупули да имате, не трябва да го премълчавате.

— Ами беше дреболия някаква — започна мисис Бантри. — Една вечер... всъщност вечерта преди трагедията стана така, че излязох на терасата преди вечеря. Прозорецът на салона бе отворен. И случайно видях Джери Лоримър и Мод Уай. Той... ами той я целуваше. Разбира се, не знаех дали не ставаше въпрос просто за някакъв случаен флирт или пък... е, искам да кажа, че човек не може да бъде сигурен. Знаех, че сър Амброуз всъщност не харесваше Джери Лоримър, значи вероятно е подозирал що за младеж е той. Но съм убедена в едно — онова момиче, Мод Уай, много си падаше по него. Трябваше само да я видите как го гледаше, когато си мислеше, че никой не я наблюдава. И освен това ми се струва, че те двамата повече си подхождаха, отколкото той и Силвия.

— Бързо ще задам своя въпрос, преди да ме е изпреварила мис Марпъл — каза сър Хенри. — Искам да зная дали след трагедията Джери Лоримър се ожени за Мод Уай?

— Да — отвърна мисис Бантри. — Ожени се. Шест месеца след това.

— О, Шехеразада, Шехеразада! — въздъхна сър Хенри. — Като си помисля само как започнахте тази история! Наистина само оглозгани кокали... а я вижте колко месо има по тях сега.

— Не говорете така кръвожадно — отвърна мисис Бантри. — И не използвайте думата „месо“. Вегетарианците все нея повтарят. Казват „никога не ям месо“ по такъв начин, че твоето малко вкусно бифтече направо ти става противно. Мистър Кърл беше вегетарианец. Сутрин на закуска ядеше някаква много особена храна, която приличаше на трици. Тези стари прегърбени мъже с бради често са големи чудаци. Носят още и бельо с монограм.

— Да му се не види, Доли — рече съпругът ѝ. — Какво знаеш ти за бельото на мистър Кърл?

— Нищо — с достойнство отвърна мисис Бантри. — Просто така предполагам.

— Ще трябва да променя първоначалното си твърдение — каза сър Хенри. — Ще кажа, че всъщност действащите лица във вашата загадка са много интересни. Започвам да добивам представа за всичките. А вие, мис Марпъл?

— Човешката природа всякога е интересна, сър Хенри. Любопитно е да се види как даден тип хора винаги са склонни да действат по сходен начин.

— Един мъж и две жени — каза сър Хенри. — Вечният стар триъгълник. На тази основа ли е залегнала нашата загадка? Склонен съм да смятам, че е така.

Доктор Лойд си прочисти гърлото.

— Чудех се — доста свенливо рече той — дали и на вас, мисис Бантри, не ви е прилошало?

— И още как! Също и Артър, пък и другите.

— Ето това е — и другите — рече докторът. — Разбирате ли какво искам да кажа? В историята, която сър Хенри току-що ни разказа, един мъж застрелва друг, но не е изпозастрелял всички присъстващи.

— Не разбирам — обади се Джейн. — Кой кого е застрелял?

— Казвам, че който и да е планирал това, то той е подходил доста странно, като или е имал сляпа вяра в случайността, или пък е

гледал съвършено безотговорно на човешкия живот. Трудно ми е да повярвам, че съществуват хора, способни нарочно да изотровят осем души, като целта им е, да премахнат един-единствен измежду тях.

— Разбирам идеята ви — замислено изрече сър Хенри. — Признавам, че трябваше да се сетя за това.

— Не е ли съществувала опасността и сам той да се натрови? — попита Джейн.

— Всички ли са присъствали на вечерята онази вечер? — осведоми се мис Марпъл.

Мисис Бантри кимна с глава.

— Всички.

— Мисля, че с изключение на мистър Лоримър, скъпа. Той не беше отседнал в къщата, нали?

— Не, но тогава вечеря с нас — каза мисис Бантри.

— О! — възкликна мис Марпъл с променен глас. — Това коренно променя нещата. — Тя се намръщи, ядосана на себе си. — Бях много глупава — промърмори тя. — Наистина много глупава.

— Признавам, че вашата идея ме тревожи, Лойд — каза сър Хенри.

— Как да сме сигурни, че момичето и то само онова момиче ще поеме фаталната доза?

— Не можем да сме сигурни — отвърна докторът. — Това ме навежда на другото предположение, което ще направя. Да допуснем, че в края на краищата не момичето е било нарочената жертва?

— Какво?

— При всеки случай на хранително отравяне резултатите са крайно несигурни. Няколко души ядат от едно ястие и какво става? Един-двама се чувстват леко неразположени, да кажем още двама се разболяват по-сериозно, а един умира. Това е изводът — няма никаква гаранция. Но има случаи, където могат да повлияят други фактори. Дигиталинът е медикамент, който действа пряко на сърцето и, както ви казах, предписва се при определени случаи. В онази къща е имало някой, който е страдал от сърце. Да допуснем, че той е бил избраната жертва? Това, което при другите няма да е фатално, ще е гибелно за него или поне така, не без основание, е решил убиецът. Че нещата са се развили по различен начин — е, това е само потвърждение на онова,

което казах преди малко за несигурността и ненадеждността относно ефекта, който оказват лекарствените препарати върху хората.

— Сър Амброуз — каза сър Хенри. — Мислите, че той е бил нарочената жертва?

— Да, да... а, смъртта на момичето е в резултат на грешка.

— Кой е щял да получи парите след смъртта му? — попита Джейн.

— Много логичен въпрос, мис Хелиър. Един от първите, които задаваме в моята бивша професия — рече сър Хенри.

— Сър Амброуз имаше един син — бавно каза мисис Бантри. — Преди много години двамата се бяха скарали. Мисля, че момчето беше буйно. И все пак сър Амброуз не можеше да го лиши от наследство — ставаше дума за Клодъръм Корт. Мартин Бърси беше наследник на титлата и имота. Имаше обаче още много, с което сър Амброуз можеше да се разпореди както иска и което той остави на своята повереница Силвия. Зная това, защото той почина след по-малко от година от събитията, които описвам и не си направи труда да изготвя ново завещание след смъртта на Силвия. Мисля, че парите отидоха в хазната или май ги наследи синът му като негов най-близък родственик. Наистина не помня.

— Значи всичко се е оказало в полза на един син, който не е бил там тогава и едно момиче, което умира и също не е в състояние да го ликвидира — замислено каза сър Хенри. — Не звучи никак обещаващо.

— Другата жена не получи ли нещо? — попита Джейн. — Онази, която мисис Бантри нарече „котана“.

— Тя не беше спомената в завещанието — рече мисис Бантри.

— Мис Марпъл, вие не слушате! — каза сър Хенри. — В момента сте някъде другаде.

— Мислих си за стария мистър Баджър, аптекаря — отвърна мис Марпъл. — Имаше една много млада икономка, толкова млада, че можеше да му бъде не само дъщеря, но и внучка. Ни думица никому, а семейството му — голям брой племенници и племеннички бяха таили големи надежди. И когато той умря, ще повярвате ли, оказа се, че бил женен тайно за нея от две години! Разбира се, мистър Баджър беше просто един аптекар, един доста недодялан и най-обикновен старик, а пък сър Амброуз Бърси е бил много възпитан джентълмен, така поне

каза мисис Бантри. И въпреки това човешката природа навсякъде е една и съща.

Настъпи пауза. Сър Хенри сурово погледна мис Марпъл, която му върна погледа; в кротките ѝ сини очи танцуваше лукаво пламъче. Джейн Хелиър наруши тишината.

— Хубава ли беше тази мисис Карпентър? — попита тя.

— Да, по много ненатрапчив начин. Не беше никаква поразителна красавица.

— Имаше много приятен глас — каза полковник Бантри.

— Мъркащ, така го нарекох аз — рече мисис Бантри. — Мъркащ!

— Някой ден и теб ще нарекат „котка“, Доли.

— В моето си обкръжение нямам нищо против да ме наричат така — отвърна мисис Бантри. — Знаеш, че не обичам жените кой знае колко. Харесвам мъжете и цветята.

— Отличен вкус — отбеляза сър Хенри. — Най-вече задето поставихте мъжете на първо място.

— Просто от тактичност — отвърна мисис Бантри. — Добре, какво ще кажете за моята малка загадка? Мисля, че бях съвсем честна. Артър, не мислиш ли, че бях съвсем честна?

— Да, скъпа. Не очаквам въпроси от страна на съдийската колегия относно резултатите от последните конни надбягвания.

— Тогава да започва първият — рече мисис Бантри и насочи пръст към сър Хенри.

— Ще бъда многословен, защото, видите ли, не съм много сигурен относно цялата тази работа. Първо, сър Амброуз. Мисля, че не би използвал толкова оригинален начин да се самоубие, а, от друга страна, той със сигурност нищо не печели от смъртта на повереницата си. Сър Амброуз напуска сцената. Мистър Кърл — той няма мотив за убийството на момичето. Ако сър Амброуз е бил набеязаната жертва, възможно е да е присвоил едни-два редки ръкописа, чието отсъствие не би било забелязано от другите. Но това е неубедително и неправдоподобно. Затова мисля, че въпреки подозренията на мисис Бантри относно бельото му, мистър Кърл е невинен. Мис Уай. Мотив за смъртта на сър Амброуз — никакъв. Мотивът за смъртта на Силвия Кийн е много убедителен. Тя е желаела младежа на Силвия, при това доста силно, според описанията на мисис Бантри. Онази сутрин е била

в градината заедно със Силвия, така че е имала възможност да набере листа от напръстник. Не, не можем толкова лесно да пренебрегнем мис Уай. Младият Лоримър. Има мотив и в двата случая; ако се отърве от любимата си, може да се ожени за другото момиче, макар да изглежда малко драстично да прибегне до убийството ѝ — какво е един развален годеж в днешно време? Ако сър Амброуз умре, Лоримър ще се ожени за богато момиче, а не за бедно. Това може да е важно за него, а може и да не е — зависи от финансовото му състояние. Ако открия, че имотът му е ипотекан, а мисис Бантри нарочно е скрила този факт от нас, ще предявя претенции за нарушаване на правилата. Сега мисис Карпентър. Знаете ли, аз подозирам мисис Карпентър. От една страна тези бели ръце, от друга — отличното ѝ алиби за времето, когато листата са били брани. Никога не вярвам на алибитата. Имам и още една причина да я подозирам, но ще я запазя за себе си. Все пак, ако трябва накрая да се спра на някого, бих посочил мис Мод Уай, защото срещу нея има повече улики, отколкото срещу другите.

— Следващият — рече мисис Бантри и посочи доктор Лойд.

— Мисля, че грешите, Клидъринг, като се придържате към теорията, че смъртта на момичето не е била случайна. Убеден съм, че убиецът е възнамерявал да премахне сър Амброуз. Не мисля, че младият Лоримър е имал необходимите познания. Склонен съм да смятам, че виновната е мисис Карпентър. Дълго време е живяла със семейството, познавала е добре здравословното състояние на сър Амброуз и лесно е могла да направи така, че това момиче Силвия (която, сама казахте, била доста глупава) да набере нужните ѝ листа. Признавам, че не съзирам мотив, но ще се осмеля да предположа, че сър Амброуз някога е направил завещание, в което тя е била упомената. Това е най-доброто, което мога да измисля.

Сочещият пръст на мисис Бантри се премести към Джейн Хелиър.

— Не зная какво да кажа — започна Джейн. — Освен това — защо да не го е извършило самото момиче? В края на краищата то е занесло листата в кухнята. А и вие казвате, че сър Амброуз упорито се е противопоставял на женитбата ѝ. След смъртта му тя е щяла да получи парите и възможността веднага да се омъжи. Сигурно е познавала здравословното състояние на сър Амброуз също толкова добре, колкото и мисис Карпентър.

Пръстът на мисис Бантри бавно се насочи към мис Марпъл.

— Сега е ваш ред, професорке! — рече тя.

— Сър Хенри го каза съвсем ясно... много ясно, наистина — започна мис Марпъл. — А доктор Лойд също беше прав в това, което каза. И двамата имат много точни попадения. Струва ми се обаче, че доктор Лойд не осъзнава докрай един аспект от това, което каза. Видите ли, след като не е бил лекар на сър Амброуз, той не може с точност да определи от какво сърдечно заболяване е страдал стареца, нали?

— Не разбирам какво точно имате предвид, мис Марпъл? — попита доктор Лойд.

— Вие приемате — нали? — че сър Амброуз е страдал от такова заболяване, на което дигиталинът е можел да повлияе неблагоприятно. Но нищо не доказва, че е било така. Може пък да е било точно обратното.

— Обратното?

— Да, нали вие казахте, че той често е предписван за заболявания на сърцето?

— Дори и да е така, мис Марпъл, не виждам докъде ни води това?

— Е, това би означавало, че той съвсем естествено ще е имал дигиталин у себе си, без да се налага да дава обяснение. Онова, което се опитвам да кажа (толкова зле се изразявам), е: да предположим, че искате да отровите някого със смъртоносна доза дигиталин. Няма ли тогава най-простият и най-лесният начин да бъде, ако направите така, че всички да се натровят — всъщност от листата на дигиталина? Не би било фатално за никой друг, разбира се, но няма да е изненада, ако един умре, както каза доктор Лойд, защото тези неща са много непредсказуеми. Никой вероятно не би задал въпроса дали момичето всъщност е поело смъртоносна доза от дигиталина в храната или от друг източник. Той е можел да го сипе в коктейла ѝ, или в кафето или дори да я накара да го изпие просто като тонизираща напитка.

— Искате да кажете, че сър Амброуз е отровил своята повереница, очарователното момиче, което е обичал?

— Точно така — отвърна мис Марпъл. — Също като мистър Баджър и младата му икономка. Не ми казвайте, че е абсурдно мъж на шестдесет да се влюби в момиче на двадесет. Случва се всеки ден.

Осмелявам се да кажа, че се е случило и със стар деспот като сър Амброуз, обхванат от налудничави идеи. Тези неща понякога се превръщат в лудост. Не е можел да понесе мисълта, че тя може да се омъжи. Направил е всичко възможно, за да ѝ попречи... и се е провалил. Дивата му ревност е станала, толкова силна, че предпочел да я убие, вместо да я остави да се омъжи за младия Лоримър. Този план трябва да го е обмислял дълго преди това, защото по-напред семената на напръстника е трябвало да бъдат засети сред градинския чай. Когато е дошъл моментът, той сам ги е набрал и е изпратил момичето да ги занесе в кухнята. Ужасно е да се мисли за тези неща, но предполагам, че трябва да погледнем на това колкото се може по-снизходително. Господата на тази възраст понякога наистина са много чудати, когато са замесени и млади момичета. Последният ни органист... не, не трябва да се занимавам с клюки!

— Мисис Бантри — рече сър Хенри. — Така ли е?

Мисис Бантри кимна.

— Да. И представа си нямах, никога не съм и допускала, че е било нещо друго, а не нещастен случай. После, след смъртта на сър Амброуз, получих писмо. Той оставил указания да ми го изпратят. В него казваше истината. Не знам защо, но аз и той винаги много добре сме се разбирали.

В настъпилата за миг тишина тя сякаш долови неизречен укор ѝ побърза да продължи:

— Мислите си, че не съумях да го запазя в тайна, но не е така. Промених всички имена. Старецът всъщност не се наричаше сър Амброуз Бърси. Не видяхте ли как глупаво се опули Артър, когато му казах това име? Той в началото не се сети кого имам предвид. Промених всичко. Точно както казват по списанията и в началото на книгите „Всички персонажи в тази история са напълно измислени“. Така човек никога не узнава истинските им имена.

ГЛАВА XII

АФЕРАТА В БУНГАЛОТО

— Сетих се за нещо — каза Джейн Хелиър. Красивото ѝ лице се озари от самоуверената усмивка на дете, което очаква похвала. Беше същата онази усмивка, която всяка вечер очароваше лондонската публика и от която фотографите правеха състояния.

— Това се случи — продължи предпазливо тя — на една моя приятелка.

Всички нададоха окуражителни възклицания, но зад тях се криеше леко лицемерие. Полковник Бантри, мисис Бантри, сър Хенри Клидъринг, доктор Лойд и възрастната мис Марпъл до един бяха убедени, че „приятелката“ на Джейн е самата Джейн. Тя би била съвършено неспособна да си спомни или да се интересува от каквото и да е, ако то касаше някого друго.

— Приятелката ми — продължи Джейн — (няма да казвам името ѝ) беше актриса, много известна актриса.

Никой не изрази изненада. Сър Хенри Клидъринг си помисли: Чудя се колко ли още приказки ще издума, докато забрави да поддържа тази измислица и каже „аз“ вместо „тя“.

— Приятелката ми беше на турне из провинцията, случи се преди година-две. Мисля, че ще е по-добре да не издавам името на мястото. Беше в един крайречен град, недалеч от Лондон. Ще го нарека...

Тя спря и сбърчи чело. Да измисли дори едно просто име се оказа прекалено трудно за нея. Сър Хенри ѝ се притече на помощ.

— Да го наречем ли „Ривърбъри“? — предложи авторитетно той.

— О, да, би било прекрасно. Ривърбъри, ще го запомня. Та, както казах, тази... моя приятелка... беше в Ривърбъри със своята театрална труппа и там се случи нещо много любопитно.

Тя отново свъси чело.

— Много е трудно — рече жално тя — да кажеш точно това, което искаш. Човек се обърква и не може да започне с онова, което

трябва.

— Справяте се чудесно — насърчи я доктор Лойд. — Продължавайте.

— Ами стана нещо странно. Повикаха моята приятелка в полицейския участък и тя отиде. Изглежда бил извършен обир в едно крайречно бунгало и те арестували някакъв младеж, който им разказал някаква много необичайна история. И затова я извикали. Тя никога преди не била викана в полицейски участък, но те се държали много любезно с нея... наистина много любезно.

— Така ще е било, сигурен съм — каза сър Хенри.

— Сержантът, мисля, че беше сержант... или пък май беше инспектор, ѝ предложил стол, обяснил ѝ случилото се и, разбира се, аз веднага разбрах, че е станала някаква грешка...

„Аха — помисли си сър Хенри. — Ето на — «аз». Така си и знаех.“

— Приятелката ми така каза — продължи Джейн невъзмутимо, без да се усети, че се е издала. — Тя им обяснила, че репетирала в хотела със своята дубльорка и че никога не била чувала за този мистър Фокнър. А сержантът каза: „Мис Хел...“ — тя спря и се изчерви.

— Мис Хелман — предложи сър Хенри и очите му проблеснаха.

— Да... да, това име става. Благодаря ви. Та той каза: Е, мис Хелман, навярно е станала някаква грешка, тъй като зная, че сте отседнали в хотел „Бридж“. После ме попита дали бих възразила, ако направят очна ставка... или аз да бъда подложена на очна ставка, не помня вече.

— Това всъщност е без значение — успокои я сър Хенри.

— Както и да е. Имаше предвид очна ставка с младия мъж. Затова им казах: „Разбира се, че нямам нищо против.“ Те го доведоха и ме представиха: „Това е мис Хелиър“ и... О! — Джейн спря със зяпнала уста.

— Няма нищо, скъпа — утеша я мис Марпъл. — Знаете ли, ние и без друго бяхме на път да познаем. А и не сте ни казали името на града или нещо, което ще е от по-особено значение.

— Ох! — каза Джейн. — Искях да го разкажа така, сякаш се е случило с някой друг. Но е трудно, нали? В смисъл че човек постоянно забравя.

Всички я увериха, че наистина е много трудно и тя, успокоена и вече по-уверена, продължи обръкания си разказ:

— Той беше симпатичен... доста симпатичен. Млад и с червеникава коса. Като ме видя, направо зяпна. А сержантът го попита: „Тази ли е дамата?“ и той отвърна: „Не, всъщност не. Какъв глупак съм бил!“ Аз му се усмихнах и му казах, че няма значение.

— Мога да си представя картинката — обади се сър Хенри.

Джейн Хелиър се намръщи.

— Я да видя... как ще е по-добре да продължа?

— Да речем, че ни разкажете за какво е ставало въпрос, скъпа — рече мис Марпъл толкова мило, та никой да не си помисли, че я иронизира. — Искам да кажа какво е сгрешил младежът и какъв е бил този обир.

— О, да — отвърна Джейн. — Ами, видите ли, този младеж — Лесли Фокнър му беше името, написал пиеса. Всъщност написал бил няколко пиеси, въпреки че нито една от тях не е била поставена. И той ми изпратил тази пиеса да я прочета. Аз не знаех за това, разбира се, защото получавам стотици пиеси и чета лично много малко от тях. Само тези, които ми говорят нещо. Както и да е, това беше и изглежда, че този мистър Фокнър получил писмо от мен, само че се оказа, че в действителност не е от мен... разбирате, нали... — Тя притеснено замълча и те я увериха, че разбират. — В писмото съм казала, че съм прочела пиесата и много съм я харесала и дали той не можел да ме посети, за да я обсъдим. На писмото бил посочен и адресът — Ривърбъри, Бунгалото. Така че мистър Фокнър бил ужасно доволен и тръгнал, за да дойде на това място — Бунгалото. Вратата отворила някаква прислужница и той попитал за мис Хелиър. Тя му отвърнала, че мис Хелиър е там и че го очаква, въвела го във всекидневната и към него се приближила една жена. Съвсем в реда на нещата той решил, че това съм аз, което е странно, защото той ме е виждал на сцена, а снимките ми са добре познати, нали?

— Надлъж и нашир из цяла Англия — съвсем на място отбеляза мисис Бантри. — Но често има голяма разлика между снимката и човека, скъпа Джейн. А също и човек изглежда различно под светлините на рампата и извън сцената. Помнете, че не всяка актриса може да издържи така успешно на това изпитание, както вие.

— Е — каза Джейн леко поуспокоена. — Може и да е така. Както и да е, той описа тази жена като висока и руса, с големи сини очи и много красива, затова мисля, че сигурно доста сме си приличали. Той въобще не се усъмнил. Тя седнала и подхванала разговор за пиесата, като каза, че няма търпение да я изиграе. Докато говорела, им поднесли коктейли и мистър Фокнър, разбира се, изпил своя. Е... и това е всичко, което си спомня... как изпил този коктейл. Когато се събудил или дошъл на себе си или както там му казват, лежал във на пътя, до плета, естествено така, че нямало опасност да бъде сгазен. Чувствал се някак странно отпаднал, така че се изправил и олюлявайки се, тръгнал по пътя, без да знае накъде отива. Каза, че ако бил в състояние да си събере мислите, щял да се върне в бунгалото и да се опита да разбере какво е станало. Но се чувствал много объркан и замаян и продължил да върви, без изобщо да знае какво прави. Когато полицията го арестувала, той вече донякъде се бил съвзел.

— Защо го е арестувала полицията? — попита доктор Лойд.

— О, не ви ли казах? — рече Джейн, ококорила очи. — Колко съм глупава. Заради обира.

— Споменахте за обира, но не казахте къде, какво, защо... — отвърна мисис Бантри.

— Е, това бунгало — дето той бил отишъл, разбира се... то изобщо не е мое... принадлежеше на един човек, чието име е...

Джейн отново свъси вежди.

— Искате ли пак да стана кръстник? — попита сър Хенри. — Псевдонимите са безплатно. Опишете наемателя и аз ще ви подсказа име.

— Било наето от някакъв богат мъж от града... благородник.

— Сър Херман Коен — предложи сър Хенри.

— Чудесно. Наел го заради една дама... била съпруга на актьор, освен това тя самата също била актриса.

— Ще наречем актьора Клод Лийсън — добави сър Хенри. — А предполагам, че дамата използва сценичното си име, затова ще я наречем мис Мери Кер.

— Мисля, че сте ужасно умен — рече Джейн. — Не зная как измисляте такива неща толкова лесно! Та значи това било нещо като виличка за уикенда за сър Херман... Херман беше, нали?... и за дамата. А, разбира се, съпругата му нищо не знаела за това.

— Както често става — вметна сър Хенри.

— И той подарил на тази актриса доста бижута, сред които и някакви много хубави смарагди.

— А! — възкликна доктор Лойд. — Ето че се доближаваме до нещо.

— Тези бижута били в бунгалото, при това заключени в най-обикновена кутия за скъпоценности. Полицията каза, че това било много небрежно... всеки можел да ги открадне.

— Виждаш ли, Доли — обади се полковник Бантри.

— Какво ти казвам и аз?

— От опит съдя — отвърна мисис Бантри, — че винаги онези, които са безкрайно предпазливи, губят разни неща. Моите не ги заключвам в кутия за скъпоценности — държа ги в едно разнебитено чекмедже, под чорапите. Смяя да кажа, че ако... как ѝ беше името? — Мери Кер беше сторила същото, скъпоценностите ѝ никога нямаше да бъдат откраднати.

— Щяха — каза Джейн. — Защото всички чекмеджета бяха извадени, а съдържанието им — разпиляно.

— Тогава значи не са търсели бижута — рече мисис Бантри. — Търсели са секретни документи. Така поне става винаги в книгите.

— Не знам нищо за секретни документи — изрече колебливо Джейн. — Не съм чула за такива.

— Не се отклонявайте от темата, мис Хелиър — обади се полковник Бантри. — Не се поддавайте на налудничавите отклонения на Доли!

— Да се върнем на обира — каза сър Хенри.

— Да. Е, в полицията позвънила някаква жена, която казала, че е мис Мери Кер. Съобщила им, че бунгалото било обрано и дала описанието на един младеж с червена коса, който бил ходил там онази сутрин. Прислужницата ѝ си помислила, че в него има нещо необичайно и отказала да го пусне вътре, но по-късно го видели да излиза през прозореца. Тя описала мъжа толкова точно, че полицията го арестувала само час по-късно. Сетне той им разказал своята история и им показал писмото от мен. И, както вече ви казах, те ме повикаха, а когато той ме видя, каза онова, което вече знаете от мен... че аз не съм онази жена.

— Много любопитна история! — възкликна доктор Лойд. — Мистър Фокнър познаваше ли тази мис Кер?

— Не, не я познаваше... или поне така каза. Но аз още не съм ви разправила най-интересното от всичко. Разбира се, полицаите отидоха до бунгалото и намериха всичко така, както беше описано. Чекмеджетата били извадени, бижутата ги нямало, ала бунгалото било празно. Чак няколко часа след това Мери Кер се върна и разбрахме, че тя въобще не е звънила в полицията и че за пръв път чува за всичко това. Изглежда същата сутрин получила телеграма от някакъв мениджър, който ѝ предлагал извънредно важна роля и уредил час за среща с нея. Така че тя, естествено, хукнала към града, за да бъде точна. С пристигането си открила, че всичко било просто номер и че не била пращана никаква телеграма.

— Най-обикновен трик, за да я отстранят за известно време — забеляза сър Хенри. — Ами прислугата ѝ?

— Същото се случило и с нея. Имала само една прислужница. Звънили ѝ по телефона... очевидно се обаждала Мери Кер, която казала, че забравила нещо много важно. Дала нареждания на прислужницата да ѝ донесе някаква ръчна чанта, която се намирала в чекмеджето в спалнята, като хване първия влак. Разбира се, прислужницата постъпила, както ѝ било казана и заключила къщата. Ала когато пристигнала в клуба на мис Кер, където ѝ казали, че ще се види с господарката си, останала да чака напразно.

— Хм — рече сър Хенри. — Започвам да разбирам. Къщата е трябвало да бъде празна, а да се влезе през някой от прозорците едва ли е щяло да бъде сериозен проблем, според мен. Но не разбирам напълно къде се вписва във всичко това мистър Фокнър? Кой е звънил в полицията, ако не е била мис Кер?

— Това никой не разбра и до днес.

— Интересно — рече сър Хенри. — Стана ли ясно дали младежът е този, за когото се представя?

— О, да, там всичко беше наред. Той дори показа писмото, което уж било писано от мен. Почеркът изобщо не приличаше на моя, но пък той е нямало как да знае това, разбира се.

— Добре, нека изложим фактите ясно — рече сър Хенри. — Поправете ме, ако сгреша. Дамата и прислужницата ѝ са подмамани да напуснат къщата. Младежът пък е прилъган да отиде там с фалшиво

писмо. Последното е оказало своето въздействие, поради факта че вие всъщност сте давали представления в Ривърбъри през същата седмица. Упояват младежа, сетне звънят в полицията и насочват следите към него. На практика е бил извършен обир. Предполагам, че бижутата са липсвали?

— О, да.

— А по-късно успяха ли да ги открият изобщо?

— Не. Всъщност мисля, че сър Херман всячески се опита да потули нещата. Но не успя и според мен последицата от всичко това бе, че жена му подаде молба за развод. И все пак не съм докрай сигурна в това.

— Какво стана с мистър Лесли Фокнър?

— Пуснаха го накрая. Полицията каза, че нямат достатъчно доказателства срещу него. Не мислите ли, че цялата работа е доста странна?

— Съвсем определено. Първият въпрос е — на кого да се вярва? Докато ни разказвахте, забелязах, мис Хелиър, че сте склонна да приемете за истина разказа на мистър Фокнър. Имахте ли някакви причини за това, като изключим, че инстинктивно сте били убедени в невинността му?

— Н-н-не — изрече с нежелание Джейн. — Мисля, че не. Но той беше толкова мил и толкова много се извиняваше, задето е взел друга жена за мен — сигурна съм, че той трябва да е казал истината.

— Разбирам — усмихна се сър Хенри. — Но трябва да признаете, че той е могъл съвсем лесно да съчини тази история. Сам да е писал писмото и после да твърди, че е от вас. Може също сам да се е упоил след успешно извършеният обир. Но признавам, че не виждам смисъла на всичко това. Далеч по-лесно би било да влезе в къщата, да вземе каквото му трябва и тихичко да се измъкне... освен ако някой не го е забелязал — някой от съседите — и той да е разбрал, че е бил видян. После набързо е скалпил този план, за да отклони подозренията от себе си и да обясни присъствието си в района.

— Богат ли беше той? — попита мис Марпъл.

— Не мисля — отвърна Джейн. — Не, според мен беше доста беден.

— Цялата работа ми се струва доста странна — каза доктор Лойд. — Трябва да призная, че ако приемем за истинска историята на

младежа, това усложнява случая изключително много. Защо непознатата жена, която се преструва, че е Джейн Хелиър, ще въвлича непознат за нея човек в тази работа? Защо е тази сложна комедия?

— Кажете ми, Джейн — обади се мисис Бантри. — Младият Фокнър заставал ли е очи в очи с Мери Кер в развоя на тази история?

— Не зная точно — бавно изрече Джейн, докато бърчеше чело в опитите си да си спомни.

— Защото ако не е, случаят е разрешен! — каза мисис Бантри. — Сигурна съм, че съм права. Какво по-лесно от това да се направиш, че някой те вика в града? Телефонираш на прислужницата си от Падингтън или от някоя друга гара и докато тя идва в града, ти се връщаш обратно. Младежът идва според уговорката, упояваш го и подготвяш нещата, за да инсценираш обир, като преиграваш колкото се може повече. Сетне телефонираш в полицията, даваш им описанието на изкупителната ти жертва и отново тръгваш към града. После се връщаш у дома с по-късен влак и се правиш на изненадана.

— Но защо ѝ е да краде собствените си бижута, Доли?

— Винаги така правят — отвърна мисис Бантри. — Както и да е, мога да измисля стотици причини. Може да са ѝ трябвали пари веднага — старият сър Херман вероятно не ѝ е давал пари в брой, така че тя изиграва сценката с откраднатите бижута, а после тайно ги продава. А и може да е била изнудвана от някого, който я е заплашвал да ги издаде на съпруга ѝ или на жената на сър Херман. Или път тя може вече да е била продала бижутата, а сър Херман да е започнал да подозира и да е поискал да ги види, така че тя е трябвало да направи нещо. Книгите са пълни с такива неща. Или — а, ето една добра идея и при това не се среща често в книгите — тя се престорва, че бижутата ѝ са откраднати, прави ужасна трагедия от това и той ѝ подарява нови. Така тя разполага вече с два комплекта вместо с един. Такива жени са ужасно изобретателни, сигурна съм.

— Колко сте умна, Доли! — възхити се Джейн. — Никога не бих се сетила за подобни възможности.

— Може и да си умна, но не ти казаха, че си права — намеси се полковник Бантри. — Аз съм склонен да подозирам господина от града. Той е знаел каква телеграма да прати, така че да я отстрани за известно време, а за останалото се е справил без проблем, подпомаган

от някоя нова приятелка. Изглежда никой не го е разпитвал за алибито му.

— Какво мислите вие, мис Марпъл? — попита Джейн и се обърна към възрастната дама, която седеше мълчаливо с озадачено изражение на лицето си.

— Наистина не зная какво да кажа, скъпа. Сър Хенри ще се смее, но този път не мога да се сетя за нито една случка от моето село, която да прилича на тази, че да ми помогне. Разбира се, има някои въпроси, които се подразбират от само себе си. Например въпроса с прислужницата. В... хм... подобна ситуация като тази, която описахте, наетата прислужница несъмнено ще е съвсем наясно за състоянието на нещата, а едно наистина порядъчно момиче не би приело такава служба, майка ѝ в никакъв случай не би я пуснала. Затова можем да приемем, струва ми се, че прислужницата не е била човек, на когото може да се има доверие. Вероятно е била във връзка с крадците. Оставила е отключена къщата, за да могат да влязат и всъщност е заминала за Лондон, сякаш е повярвала на лъжливото телефонно обаждане, така че да отклони подозрението от себе си. Да си призная, това ми изглежда най-вероятното разрешение. Само че, ако са били замесени обикновени крадци, всичко изглежда много странно. Необходима е по-голяма изобретателност от тази, която би могла да има една прислужница.

Мис Марпъл спря, след което унесено продължи:

— Не мога да не си мисля, че е имало известни... е, бих ги описала като лични чувства в цялата тази работа. Да предположим, например че някой има зъб някому? Някоя млада актриса, към която той не се е отнесъл добре? Не мислите ли, че това би обяснило нещата по-добре? Преднамерен опит той да бъде забъркан в неприятности. На това ми прилича. И все пак... това разрешение не ме задоволява напълно...

— Ах, докторе, вие нищо не казвате — рече Джейн. — Бях ви забравила.

— Мен все ме забравят — рече тъжно белокосият доктор. — Вероятно съм доста невзрачна личност.

— О, не! — възкликна Джейн. — Кажете ни какво мислите вие!

— Склонен съм да се съглася с предположенията на всички ви и в същото време — не мога да приема нито една. Моята собствена

хипотеза е изсмукала от пръстите и вероятно напълно погрешна. Според мен съпругата може да е имала нещо общо с това. Имам предвид съпругата на сър Херман. Нямам никакви основания да мисля така... само че ще се изненадате, ако узнаете какви необикновени... наистина много необикновени неща би могла да измисли една оскърбена съпруга.

— О, доктор Лойд! — извика развълнувано мис Марпъл. — Колко умно от ваша страна. Въобще не се бях сетила за бедната мисис Пембарш.

Джейн втренчено я погледна.

— Мисис Пембарш? Коя е тя?

— Ами... — поколеба се мис Марпъл. — Не знам дали тя наистина може да се вземе за пример в този случай. Тя е перачка. Откраднала една игла от опал, закачена за някаква блуза и я подхвърлила в къщата на друга жена.

Джейн изглеждаше по-объркана от всякога.

— И това прави случая за вас свършено ясен, мис Марпъл — рече сър Хенри и премигна.

Но за негова изненада, мис Марпъл поклати глава.

— Не, боя се, че не. Трябва да призная, че аз самата съм в голямо недоумение. Зная само, че жените трябва да се поддържат една друга. В критични случаи човек трябва да защитава интересите на собствения си пол. Мисля, че това е поуката от историята, която мис Хелиър ни разказа.

— Трябва да призная, че този етичен аспект на загадката ми убягна — каза важно сър Хенри. — Вероятно ще оценя правотата на вашето мнение по-добре, ако мис Хелиър ни разкрие отговора.

— А? — рече Джейн силно озадачена.

— По детски се казва „предаваме се“. Вие и само вие, мис Хелиър, имахте високата чест да ни представите такава свършено неразрешима загадка, че дори мис Марпъл трябваше да се признае за победена.

— Всички ли се предавате? — попита Джейн.

— Да — след кратката тишина, в която той чакаше някой друг да вземе думата, сър Хенри отново влезе в ролята си на говорител. — Така да се каже, ние се издигнахме или провалихме с несвършените

хипотези, които се опитахме да предложим. По една за простосмъртните мъже, две за мис Марпъл и около дузина за мисис Б.

— Не бяха дузина — рече мисис Бантри. — Бяха вариации на една и съща тема. И колко пъти ще трябва да ви казвам, че не искам да ме наричате „мисис Б.“!

— Значи всички се предават — замислено повтори Джейн. — Много интересно.

Тя се облегна в креслото си и захвана да поглажда ноктите си с разсеяно изражение.

— Е? — каза мисис Бантри. — Хайде, Джейн, какъв е отговорът?

— Отговорът?

— Да. Какво се случи всъщност?

Джейн втренчено я погледна.

— Нямам ни най-малка представа.

— Какво?

— Винаги ми е било чудно. Мислех си, че тъй като вие всички сте толкова умни, все един от вас ще може да ми отговори.

Всички бяха обзети от раздразнение. Нищо лошо нямаше в това, че Джейн бе толкова красива, но в този миг всички разбраха, че глупостта ѝ надхвърля всякакви граници. Дори и най-съвършената красота не би могла да ѝ бъде извинение.

— Искате да кажете, че истината никога не бе открита? — попита сър Хенри.

— Да. Ето затова, както казах, аз наистина мислех, че вие ще можете да ми дадете отговора. — Гласът ѝ звучеше обидено. Ясно бе, че според нея тя беше тази, която трябва да се сърди.

— Ами аз... аз... — започна полковник Бантри, но не можа да довърши.

— Вие направо можете да подлудите човек, Джейн — обади се и съпругата му. — Както и да е, сигурна съм и винаги ще бъда, че аз бях правата. Ако просто ни кажете истинските имена на хората, ще съм убедена докрай.

— Не мисля, че мога да го направя — бавно изрече Джейн.

— Да, скъпа — додаде и мис Марпъл. — Мис Хелиър не може да направи това.

— Разбира се, че може — каза мисис Бантри. — Не бъдете толкова великодушна, Джейн. На нас, възрастните хора, ни е нужно да

поклюкарстваме сегиз-тогиз. Във всеки случай кажете ни поне кой е градският големец.

Но Джейн поклати глава и мис Марпъл продължи да защитава момичето по своя старомоден маниер.

— Сигурно всичко това е било доста шокиращо — допълни тя.

— Не — прямо ѝ отвърна Джейн. — Мисля... мисля, че дори ми беше забавно.

— Е, вероятно е било така — каза мис Марпъл. — Сигурно е нарушило поне монотонното ежедневие. Коя пиеса представяхте?

— Смит.

— А, да, не беше ли на мистър Съмърсет Моъм? Мисля, че неговите пиеси са много умни. Гледала съм ги почти всичките.

— Припомняйте си я за турнето през есента, нали? — попита мисис Бантри.

Джейн кимна.

— Е — каза мис Марпъл и се изправи. — Трябва да си вървя. Вече е късно. Но вечерта беше много приятна, а така също и съвсем необичайна. Мисля, че разказът на мис Хелиър печели първото място. Не сте ли съгласни?

— Съжалявам, че ви ядосах — каза Джейн. — Имам предвид това, че не зная края. Предполагам, че трябваше да ви го кажа по-рано.

Гласът ѝ прозвуча жално. Доктор Лойд галантно ѝ се притече на помощ.

— Скъпа млада госпожице, на защо? Представихте ни една много интересна загадка, с която да поупражним нашата съобразителност. Съжалявам единствено за това, че никой от нас не можа да я разреши убедително.

— Говорете само за себе си — каза мисис Бантри. — Аз я разреших. Убедена съм, че е така.

— Знаете ли, наистина мисля, че е така — рече Джейн. — Това, което казахте, звучеше много правдоподобно.

Доктор Лойд учтиво подкрепяше мис Марпъл, докато тя си обуваше галошите. „Просто за всеки случай“ — както поясни старата дама. Докторът се готвеше да я придружи до старомодния ѝ дом. Увита в няколко вълнени шала, мис Марпъл още веднъж пожела на всички лека нощ. Най-накрая се спря пред Джейн Хелиър, наведе се към нея и

зашепна нещо в ухото ѝ. Джейн изпусна едно сепнато „О!“ достатъчно силно, че накара останалите да обърнат глави.

Усмивайки се и кимайки, мис Марпъл излезе през вратата, а Джейн остана да гледа подире ѝ.

— Ще си лягате ли, Джейн? — попита мисис Бантри. — Какво ви е? Гледате, като че ли сте видели призрак!

Джейн се съвзе и дълбоко въздъхна, дари двамата мъже с една зашеметяващо красива усмивка и последва домакинята си по стълбите. Мисис Бантри влезе с нея в стаята ѝ.

— Огънят почти е загаснал — каза мисис Бантри, като започна ядосано да го разравя, но без резултат. — Не могат да го стъкват както трябва. Колко глупави са прислужниците! Все пак мисля, че тази вечер останахме доста до късно. Ау, всъщност е минало един.

— Мислите ли, че има много хора като нея? — попита Джейн Хелиър.

Тя седеше отстрани на леглото, явно потънала в размисъл.

— Като прислужницата ли?

— Не. Като онази странна старица... как ѝ беше името... Марпъл?

— О, не знам. Предполагам, че има доста като нея в едно малко селце.

— О, Боже — каза Джейн. — Не знам какво да правя. — И тя дълбоко въздъхна.

— Какво има?

— Тревожа се.

— За какво?

— Доли — Джейн Хелиър изведнъж стана абсолютно сериозна. — Знаете ли какво ми прошепна тази чудата старица, преди да си тръгне?

— Не. Какво?

— Тя каза: „Ако съм на ваше място, няма да го направя, скъпа. Никога не се оставяйте в ръцете на друга жена, дори да мислите за момента, че ви е приятелка.“ И знаете ли, Доли, това е абсолютно вярно.

— Тази максима? Да, вероятно. Но не виждам връзката.

— Смятам, че никога не трябва да се доверяваш на една жена. А аз съм в ръцете ѝ. Не бях се замисляла за това.

— Каква е тази жена, за която говорите?

— Нета Грийн — дубльорката ми.

— Какво, да му се не види, знае мисис Марпъл за вашата дубльорка?

— Мисля, че се е досетила... но не разбирам как.

— Джейн, ще бъдете ли любезна да ми обясните за какво става дума?

— За историята. Тази, дето я разказах. О, Доли, тази жена... нали знаете... тази, дето ми отне Клод?

Мисис Бантри кимна, като веднага се сети за първия от несполучливите бракове на Джейн. Тогава тя бе омъжена за Клод Евърбъри — актьора.

— Той се ожени за нея, а аз можех да му кажа какво го очаква. Клод не знае, но тя има любовна връзка със сър Джоузеф Салмън. Срещат се през уикендите в бунгалото, за което говорих. Исках да я разоблича, исках всички да разберат що за жена е тя. И, виждате ли, чрез един обир всичко щеше да излезе наяве.

— Джейн! — въздъхна мисис Бантри. — Вие ли скалъпихте историята, която ни разказахте?

Джейн кимна.

— Затова избрах Смит. В тази пиеса нося дрехи на прислужница. Така че щяха да са ми под ръка. А когато ме извикат в полицейския участък, най-лесното нещо на света щеше да бъде да кажа, че репетирам ролята с дубльорката си в хотела. Но всъщност, разбира се, ние щяхме да бъдем в бунгалото. Просто трябваше да отворя вратата, да донеса коктейлите, а Нета да се престори на мен. Разбира се, той повече нямаше да я види, така че нямаше да има никаква опасност да я разпознае. А аз мога да направя така, че да изглеждам доста различно като прислужница, а освен това човек не гледа на прислужниците като на хора. Планирали бяхме след това да го изкараме вън на пътя, да задигнем кутията за бижута, да телефонираме на полицията и да се върнем в хотела. Не бих искала младия мъж да страда, а сър Хенри каза, че изглежда не е страдал, нали? А тя щеше да бъде по страниците на вестниците и прочие... и Клод щеше да разбере каква е тя всъщност.

Мисис Бантри седна и изохка.

— О, бедната ми глава! И през цялото време сте ни лъгали... Джейн Хелиър, как може така да мамите! Като си помисля само как ни предадохте нещата!

— Аз съм добра актриса — самодоволно каза Джейн. — И винаги съм била такава, каквото и да говорят хората. Изобщо не се издадох, нали?

— Мис Марпъл беше права — промърмори мисис Бантри. — За личните чувства. Ами да, всичко е съвсем лично. Джейн, доброто ми дете, не разбирате ли, че кражбата си е кражба и могат да ви пратят в затвора?

— Да, ама никой от вас не позна — каза Джейн. — Освен мис Марпъл. — Тревожното изражение се върна на лицето ѝ. — Доли, мислите ли наистина, че има много като нея?

— Честно казано, не — рече мисис Бантри.

Джейн отново въздъхна.

— Все пак по-добре е човек да не рискува. И аз, разбира се, ще завися от Нета, съвсем вярно. Може да се обърне срещу мен, да започне да ме изнудва или кой знае какво. Тя ми помогна да изпипаме всичко в подробности и твърдо заяви, че е на моя страна, но човек никога не може да е сигурен с жените. Не, мисля, че мис Марпъл беше права. По-добре да не рискувам!

— Но, скъпа, вие вече сте рискували.

— О, не — Джейн широко разтвори сините си очи. — Не разбирате ли? Това още не се е случило! Аз... е, така да се каже, направих нещо като генерална репетиция.

— Заявявам, че не разбирам професионалния жаргон — каза с достойнство мисис Бантри. — Искате да кажете, че това е бъдещ проект? А не нещо вече извършено?

— Щях да го направя тази есен... през септември. А сега не знам какво да сторя.

— А Джейн Марпъл разбра... всъщност стигна до истината, а не ни каза — рече гневно мисис Бантри.

— Мисля затова каза онова... дето жените трябвало да се поддържат една друга. Не би ме издала пред мъже. Много мило от нейна страна. Нямам нищо против, че вие го научихте, Доли.

— Добре, но зарежете тази идея, Джейн. Моля ви!

— Мисля, че така и ще направя — промърмори мис Хелиър. —
Може да изникнат и други мис Марпъл...

ГЛАВА XIII

СМЪРТ ЧРЕЗ ИЗНУДВАНЕ

Бившият комисар от Скотланд Ярд — сър Хенри Клидъринг, беше отседнал при едни свои приятели — семейство Бантри, в дома им недалеч от малкото селце Сейнт Мери Мийд.

В събота сутринта, докато слизаше за закуска в удобния за гостите час — десет и петнадесет, той почти се сблъска на вратата на трапезарията със своята домакиня — мисис Бантри. Тя стремително изхвъркна от стаята, очевидно в състояние на голяма възбуда и тревога. Полковник Бантри седеше на масата с лице по-червено от обичайното.

— Добро утро, Клидъринг — поздрави го той. — Хубав ден. Сядайте и започвайте.

Сър Хенри се подчини. Докато се настаняваше на мястото си, където бе поставена чиния с бъбреци и бекон, домакинят му продължи:

— Тази сутрин Доли е малко разстроена.

— Да... ъ-ъ-ъ... и аз така си помислих — меко отвърна сър Хенри. Той леко се почуди. Домакинята му беше с ведър нрав, който рядко се помрачаваше от различни настроения. Доколкото сър Хенри знаеше, нейната единствена страст бе градинарството.

— Да — каза полковник Бантри. — Една новина, която получихме тази сутрин, я разстрои. За едно селско момиче... дъщерята на Емът... Емът, дете държи „Синия глиган“.

— А, да, разбира се.

— Мда-а-а — замислено повтори полковник Бантри.

— Хубаво девойче. Ала загазило — забременяло. Обичайните истории. Спорихме с Доли за това. Глупаво от моя страна. Жените изобщо не разбират. Доли с все сили защищаваше момичето. Нали ги знаете жените — мъжете били зверове и прочие, и прочие. Ала не е толкова просто — не и в днешно време. Момчетата знаят какво правят. Човек, който прелъстява една девойка, не е непременно

негодник. Доста често в тези случаи вината се разпределя по равно. Аз самият много харесвам младия Сандфорд. Бих го нарекъл млад глупак, а не дон Жуан.

— Този Сандфорд ли е докарал неприятности на момичето?

— Така изглежда. Разбира се, лично аз не зная нищо — предпазливо отбеляза полковникът. — Всичко са само клюки и брътвежи. Знаете що за село е това! Както казах, нищо не знам. Не съм като Доли — да правя прибързани заключения, да сипя навсякъде обвинения. Дявол го взел, човек доста трябва да внимава с приказките си! Нали знаете, следствие и прочие...

— Следствие ли?

Полковник Бантри го изглежда.

— Да. Не ви ли казах? Момичето се е удавило. Затова е целият този шум.

— Голяма неприятност — отбеляза сър Хенри.

— Естествено, че е неприятно. Аз сам не искам да мисля за това. Бедното малко дяволче! Всички казват, че баща ѝ е суров човек. Предполагам, че тя просто не е можела да приеме последствията.

Той направи пауза.

— Затова Доли е толкова разстроена.

— Къде се е удавила?

— В реката. Точно под воденицата тя е доста буйна. Там има пътечка и над реката минава мостче. Мислят, че се е хвърлила оттам. О, ужасно е дори само да си го помислиш!

И с невъобразим шум полковник Бантри отвори вестника си и се зае да отвлече вниманието си от тъжната случка, потъвайки в последните новини относно некадърността на правителството.

Сър Хенри прояви твърде слаб интерес към селската трагедия. След закуска той се настани в един удобен стол на моравата, нахлупи шапката си над очите и започна да размишлява за живота откъм спокойната му страна.

Беше около единадесет и половина, когато една спретната прислужница се затича през ливадата към него.

— О, сър, ако нямате нищо против, мис Марпъл е тук и би желала да се срещне с вас.

— Мис Марпъл?

Сър Хенри се изправи и килна шапката си назад. Името го изненада. Той много добре помнеше мис Марпъл с нейните кротки и спокойни обноски на стара мома, с нейната удивителна проникателност. Помнеше още и дузината неразрешени или хипотетични случаи и как във всеки един от тях тази типична „селска стара мома“ бе стигала безпогрешно до верния отговор на загадката. Сър Хенри изпитваше дълбоко уважение към мис Марпъл. Зачуди се какво ли я бе довело насам.

Мис Марпъл седеше в салона — изпъната, както винаги, като свещ, до себе си бе поставила ярко оцветена пазарна кошница, явно чужда направа. Бузите ѝ бяха доста порозовели и тя изглеждаше притеснена.

— Сър Хенри, толкова се радвам. Такъв късмет, че ви открих! Случайно чух, че сте отседнали тук... надявам се, ще ми простите...

— За мен е голямо удоволствие — каза сър Хенри, като поеръката ѝ. — Боя се, че мисис Бантри излезе.

— Да — отвърна мис Марпъл. — Видях я да говори с Футит — месаря, докато минавах оттам. Вчера прегазиха Хенри Футит — това е кучето му. Един от онези фокстериери с гладка козина, много едър и сприхав, дето като че ли все месари си ги взимат.

— Да... — услужливо рече сър Хенри.

— Радвам се, че дойдох тук, когато нея я няма — продължи мис Марпъл. — Защото исках да се видя именно с вас. Относно тази тъжна случка.

— За Хенри Футит? — попита сър Хенри, леко озадачен.

Мис Марпъл укоризнено го погледна.

— Не, не, заради Роуз Емът, разбира се. Чухте ли новината?

Сър Хенри кимна.

— Бантри ми каза. Много тъжно наистина.

Той беше леко озадачен. Не можеше да си представи защо мис Марпъл ще иска да го види заради Роуз Емът.

Мис Марпъл отново седна, което стори и сър Хенри. Когато старата дама заговори, тонът ѝ беше променен. Сега тя се държеше сериозно и от нея лъхаше достойнство.

— Може би си спомняте, сър Хенри, как един-два пъти играхме една наистина много приятна игра. Поставяхме загадки и намирахме

отговорите им. Вие бяхте много любезен като казахте, че аз... че аз се справям нелошо.

— Вие бихте всички ни — топло отвърна сър Хенри.

— Проявихте невероятна гениалност в разкриването на истината. Помня още, че винаги вземахте за пример някоя сходна случка от вашето село, която ви даваше ключа към загадката.

Докато говореше, той се усмихваше, ала не и мис Марпъл. Тя остана сериозна.

— Именно тези ваши думи ми вдъхнаха кураж да дойда при вас сега. Мисля, че ако ви кажа нещо, вие поне няма да ми се смеете.

Внезапно той осъзна, че тя говореше изключително сериозно.

— Разбира се, че няма да се смея — внимателно каза той.

— Сър Хенри... онова момиче... Роуз Емът. Тя не се е удавила сама... била е убита... и аз зная кой е убиецът.

Цели три секунди сър Хенри беше като онемял от истинско изумление. Гласът на мис Марпъл бе съвършено спокоен и лишен от емоции. Ако се съдеше по чувствата, които показваше, тя сякаш правеше едно съвсем обикновено изказване.

— Много е сериозно това, което казвате, мис Марпъл — рече сър Хенри, след като успокои дишането си.

Тя няколко пъти кимна кротко с глава.

— Зная, зная... Затова дойдох при вас.

— Но скъпа госпожо, не съм аз човекът, който ви трябва. В момента просто представлявам единствено себе си. Ако сте сигурна в това, което казвате, то вие трябва да отидете в полицията.

— Не мисля, че мога да направя това — каза мис Марпъл.

— Но защо?

— Защото, видите ли, не съм... както вие се изразихте „сигурна“.

— Искате да кажете, че това е само предположение от ваша страна?

— Можете и така да го наречете, ако искате, но всъщност въобще не е това. Аз зная. Аз съм в положение на човек, който знае. Но ако разкрия пред инспектор Друит причините, поради които зная, той... ами той просто ще ми се изсмее. И едва ли бих го обвинила за това. Много е трудно да се разбере онова, което вие бихте нарекли информация от по-особен тип.

— Например? — попита сър Хенри.

Мис Марпъл леко се усмихна.

— Ако трябва да ви кажа, че знам това заради един случай с човек на име Пийсгуд, който оставяше ряпа вместо моркови на моята племенница преди няколко години, когато идваше тук с каручката си... — тя многозначително замълча.

— Много подходящо име за търговец на зеленчуци? — измърмори сър Хенри. — Искате да кажете, че просто правите изводите си въз основа на един сходен случай.

— Познавам човешката природа — каза мис Марпъл. — Не е възможно да не я познавам, след като живея на село от толкова години. Въпросът е дали ми вярвате или не.

Тя го погледна прямо. По бузите ѝ плъзна червенина. Погледът ѝ срещна неговия, без очите ѝ да трепнат.

Сър Хенри беше човек с огромен житейски опит. Той вземаше решенията си бързо и без да го усуква. Колкото фантастично и неправдоподобно да изглеждаше казаното от мис Марпъл, той мигновено осъзна, че го приема.

— Вярвам ви, мис Марпъл. Но не разбирам какво искате да направя по този въпрос или пък защо сте дошли при мен.

— Дълго мислих върху това — рече мис Марпъл. — Както казах, ще бъде безсмислено да отида в полицията, без да разполагам с никакви факти. Нямам факти. Това, което искам, е да се заинтересувате от случая. Сигурна съм, че инспектор Друит ще бъде безкрайно поласкан. И, разбира се, ако нещата отидат твърде далеч — полковник Мелчит, полицейският началник, ще е в ръцете ви като глина, сигурна съм.

Тя умолително го погледна.

— А какви сведения ще ми дадете, с които да започна?

— Мислех си — каза мис Марпъл — да ви напиша едно име... името... на късче хартия и да ви го дам. А ако при разследването решите, че... тази личност... по никакъв начин не е замесена... е, значи ще съм била изцяло на погрешен път.

Тя направи пауза, а после потръпна леко и добави:

— Би било ужасно... толкова ужасно... ако невинен човек бъде обесен.

— Какво, да му се не види... — стреснато извика сър Хенри.

Тя извърна тревожно лице към него.

— Може и да греша, макар да не мисля така. Видите ли, инспектор Друит е наистина интелигентен човек. Но средното ниво на интелигентност понякога може да бъде доста опасно. Такъв човек не би стигнал твърде далеч.

Сър Хенри я изгледа с интерес. Леко припряно мис Марпъл отвори едва малка дамска чанта, откъдето извади тефтерче, скъса един лист, внимателно написа едно име на него, сгъна го на две и го подаде на сър Хенри. Той го отвори и прочете името. То нищо не му говореше, но той леко повдигна вежди. Погледна мис Марпъл и пъкна листчето в джоба си.

— Тъй, тъй — каза той. — Доста необичайна работа е тази. Никога преди не съм правил такова нещо. Но ще го направя заради вас, мис Марпъл.

Сър Хенри седеше в една стая с полковник Мелчит — областния полицейски началник — и инспектор Друит.

Полицейският началник бе дребно човече с враждебното поведение на един военен. Инспекторът беше едър и широкоплещест и безкрайно здравомислещ.

— Наистина мисля, че се меся във вашата работа — каза сър Хенри с любезна усмивка. — Не мога всъщност да ви обясня защо го правя. (Това си беше чистата истина.)

— Скъпи ми друже, много ни е приятно. Чувстваме се поласкани.

— За нас е голяма чест, сър Хенри — каза инспекторът.

Полицейският началник си мислеше: „Бедният човек, отегчил се е до смърт при семейство Бантри. Старецът постоянно плюе правителството, а старицата плеци само за луковици.“

Инспекторът си мислеше: „Жалко, че не сме изправени срещу истинско предизвикателство. Чувал съм да казват, че той е един от най-големите умове в Англия. Жалко, че става дума за нещо толкова просто.“

Полицейският началник каза на глас:

— Боя се, че цялата работа е много неприятна и съвсем ясна. Първото впечатление беше, че момичето само се е удавило. Била е бременна, нали разбирате. Обаче нашият доктор Хейдък е много

старателен. Забелязал синини на двете ѝ ръце — над лактите. Получени преди смъртта. Точно на място, където човек би трябвало да я хване, за да я хвърли във водата.

— Нужна ли е била много сила?

— Мисля, че не. Не е имало борба... момичето е било изненадано. Стояло е на тясно мостче, дъските му са били хлъзгави. Най-лесното нещо на света е било да я хвърлят оттам — от тази страна няма парапет.

— Имате ли доказателства, че трагедията е станала именно там?

— Да. Имаме показанията на едно момче — Джими Браун, на дванадесет години. Бил е в горичката от другата страна. Чул някакъв вик откъм моста, последван от плясък във водата. Било е по здрач, нали знаете, трудно се е виждало каквото и да е. Малко по-късно видял нещо бяло да се носи във водата и хукнал за помощ. Измъкнали я, но било твърде късно, за да я върнат към живот.

Сър Хенри кимна.

— Момчето видяло ли е някого на моста?

— Не, но както ви казах, било е по здрач, а и там винаги има мъгла. Ще го попитам дали е видял някого преди или след това. Видите ли, той съвсем естествено е допуснал, че момичето само се е хвърлило. В началото всеки би си помислил така.

— Все пак у нас е бележката — каза инспектор Друит и се обърна към сър Хенри. — Бележка в джоба на мъртвото момиче, сър. Била е написана с нещо като молив за скици и въпреки че хартията бе подгизнала цялата, ние успяхме да разчетем написаното.

— И какво пишеше?

— Била е от младия Сандфорд. „Добре — пише в нея, — ще се срещнем на моста в осем и тридесет — Р. С.“ Сигурно е, че е било към осем и половина... или няколко минути по-късно, тогава Джими Браун е чул вика и плясъка във водата.

— Не зная познавате ли изобщо Сандфорд — продължи полковник Мелчит. — Тук е от около месец. Един от онези съвременни млади архитекти, които строят чудати къщи. Сега точно строи къща за Алингтън. Бог знае как ще изглежда тя! Предполагам, че ще е пълна с ония модерни джунджурии. Стъклена маса за вечеря и хирургически столове, направени от стомана и брезент. Това не е от значение в

случая, но показва що за човек е Сандфорд. Нали знаете, болшевик, без никакъв морал.

— Прельстяването — меко каза сър Хенри — е доста древно престъпление, въпреки че, разбира се, не е по-старо от убийството.

Полковник Мелчит втренчено го изглежда.

— О, да! — каза той. — Съвсем вярно, съвсем вярно.

— Е, сър Хенри — обади се и Друит. — Ето на — неприятна работа, но поне е ясна. Момичето е загазило от младия Сандфорд. Сетне той се е канел да духне пак за Лондон. Има си момиче там — една хубава млада дама, за която бил стоден. Е, разбира се, ако тя чуеше за тази работа, това щеше да му се отрази доста зле. Среща се с Роуз на моста, вечерта е мъглива, няма никой наоколо, хваща я за раменете и я хвърля във водата. Истинска млада свиня, заслужава това, което го очаква. Така мисля аз.

Сър Хенри помълча минута-две. Долови някакво силно подмолно настроение, основаващо се на местните предразсъдъци. Един авангарден архитект вероятно не би се ползвал с добра репутация в консервативно селце като Сейнт Мери Мийд.

— Предполагам няма съмнение, че този Сандфорд всъщност е бил бащата на нероденото дете? — попита той.

— Съвсем ясно е, че той е бащата — каза Друит. — Роуз Емът се изпуснала пред баща си. Мислела си е, че Сандфорд щял да се ожени за нея. Да се ожени, как не!

„Боже мой — помисли си сър Хенри, — като че ли съм се върнал в мелодрама от средновикторианската епоха. Наивно момиче, негодникът от Лондон, суровият баща, измяната... трябва ни само и един предан местен любовник. Да, мисля че е време да се позаинтересувам и за него.“

И той каза на глас:

— Нямаше ли момичето свой приятел от селото?

— Имате предвид Джо Елис? — попита инспекторът. — Джо е добър момък. Дърводелец по занаят. Ех, да си беше стояла при Джо...

Полковник Мелчит кимна одобрително.

— Човек трябва да се държи за хората от своята черга — отсече той.

— Как прие Джо всичко това? — попита сър Хенри.

— Никой не знае — каза инспекторът. — Потаен момък е този Джо, затворен. Всичко, което правеше Роуз, за него беше добро. Въртеше го на малкия си пръст. Сигурно се е надявал, че тя ще се върне при него някой ден. Навярно така си е мислел.

— Бих искал да го видя — рече сър Хенри.

— О, ще го посетим — каза полковник Мелчит. — Ще работим по всички направления. Лично аз мислех първо да отидем при Емът, после при Сандфорд, и тогава чак да се видим с Елис. Това устройва ли ви, Клидъринг?

Сър Хенри каза, че го устройва идеално.

Намериха Том Емът в „Синия глиган“. Беше едър и широкоплещест мъж на средна възраст с игриви очи и силно издадена напред челюст.

— Радвам се да ви видя, господа, добро утро, полковник. Елате, тук ще бъдем насаме. Да ви предложи нещо, господа? Не? Както желаете. Дошли сте заради онази работа с бедното ми момиче? Ех, добро момиче беше Роуз! Винаги е била добро момиче... докато тази проклета свиня... извинете ме, но той е точно такъв... докато той не се появи в живота ѝ. Обеща ѝ да се оженият. Но ще направя така, че да не остане ненаказан. Той я докара дотам, кръвожадната му свиня! Опозори всички ни. Бедното ми момиче!

— Сигурен ли сте, че дъщеря ви е казала, че Сандфорд е отговорен за нейното положение? — попита Мелчит отривисто.

— Да. Ето в тази стая тук ми го каза.

— А вие какво ѝ отвърнахте? — попита сър Хенри.

— Какво съм ѝ отвърнал ли? — За миг човекът изглеждаше изненадан.

— Да. Не сте я заплашили например че ще я изгоните от къщи?

— Бях малко разстроен — това е съвсем естествено. Сигурен съм, ще се съгласите, че това е съвсем естествено. Но, разбира се, не я изхвърлих от къщи. Не бих направил такова нещо. — Той си даде вид, че е възмутен не на шега. — Не. Та за какво е законът? Това питам аз. За какво е законът? Той трябваше да се държи почтено с нея. А щом не е, ще си плати, Бога ми! — той удари с юмрук по масата.

— Кога за последен път видяхте дъщеря си? — попита Мелчит.

— Вчера, на чай.

— Как се държеше тя тогава?

— Ами както обикновено. Нищо особено не съм забелязал. Ако знаех...!

— Но не сте — сухо отбеляза инспекторът. Те си тръгнаха.

— Емът не оставя особено приятно впечатление — замислено произнесе сър Хенри.

— Пада си малко мерзавец — каза Мелчит. — Съвсем ясно е, че ако имаше възможност, би пуснал кръв на Сандфорд.

Следващото им посещение беше в дома на архитекта. Рекс Сандфорд никак не приличаше на образа, който сър Хенри несъзнателно си бе изградил за него. Беше висок млад мъж, много рус и много слаб. Очите му бяха сини и замечтани, косата му — несресана и доста дълга. Говореше малко предвзето, като жена.

Полковник Мелчит представи придружаващите го и себе си. След това премина направо към целта на своето посещение и поиска от архитекта да опише действията си предишната вечер.

— Вие разбирате — предупреди го той, — че не мога да ви заставам да дадете показания и че всичко, което кажете, може да се използва като доказателство срещу вас. Искам това да ви стане пределно ясно.

— Аз... аз не разбирам — каза Сандфорд.

— Но знаете, че едно момиче се е удавило снощи — Роуз Емът?

— Знам. О, това е много, много трагично! Наистина не съм мигнал цяла нощ. Днес въобще не мога да подхвана работа. Чувствам се отговорен... ужасно отговорен.

Той прокара ръце през косата си, като я разроши още повече.

— Изобщо не съм искал да й причиня, зло — жално изрече той. — Не съм и помислял. Не съм предполагал, че ще го приеме така.

Той седна на масата и зарови лице в ръцете си.

— Да разбирам ли, мистър Сандфорд, че отказвате да дадете показания къде сте били снощи в осем и тридесет?

— Не, не... в никакъв случай! Бях излязъл. Отидох да се разходя.

— Излязъл сте, за да се видите с мис Емът ли?

— Не, разхождах се сам. В гората. Доста надалеч.

— Тогава как ще обясните тази бележка, сър, която намерихме в джоба на мъртвото момиче?

И инспектор Друит сухо я прочете на глас.

— Е, сър — каза накрая той. — Отричате ли да сте я писали?

— Не, не. Прав сте, аз съм я писал. Роуз ме помоли да се видим, настояваше за това. Не знаех какво да правя, затова ѝ написах тази бележка.

— Е, така е по-добре — рече инспекторът.

— Но не отидох! — Сандфорд възбудено повиши глас. — Не отидох! Чувствах, че ще е по-добре да не го правя. На другия ден се връщах в града. Чувствах, че ще е по-добре да не се... да не се срещаме. Имах намерение да ѝ пиша от Лондон... и да... и да уредя нещата...

— Съзнавате значи, сър, че това момиче е щяло да има дете и че е посочило вас като негов баща?

Сандфорд изстена, но не отговори.

— Вярно ли е това, сър?

Сандфорд зарови лице още повече.

— Предполагам — изрече той глухо.

— А-а-а! — инспектор Друит не можа да прикрие задоволството си. — А сега да поговорим за тази ваша „разходка“. Видял ли ви е някой снощи?

— Не знам. Едва ли. Доколкото си спомням, аз не срещнах никого.

— Жалко.

— Какво искате да кажете? — диво го изгледа Сандфорд. — Какво значение има дали съм бил на разходка или не? Какво общо има с това, че Роуз се е удавила сама?

— А! — възкликна инспекторът. — Само че, видите ли, тя не го е направила сама. Била е умишлено хвърлена във водата, мистър Сандфорд.

— Била е... — бяха му нужни минута-две, за да схване ужаса на случилото се. — Господи! Но тогава... — Той се свлече в един стол.

Полковник Мелчит се приготви да си тръгва.

— Разбирате, Сандфорд — каза той, — че в никакъв случай не трябва да напускате тази къща.

Тримата мъже излязоха заедно. Инспекторът и полицейският началник си размениха бързи погледи.

— Мисля, че беше напълно достатъчно, сър — рече инспекторът.

— Да. Изискайте заповед за задържане и го арестувайте.

— Извинете ме — обади се сър Хенри. — Забравих си ръкавиците.

Той бързо се върна в къщата. Сандфорд седеше точно както го бяха оставили, вперил невиждащ поглед пред себе си.

— Върнах се — започна сър Хенри, — за да ви кажа, че аз лично имам голямо желание да сторя всичко, което е по силите ми, за да ви помогна. Нямам право да разкрия причините за моя интерес към вас. Но ще ви помоля, ако нямате нищо против, да ми разкажете съвсем накратко какво точно се е случило между вас и това момиче Роуз.

— Тя беше много хубава — каза Сандфорд. — Много хубава и много съблазнителна. И... и ме преследваше непрекъснато. Господ ми е свидетел, че това е самата истина. Не ме оставяше на мира. Бях съвсем самотен, тук никой не ме харесва и... и, както казах, тя беше удивително красива и изглеждаше много оправна и така нататък... — гласът му заглъхна. Той вдигна поглед. — А после се случи това. Тя искаше да се оженим. Не знаех какво да правя. Сгоден съм за едно момиче в Лондон. Ако тя по някакъв начин научи за това... тя, разбира се, ще... е, това ще е краят. Тя няма да разбере. И как би могла? Аз, разбира се, съм негодник. Както казах, не знаех какво да правя. Гледах да не се виждам с Роуз повече. Мислех да се върна в града... да се видя с адвокатата си, да се разпоредя тя да получи някакви пари и така нататък. Господи, какъв глупак съм бил! А сега нещата са ясни — всичко е срещу мен. Но те грешат — тя трябва сама да се е удавила!

— Тя въобще заплашвала ли ви е, че ще посегне на живота си?

Сандфорд поклати глава.

— Никога. Не бих казал, че е от този тип хора.

— А какво ще кажете за един човек на име Джо Елис?

— Дърводелеца? Добър селски момък. Глуповат... но беше луд по Роуз.

— Да е ревнувал? — предположи сър Хенри.

— Сигурно малко... но той си пада темерут. Би страдал мълчаливо.

— Е — каза сър Хенри. — Трябва да вървя. — Той се върна при другите двама.

— Знаете ли, Мелчит — започна той. — Мисля, че трябва да идем да видим онзи приятел — Елис, преди да предприемем някакви крайни мерки. Ще бъде жалко да арестуваме онзи човек, а после да се

окаже, че е било грешка. В края на краищата ревността е доста силен мотив за убийство и също така често срещан.

— Съвсем вярно — каза инспекторът. — Но Джо Елис не е такъв човек. Не би убил и муха. Ха, никой не го е виждал да си изгърва нервите. Все пак съгласен съм, че е по-добре да го попитаме къде е бил снощи. Сега трябва да си е вкъщи. Живее на квартира у мисис Бартлет — много сваятна жена. Вдовица е. Прехранва се, като пере дрехите на чужди хора.

Малката къща, до която стигнаха, беше безупречно чиста и спретната. Вратата им отвори едра пълна жена на средна възраст. Имаше приятно лице и сини очи.

— Добро утро, мисис Бартлет — поздрави инспекторът. — Тук ли е Джо Елис?

— Върна се преди по-малко от десет минути — отвърна мисис Бартлет. — Влезте, ако обичате, господа.

Бършейки ръце в престилката си, тя ги въведе в малка гостна, пълна с препарирани птици и порцеланови кучета. Имаше още и канапе и куп ненужни мебели. Тя припряно им приготви да седнат, като вдигна всевъзможни вещи, разхвърляни по канапето, за да освободи повече място. После излезе и се провикна:

— Джо, трима господа са дошли да те видят.

Един глас отвърна откъм кухнята:

— Само да се измия и идвам.

Мисис Бартлет се усмихна.

— Елате при нас, мисис Бартлет — покани я полковник Мелчит. — Седнете.

— О, не, сър, не бих си и помислила.

Мисис Бартлет изглеждаше шокирана от тази идея.

— Добър квартирант ли е Джо Елис? — осведоми се Мелчит с привидно небрежен тон.

— Не би могло да има по-добър, сър. Младеж на място, сър. Не близва алкохол. Гордее се с работата си. Винаги е отзивчив и помага в къщата. Той ми постави тези лавици и направи нов шкаф за кухнята. И всичко, което се нуждае от поправка вкъщи... Джо, разбира се, се заема с него, без да чака отплата за това. Ех, не са много младежите като Джо, сър!

— Ще ощастливи някое момиче някой ден — нехайно подхвърли Мелчит. — Доста беше хлътнал по онова бедно девойче — Роуз Емът, нали?

Мисис Бартлет въздъхна.

— Направо ми беше дошло до гуша от това. Той боготвореше земята под краката ѝ, а тя не даваше и пет пари за него.

— Къде прекарва вечерите си Джо, мисис Бартлет?

— Обикновено тук, сър. Понякога вечер се залавя за някаква работа. Опитва се и да учи за счетоводител чрез кореспонденция.

— А, виж ти! Тук ли беше той снощи?

— Да, сър.

— Сигурна ли сте, мисис Бартлет? — рязко попита сър Хенри.

Тя се извърна към него.

— Съвсем сигурна, сър.

— Не е излизал, например, някъде около осем — осем и половина?

— О, не — мисис Бартлет се засмя. — Почти цяла вечер се занимаваше с кухненския шкаф, а аз му помагах.

Сър Хенри погледна усмихнатото ѝ, уверено лице и усети, че го обхващат съмнения.

Миг по-късно самият Елис влезе в стаята. Беше висок широкоплещест млад мъж, който притежаваше някаква груба привлекателност. Имаше срамежливи сини очи и блага усмивка. Изобщо — един добродушен млад исполин.

Мелчит подхвана разговор, а мисис Бартлет се оттегли в кухнята.

— Разследваме смъртта на Роуз Емът. Познавахте ли я, Елис?

— Да — той се поколеба и после промълви: — Надявах се да се оженим един ден. Бедната девойка!

— Чули сте за състоянието ѝ?

— Да — в очите му проблесна гняв. — Измами я той. Но е било за хубаво. Тя нямаше да бъде щастлива, ако се омъжеше за него. Мислех, че ще дойде при мен след това, което се случи. Щях да се грижа за нея.

— Въпреки че...

— Вината не беше нейна. Завъртял ѝ главата с красиви обещания. О, тя ми разказа. Не е трябвало да се дави. Той не е достоен за това.

— А вие къде бяхте, Елис, снощи в осем и тридесет? Дали сър Хенри си въобрази или наистина в гласа му се прокрадна притеснена нотка при бързия... прекалено бързия отговор.

— Тук бях. Поправях една дреболия в кухнята на мисис Б. Питайте я, тя ще ви каже.

„Прекалено бърз отговор — помисли си сър Хенри. — А той е човек с бавна мисъл. Издекламира го като стихотворение и аз подозирам, че го е подготвил предварително.“

После си рече, че си го е въобразил. Въобразяваше си разни неща — да, въобрази си даже, че зърна неспокоен проблясък в тези сини очи.

Размениха се още няколко въпроса и отговора и накрая си тръгнаха. Сър Хенри си намери повод да иде в кухнята. Мисис Бартлет се суетеше около печката. Тя го погледна с мила усмивка. На стената бе закачен нов шкаф. Не беше напълно завършен. Наоколо лежах инструментите и парчета дърво.

— С това ли се занимаваше снощи Елис? — попита сър Хенри.

— Да, сър, хубав шкаф е направил, нали? Много способен дърводелец е Джо!

В очите ѝ не се четеше никакво притеснение... никакъв смут. Но Елис, беше ли си въобразил той за Елис? Не, тук имаше нещо.

„Трябва да се заема с него“ — помисли си сър Хенри.

Докато се обръщаше, за да напусне кухнята, той се удари в една детска количка.

— Дано не съм събудил бебето — рече той. Смехът на мисис Бартлет прокълня.

— О, не сър, аз нямам деца... колко жалко. С това разнасям прането, сър.

— А, разбирам... — той млъкна, а после нещо му хрумна.

— Мисис Бартлет, вие познавахте Роуз Емът. Кажете ми честно какво мислите за нея.

Тя го погледна с любопитство.

— Ами, сър, мисля, че беше вятърничава. Но е мъртва... а не искам да говоря лошо за мъртвите.

— Но аз имам причина — много основателна причина, за да ви питам.

Той говореше настоятелно.

Тя сякаш се замисли, като внимателно го изучаваше. Накрая се реши.

— Не беше стока, сър — каза тихо. — Не бих го казала пред Джо. Завъртя му главата. Такива като нея го могат това... за жалост. Нали знаете как е, сър.

Да, сър Хенри знаеше. Хора като Джо Елис са особено уязвими. Те сляпо се доверяваха. Но точно поради тази причина шокът от откритието навярно би могъл да е по-голям.

Той си тръгна от къщата объркан и озадачен. Беше в задънена улица. Цялата вечер вчера Джо Елис е работил вкъщи. Всъщност през цялото време е бил пред очите на мисис Бартлет. Можеше ли човек да пренебрегне този факт? Нямаше какво да се противопостави на това — освен може би подозрително бързият отговор от страна на Джо Елис — онова предположение, че предварително е заучил отговора си.

— Е — обади се Мелчит. — Това сякаш напълно изясни нещата, а?

— Да, сър — съгласи се инспекторът. — Сандфорд е нашият човек. Нищо не потвърждава невинността му. Всичко е ясно като бял ден. По моему момчето и баща му са се опитвали... е, ами... всъщност да го изнудват. Не е имал кой знае колко много пари... а пък не е искал тази работа да стига до ушите на младата му дама. Бил е отчаян и е действал по съответния начин. Какво ще кажете вие, сър? — добави той и почтително се обърна към сър Хенри.

— Така изглежда — призна сър Хенри. — И все пак... трудно мога да си представя Сандфорд да извърши такава жестока постъпка.

Но докато говореше, той си даваше сметка, че това възражение трудно би могло да се приеме. И най-краткото животинче е способно на изумителни неща, когато е притиснато до стената.

— Въпреки това бих искал да видя и момчето — изведнъж рече той. — Това, дето е чуло вика.

Джими Браун се оказа интелигентно дете, доста дребен за възрастта си, с умно и дори хитро личице. Изгаряше от желание да го разпитват и доста се разочарова, когато прекъснаха драматичния му разказ за това, което се бе случило през фаталната нощ.

— Разбрах, че си бил от другата страна на моста — каза сър Хенри. — Не от страната на селото, а от другата. Видя ли някого там, докато минаваше по моста?

— Някой се разхождаше в гората. Мисля, че беше мистър Сандфорд — онзи господин — архитектът, дето строи странната къща. Тримата мъже си размениха бързи погледи.

— Било е десетина минути преди да чуеш писъка?

Момчето кимна.

— Видя ли някой друг... откъм страната на селото?

— Един мъж идваше по пътеката от онази страна. Вървеше бавно и си подсвиркваше. Май беше Джо Елис.

— Но не си могъл да видиш кой е бил всъщност — рязко рече инспекторът. — Било е на здрачаване, а и при тая мъгла...

— Заради мелодията, което си подсвиркваше — отвърна момчето. — Джо Елис винаги си свирка една и съща мелодия: „Искам тя да е щастлива“. Само нея знае.

Той говореше с презрението на съвременния млад човек спрямо всичко старомодно.

— Всеки може да си подсвирква — рече Мелчит. — Към моста ли идваше?

— Не. Отиваше към селото.

— Не мисля, че трябва да се занимаваме с това неустановено лице — каза Мелчит. — Чул си вика и пляска, а след няколко минути си видял тялото да се носи по течението. Изтичал си за помощ, като си се върнал по моста, минал си по него и си се упътил право към селото. Не си ли видял някого в близост до моста, като си отивал за помощ?

— Мисля, че видях двама мъже с ръчна количка по пътеката до реката, но те бяха по-далечко и не мога да кажа дали отиваха нанякъде или се връщаха. И тъй като къщата на мистър Джайлс беше най-близо — аз отидох там.

— Добре си се справил, момчето ми — похвали го Мелчит. — Постъпката ти ти прави чест. Действал си много благоразумно. Ти си скаут, нали?

— Да, сър.

— Много добре. Наистина много добре.

Сър Хенри мълчеше и мислеше. Измъкна от джоба си късче хартия, погледна го и поклати глава. Изглеждаше невъзможно и все пак...

Той реши да се отбие при мис Марпъл.

Тя го прие в своята хубава, малко претрупана старомодна дневна.

— Дойдох да ви осведомя за хода на работата — каза сър Хенри. — Боя се, че от наша гледна точка нещата не вървят добре. Ще арестуват Сандфорд. И трябва да кажа, че, по моему, не без основание.

— Не открихте ли нещо в... как да кажа... в подкрепа на моята хипотеза? — Тя изглеждаше объркана, разтревожена. — Може би съм сгрешила... много съм сгрешила. Вие имате такъв голям опит, със сигурност бихте стигнали до моя отговор, ако бях права.

— От една страна — започна сър Хенри, — не мога да го повярвам. От друга сме изправени през безупречно алиби. Джо Елис е слагал лавици в кухнята през цялата вечер и е бил пред погледа на мисис Бартлет.

Мис Марпъл се наклони напред, като бързо си пое дъх.

— Не може да бъде — каза тя. — Говорим за петък вечерта.

— Петък вечерта?

— Да — петък вечерта. По това време мисис Бартлет разнася готовото пране по хората.

Сър Хенри се облегна в креслото си. Той си спомни историята на момчето Джими за подсвиркващия си мъж... да... всичко съвпаднаше.

Изправи се и топло пое ръката на мис Марпъл.

— Мисля, че знам какво да направя — каза той. — Поне мога да опитам...

Пет минути по-късно той отново отиде в къщата на мисис Бартлет и намери Джо Елис в малката гостна сред порцелановите кучета.

— Вие ни излъгахте за снощи, Елис — рече отривисто той. — Между осем и осем и половина не сте били в кухнята и не сте поправяли този шкаф. Видели са ви да се разхождате по пътеката край реката в посока към моста няколко минути преди времето, по което е била убита Роуз Емът.

Мъжът изохка.

— Не беше убита... не беше. Нищо общо нямам с това. Тя сама се е хвърлила, наистина. Беше отчаяна. Аз не бих дал косъм да падне от главата ѝ, наистина.

— Тогава защо ни излъгахте за това, къде сте били снощи? — попита рязко сър Хенри.

Очите на човека се отместиха и той неловко сведе поглед.

— Бях уплашен. Мисис Б. ме видяла там и когато чухме какво се е случило малко след това... тя рече, че съм в опасност. Реших да кажа, че съм работил тук и тя се съгласи да ме подкрепи. Тя е необикновен човек, наистина. Винаги е била добра с мен.

Без да каже нито дума сър Хенри излезе от стаята и отиде в кухнята. Мисис Бартлет миеше чинии на мивката.

— Мисис Бартлет — каза той. — Знам всичко. Мисля, че ще е по-добре да си признаете... освен ако не искате Джо Елис да бъде обесен за нещо, което не е извършил... Да, виждам, че не искате това. Ще ви кажа какво се е случило. Вие сте били да събирате прането. Натъкнали сте се на Роуз Емът. Помислили сте си, че е зарязала Джо и че ще тръгне с онзи непознат. Била е загазила... Джо е бил готов да ѝ се притече на помощ, дори да се ожени за нея, ако е станело нужда и ако тя поискала. Живял е в дома ви четири години. Влюбени сте се в него. Искали сте го за себе си. Мразели сте това момиче. Не сте можели да понесете факта, че тази безполезна малка мръсница е можела да ви отнеме този мъж. Вие сте силна жена, мисис Бартлет. Хванали сте момичето за раменете и сте я блъснали във водата. След няколко минути сте срещнали Джо Елис. Джими ви е видял в далечината заедно, но при тази мъгла и по здрач му се е сторило, че бебешката количка е всъщност товарна и че я теглят двама мъже. Убедили сте Джо, че може да го заподозрат и сте скалъпили това, което е трябвало да бъде негово алиби, но което в действителност е било вашето алиби. Е, прав съм, нали?

Той си пое дъх. Беше заложил всичко на тази карта. Тя стоеше пред него и триеше ръце в престилката си, като се колебаеше какво решение да вземе.

— Всичко е точно както го казвате, сър — каза тя накрая със своя тих, приглушен глас (сър Хенри внезапно осъзна, че зад този глас се крие опасен човек). Не знам какво ме прихвана. Безсрамница... ето това беше тя! Просто не бях на себе си — тя нямаше да ми отнеме Джо. Животът ми не беше щастлив, сър. Съпругът ми... няхах късмет с него — беше инвалид с много opak характер. Гледах го и всеотдайно се грижех за него. А сетне Джо дойде тук на квартира. Аз не съм толкова стара, сър, въпреки сивите ми коси. Само на четиридесет съм, сър. Такива като Джо са един на хиляда. Бих направила всичко за него... наистина всичко. Беше като малко дете, сър, толкова нежен и

доверчив. Аз трябваше да го гледам и да се грижа за него, сър. А тази... тази — тя преглътна и се овладя. Дори в този миг тя беше силна жена. Стоеше съвършено изправена и гледаше сър Хенри изпитателно. — Готова съм да тръгваме, сър. Въобще не съм и мислела, че някой ще разбере истината. Не знам как сте разбрали, сър... наистина, не знам.

Сър Хенри кротко поклати глава.

— Не аз разбрах — каза той и се сети за късчето хартия, което още си седеше в джоба му. На него с прилежен старомоден почерк бяха изписани следните думи: „Мисис Бартлет от «Мил Котиджис № 2», у която е на квартира Дьо Елис.“

Мис Марпъл отново беше права.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.